Агуулга

Монгол улсын нийгэм, эдийн засгийн байдал 3

I. Нийгмийн үзүүлэлт 6

1. Хөдөлмөр 6
2. Өрхийн орлого, зарлага 10
3. Нийгмийн даатгал, халамж 12
4. Эрүүл мэнд 13
5. Гэмт хэрэг 15

II. Макро эдийн засгийн үзүүлэлт.......................................17

1. Үнэ 17
3. Мөнгө, зээл, үнэт цаас 22
4. Улсын нэгдсэн төсөв 25
5. Төлбөрийн тэнцэл 26
6. Гадаад худалдаа 27

III. Үйлдвэрлэл, үйлчилгээ 30

1. Хөдөө аж ахуй 30
2. Аж үйлдвэр 30
3. Тээвэр 32

IV. Бусад 34

1. Цаг уур, агаарын бохирдол 34

V. Хавсралт хүснэгтүүд 36

VII. Дэлхийн эдийн засаг, гадаад зах зээлийн тойм 50

Ерөнхий тэмдэглэл

I.Үгийн товчлол:

I.1 Аймаг, нийслэл

АР	Архангай
БӨ	Баян-Өлгий
БХ	Баянхонгор
БУ	Булган
ГО	Говь-Алтай
ДО	Дорноговь
ДД	Дорнод
ДУ	Дундговь
ЗА	Завхан
ӨВ	Өвөрхангай
ӨМ	Өмнөговь
СҮ	Сүхбаатар
СЭ	Сэлэнгэ
ТӨ	Төв
УВ	Увс
ХО	Ховд
ХӨ	Хөвсгөл
ХЭ	Хэнтий
ДА	Дархан-Уул
УБ	Улаанбаатар
ОР	Орхон
ГС	Говьсүмбэр

I.2 Бусад

ДНБ	Дотоодын нийт бүтээгдэхүүн
ААНБ	Аж ахуйн нэгж, байгууллага

II. Дараах тэмдэглэлийг ашиглав:

...	**мэдээлэл байхгүй**
0.0	**маш бага тоо**
-	**гүйцэтгэл байхгүй.**

Монгол Улсын нийгэм, эдийн засгийн байдал

(2013 оны эхний 8 сарын байдлаар)

I. Нийгмийн үзүүлэлт

Улсын хэмжээнд 2013 оны эхний 8 сард 52735 эх амаржиж, амьд төрсөн хүүхдийн тоо 53009 болж, өмнөх оны мөн үеийнхээс амаржсан эхийн тоо 3518 буюу 7.1 хувь, хүүхдийн тоо 3570 буюу 7.2 хувиар нэмэгдсэн байна.

Улсын хэмжээгээр энэ оны эхний 8 сард нялхсын эндэгдэл 752 болж, өмнөх оны мөн үеийнхээс 21 хүүхэд буюу 2.7 хувиар буурч, 1-5 хүртэлх насандаа 168 хүүхэд эндэж, өмнөх оны мөн үеийнхээс 4 хүүхэд буюу 2.4 хувиар өсөв.

Бүртгэлтэй ажилгүй иргэдийн тоо 2013 оны 8 дугаар сарын эцэст 37.2 мянга болж, өмнөх оны мөн үеийнхээс 6.0 мян.хүн буюу 13 хувиар буурчээ.

Нийгмийн даатгалд 2013 оны эхний 8 сард 694.0 мян.хүн шимтгэл төлөгч, даатгуулагчаар бүртгэгдсэний 467.5 мянга буюу 67.4 хувь нь аж ахуйн нэгж, байгууллагынх, 226.5 мянга буюу 32.6 хувь нь төсөвт байгууллагынх байгаа бөгөөд өмнөх оны мөн үеийнхээс нийт шимтгэл төлөгч, даатгуулагчдын тоо 61.2 мянга буюу 9.7 хувь, үүнээс аж ахуйн нэгж, байгууллагынх 45.7 мянга буюу 10.8 хувь, төсөвт байгууллагынх 15.5 мянга буюу 7.3 хувиар нэмэгджээ.

Нийгмийн халамжийн тэтгэвэрт 2013 оны эхний 8 сард 61.5 мян.хүн хамрагдсан нь өмнөх оны мөн үеийнхээс 1.9 мян.хүн буюу 3.1 хувь, олгосон тэтгэврийн хэмжээ 12.7 тэрбум төг буюу 33.5 хувиар нэмэгджээ.

“Хүний хөгжил” сангаас 2013 оны эхний 8 сард 18 хүртэлх насны 953.1 мянган хүүхдэд 149.5 тэрбум төгрөгийг хүүхдийн мөнгөнд, 212.6 мянган иргэнд 20.4 тэрбум төгрөгийг 21.0 мян.төгрөгийн хишиг хувьд, 5.3 мянган ахмад настан, хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдэд 4.3 тэрбум төгрөгийг 1 сая төгрөгийн хишиг хувьд зориулан олгожээ.

Халдварт өвчнөөр өвчлөгчдийн тоо 2013 оны эхний 8 сард 26744 болж, өмнөх оны мөн үеийнхээс 3018 хүн буюу 10.1 хувиар буурахад салхин цэцгээр өвчлөгчдийн тоо 1786 хүн буюу 97.3 хувь, тэмбүүгээр өвчлөгчдийн тоо 985 хүн буюу 33.4 хувиар өссөн хэдий ч гахайн хавдраар өвчлөгчдийн тоо 2668 хүн буюу 34.7 хувь, вирүст хепатитаар өвчлөгчдийн тоо 2642 хүн буюу 57.6 хувь буурснаас голлон шалтгаалжээ.

Улсын хэмжээнд 2013 оны эхний 8 сард 16828 гэмт хэрэг бүртгэгдсэн нь өмнөх оны мөн үеийнхээс 2313 хэрэг буюу 15.9 хувиар өсчээ. Өмнөх оны мөн үеийнхээс нийт гэмт хэргийн тоо нэмэгдэхэд өмчлөх эрхийн эсрэг гэмт хэрэг (1593), хүний амь бие эрүүл мэндийн эсрэг (754) зэрэг гэмт хэрэг өссөн нь голлон нөлөөлөв.

Бүртгэгдсэн гэмт хэргийн улмаас 6025 хүн гэмтэж, 698 хүн нас барсан нь өмнөх оны мөн үеийнхээс гэмтсэн хүний тоо 421 буюу 7.5 хувиар өсч, харин нас барсан хүний тоо 19 буюу 2.6 хувиар буурсан байна.

II. Макро эдийн засгийн үзүүлэлт

Хэрэглээний үнийн улсын индекс (ХҮҮИ) 2013 оны 8 дугаар сард өмнөх сарынхаас 1.7 хувь, оны эхнээс 6.7 хувь, өмнөх оны мөн үеийнхээс 9.4 хувиар өслөө.

Ерөнхий индекс өмнөх сарынхаас өсөхөд боловсролын үйлчилгээний үнэ дүнгээрээ 27.3 хувь, хувцас, бөс бараа, гутлын бүлгийн дүн 2.2 хувь, орон сууц, ус, цахилгаан, түлшнийх 4.1 хувиар өссөн нь голлон нөлөөлжээ.

Мөнгөний нийлүүлэлт (М2) 2013 оны 8 дугаар сарын эцэст 8410.1 тэрбум төг болж, өмнөх сарынхаас 321.4 тэрбум төг буюу 4.0 хувь, өмнөх оны мөн үеийнхээс 1413.0 тэрбум төг буюу 20.2 хувиар өсчээ.

Гүйлгээнд байгаа бэлэн мөнгө 2013 оны 8 дугаар сарын эцэст 867.8 тэрбум төг болж, өмнөх сарынхаас 35.6 тэрбум төг буюу 4.3 хувь, өмнөх оны мөн үеийнхээс 52.9 тэрбум төг буюу 6.5 хувиар өсчээ.

Аж ахуйн нэгж, байгууллага, иргэдэд олгосон нийт зээлийн өрийн үлдэгдэл 2013 оны 8 дугаар сарын эцэст 9783.1 тэрбум төг болж, өмнөх сарынхаас 665.4 тэрбум төг буюу 7.3 хувь, өмнөх оны мөн үеийнхээс 3108.0 тэрбум төг буюу 46.6 хувиар өсчээ.

Хугацаа хэтэрсэн зээлийн өрийн үлдэгдэл 2013 оны 8 дугаар сарын эцэст 186.4 тэрбум төг болж, өмнөх сарынхаас 25.1 тэрбум төг буюу 15.6 хувь, өмнөх оны мөн үеийнхээс 85.8 тэрбум төг буюу 85.2 хувиар өсчээ.

Банкны системийн хэмжээгээр чанаргүй зээл 2013 оны 8 дугаар сарын эцэст 464.8 тэрбум төг болж, өмнөх сарынхаас 11.9 тэрбум төг буюу 2.6 хувиар өсч, өмнөх оны мөн үеийнхээс 152.5 тэрбум төг буюу 48.8 хувиар өссөн байна.

Үнэт цаасны арилжаагаар 2013 оны эхний 8 сард 14.9 тэрбум төгрөгийн гүйлгээ хийгдэж, 25.5 сая ш үнэт цаас арилжигдсан байна. Өмнөх оны мөн үеийнхээс үнэт цаасны гүйлгээ 97.4 тэрбум төг буюу 86.7 хувь, арилжигдсан үнэт цаасны тоо 91.9 сая ш буюу 78.3 хувиар буурчээ.

Улсын нэгдсэн төсвийн тэнцвэржүүлсэн орлого, тусламжийн нийт хэмжээ 2013 оны эхний 8 сард 3450.2 тэрбум төг, зарлага эргэж төлөгдөх цэвэр зээлийн нийт хэмжээ 3581.4 тэрбум төг болж, улсын нэгдсэн төсвийн тэнцвэржүүлсэн тэнцэл 131.2 тэрбум төгрөгийн алдагдалтай гарлаа.

Нэгдсэн төсвийн урсгал орлого 2013 оны эхний 8 сард 3449.5 тэрбум төг, урсгал зардал 2816.0 тэрбум төг болж, тэнцвэржүүлсэн урсгал тэнцэл 633.5 тэрбум төгрөгийн ашигтай гарав.

Татварын нийт орлого өмнөх оны мөн үеийнхээс 250.3 тэрбум төг буюу 9.0 хувиар нэмэгдэхэд бусад татварын орлого 152.1 тэрбум төг буюу 27.9 хувиар буурсан хэдий ч дотоодын бараа, үйлчилгээний татварын орлого 148.3 тэрбум төг буюу 14.3 хувь, орлогын албан татварын орлого 127.5 тэрбум төг буюу 23.4 хувь, нийгмийн даатгалын шимтгэлийн орлого 109.7 тэрбум төг буюу 26.2 хувь, өмчийн татварын орлого 9.2 тэрбум төг буюу 74.2 хувь, гадаад худалдааны татварын орлого 7.7 тэрбум төг буюу 3.4 хувиар өссөнөөс нөлөөлжээ.

Татварын бус орлого өмнөх оны мөн үеийнхээс 109.6 тэрбум төг буюу 35.4 хувиар өсөхөд хувьцааны ногдол ашгийн орлого 28.8 тэрбум төг буюу 78.8 хувь, бусад нэр заагдаагүй орлого 2.4 тэрбум төг буюу 6.1 хувиар буурсан хэдий ч хүү, торгуулийн орлого 66.9 тэрбум төг буюу 3.1 дахин, газрын тосны орлого 53.4 тэрбум төг буюу 2.2 дахин, төсөвт газрын өөрийн орлого 17.0 тэрбум төг буюу 13.6 хувь, навигацын орлого 3.6 тэрбум төг буюу 12.3 хувиар өссөн нь голлон нөлөөлөв.

Улсын нэгдсэн төсвийн зарлага, эргэж төлөгдөх цэвэр зээлийн нийт хэмжээ 2013 оны эхний 8 сард 3581.4 тэрбум төг болж, өмнөх оны мөн үеийнхээс 1.2 тэрбум төгрөгөөр буурахад бараа, үйлчилгээний зардал 243.1 тэрбум төг буюу 20.3 хувь, зээлийн үйлчилгээний төлбөрийн зардал 65.2 тэрбум төг буюу 2.0 дахин, эргэж төлөгдөх цэвэр зээл 5.7 тэрбум төгрөг буюу 13.7 хувиар өссөн хэдий ч татаас, шилжүүлгийн зардал 253.3 тэрбум төг буюу 16.9 хувь, хөрөнгийн зардал 61.9 тэрбум төг буюу 7.9 хувиар буурсан нь нөлөөлжээ.

Хөрөнгийн зардалд 2013 оны эхний 8 сард 718.0 тэрбум төг зарцуулсан нь өмнөх оны мөн үеийнхээс 61.9 тэрбум төг буюу 7.9 хувиар буурчээ. Энэ нь гадаадын эх үүсвэрээс хийгдсэн хөрөнгийн зардал 197.1 тэрбум төг буюу 9.8 дахин өссөн хэдий ч дотоодын эх үүсвэрээс хийгдсэн хөрөнгийн зардал 259.0 тэрбум төг буюу 34.2 хувиар буурснаас шалтгаалжээ.

Монгол Улс 2013 оны эхний 8 сард дэлхийн 125 оронтой худалдаа хийж, гадаад худалдааны нийт бараа эргэлт 6960.1 сая ам.долл, үүнээс экспорт 2703.2 сая ам.долл, импорт 4256.9 сая ам.доллар болжээ.

Гадаад худалдааны тэнцэл 2013 оны эхний 8 сард 1.6 тэрбум ам.долларын алдагдалтай гарч, өмнөх оны мөн үеийнхээс 234.3 сая ам.долл буюу 13.1 хувиар буурчээ.

Нийт бараа эргэлтийн хэмжээ өмнөх оны мөн үеийнхээс 571.0 сая ам.долл буюу 7.6 хувь, үүний дотор импортын хэмжээ 402.6 сая ам.долл буюу 8.6 хувь, экспортын хэмжээ 168.4 сая ам.долл буюу 5.9 хувиар буурчээ.

III. Эдийн засгийн салбарын үзүүлэлт

Улсын хэмжээгээр 2013 оны 9 дүгээр сарын 1-ний байдлаар 17.5 мян.т төмс, 14.6 мян.т хүнсний ногоо хураaж, 222.9 мян.т өвс хадлан, 2.7 мян.т гар тэжээл бэлтгэсэн нь өмнөх оны мөн үеийнхээс төмс 193.2 т буюу 1.1 хувь, хүнсний ногоо 803.2 т буюу 5.2 хувь, өвс хадлан 109.3 мян.т буюу 32.9 хувь, гар тэжээл 1.9 мян.т буюу 41.0 хувиар буурсан байна.

Аж үйлдвэрийн салбарын нийт үйлдвэрлэл 2005 оны зэрэгцүүлэх үнээр 2013 оны эхний 8 сард 1544.5 тэрбум төг болж, өмнөх оны мөн үеийнхээс 125.0 тэрбум төг буюу 8.8 хувиар өслөө. Энэхүү өсөлтөд уул уурхай, олборлох аж үйлдвэрийн салбарын зэсийн баяжмал, газрын тос, алт зэрэг гол

нэр төрлийн бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэл 33.5-66.5 хувь, боловсруулах аж үйлдвэрийн салбарын хивс, амтат ус ундаа, катодын зэс, хиаман төрлийн бүтээгдэхүүн, талх, ган төмөр хийц, гурил, металл цувимал, самнасан ноолуур, вакум, цонх, хаалга, бетон зуурмаг, хэвлэмэл хуванцар карт зэрэг нэр төрлийн бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэл 0.3 хувиас 4.7 дахин нэмэгдсэн нь голлон нөлөөлжээ.

Төмөр замын тээврээр 2013 оны эхний 8 сард 13691.2 мян.т ачаа тээж, давхардсан тоогоор 2620.0 мян.зорчигч зорчсон нь өмнөх оны мөн үеийнхээс тээсэн ачаа 401.5 мян.т буюу 3.0 хувиар өсч, зорчигчдын тоо 120.6 мян.хүн буюу 4.4 хувиар буурчээ. Төмөр замын тээврийн салбарын орлого 2013 оны эхний 8 сард 278.7 тэрбум төг болж, өмнөх оны мөн үеийнхээс 1.3 тэрбум төг буюу 0.5 хувиар буурчээ.

Агаарын тээврээр 2013 оны эхний 8 сард 2735.8 т ачаа тээж, давхардсан тоогоор 536.7 мян.зорчигч зорчсон нь өмнөх оны мөн үеийнхээс тээсэн ачаа 46.5 т буюу 1.7 хувь, зорчигчдын тоо 15.3 мян.хүн буюу 2.9 хувиар өсчээ. Агаарын тээврийн салбарын орлого 2013 оны эхний 8 сард 154.1 тэрбум төг болж, өмнөх оны мөн үеийнхээс 15.0 тэрбум төг буюу 10.7 хувиар нэмэгдэв.

Ус, цаг уурын хүрээлэнгийн мэдээгээр хамгийн их хур тунадас 2013 оны 8 дугаар сард Булган аймгийн Хутаг-Өндөр суманд орж 265.9 мм-т хүрчээ. Энэ оны 8 дугаар сард Дорноговь аймгийн Сайншанд суманд хамгийн их температур 38.5 хэм, Завхан аймгийн Отгон сум, Налайх дүүргийн Тэрэлжид хамгийн бага температур -2.0 хэм байлаа. Салхины хамгийн их хурд Баян-Өлгий аймгийн Дэлүүн, Говь-Алтай аймгийн Алтай, Дорнод аймгийн Халхгол суманд 20 м/с хүрчээ.

Азотын давхар ислийн хоногийн дундаж агууламж 2013 оны 8 дугаар сард Улаанбаатар хотын Баруун дөрвөн замын орчимд 31 удаа, Хархорин захын орчимд 4 удаа, 10 микроноос бага хэмжээтэй тоосны агууламж Баруун дөрвөн замын орчимд 26 удаа, 13-р хороолол орчимд 18 удаа, 32-ын тойрог орчимд 12 удаа, Хархорин захын орчимд 9 удаа, 2.5 микроноос бага хэмжээтэй тоосны агууламж 13-р хороолол орчимд 13 удаа, Баруун дөрвөн замын орчимд 2 удаа агаарын чанарын стандарт дахь хүлцэх хэмжээнээс давсан байна.

Аюулт үзэгдэл, осол 2013 оны эхний 8 сард 3232 удаа гарсны улмаас 172 хүн амь насаа алдаж, 235.2 мян.толгой мал, тэжээвэр амьтан хорогджээ. Энэ оны эхний 8 сард объектын түймэр 2709 удаа, ой, хээрийн түймэр 128 удаа, гол, нуурын усанд хүн унасан осол 96 удаа, аадар бороо, үерийн аюулт үзэгдэл 51 удаа, үйлдвэрлэлийн осол 47 удаа, мал, амьтны халдварт галзуу өвчин 46 удаа, хүчтэй салхи шуурга 36 удаа, 3.5-аас дээш магнитудын газар хөдлөлт 29 удаа, аянгын аюулт үзэгдэл 25 удаа, химийн хорт бодисын алдагдалтай холбоотой ослын дуудлага 16 удаа, хүн, малын халдварт боом өвчин 14 удаа, үхрийн хорт салст халуурал өвчин 9 удаа, сум, галт хэрэгслийн осол 8 удаа, бичил уурхайн нурангины осол 7 удаа, тэсэрч дэлбэрэх бодисын осол 3 удаа бүртгэгджээ. Аюулт үзэгдэл, ослын улмаас энэ оны эхний 8 сард объектын түймэрт 7.7 тэрбум төг, ой, хээрийн түймэрт 3.3 тэрбум төг, хүчтэй салхи шуурганы аюулт үзэгдэлд 621.7 сая төг, аадар бороо, үерийн аюулт үзэгдэлд 197.5 сая төг, аянгын аюулт үзэгдэлд 113.7 сая төг, үйлдвэрлэлийн ослолд 15.4 сая төг, мал, амьтны халдварт галзуу өвчинд 14.6 сая төг, хүн, малын халдварт боом, үхрийн хорт салст халуурал өвчин, тэсэрч дэлбэрэх бодисын ослоор нийтдээ 9.6 сая төгрөгийн хохирол иргэн болон байгууллагад учирсан байна. Гол нуурын усанд унасан ослоор 93 хүн, объектын түймрээр 43 хүн, үйлдвэрлэлийн ослоор 17 хүн, аянгын аюулт үзэгдлээр 7 хүн, бичил уурхайн нурангины ослоор 6 хүн, аадар бороо үерийн аюулт үзэгдлийн улмаас 3 хүн, ой, хээрийн түймэрт 2 хүн амь насаа алджээ.

Өмнөх оны мөн үеийнхээс аюулт үзэгдэл, ослын тохиолдол 448-аар нэмэгдэв.

Хорогдсон, устгасан мал, тэжээвэр амьтдын тоо 2013 оны эхний 8 сард өмнөх оны мөн үеийнхээс 226.2 мян.толгойгоор их байна.

I. Нийгмийн үзүүлэлт

I.1. Хүн амын эдийн засгийн идэвх

Ажиллах хүчний судалгааны 2013 оны 2 дугаар улирлын дүнгээр улсын хэмжээнд ажиллах хүч буюу 15, түүнээс дээш насны эдийн засгийн идэвхтэй хүн ам 1224.2 мянга байгаагийн 621.7 мянга буюу 50.8 хувь нь эрэгтэй, 602.5 мянга буюу 49.2 хувь нь эмэгтэйчүүд байна.

Эдийн засгийн идэвхтэй хүн амын 698.2 мянга буюу 57.0 хувь нь хот, суурин газарт, 526.0 мянга буюу 43.0 хувь нь хөдөө орон нутагт амьдарч байна.

Ажиллах хүчний оролцооны түвшин (АХОТ) 2013 оны 2 дугаар улиралд улсын хэмжээнд 63.7 хувь, хотод 57.3 хувь, хөдөөд 75.0 хувь байна.

Өмнөх оны мөн үеийнхээс ажилгүй иргэдийн тоо 8.0 мянга буюу 8.2 хувиар буурч, эдийн засгийн идэвхгүй хүн амын тоо 34.3 мянга буюу 5.2 хувиар нэмэгдсэн байна (Хүснэгт-I.1).

15, түүнээс дээш насны нийт хүн амын 696.5 мянга буюу 36.3 хувь нь эдийн засгийн идэвхгүй хүн амын бүлэгт багтаж байгаагийн 41.0 хувийг эрэгтэйчүүд, 59.0 хувийг эмэгтэйчүүд эзэлж байна.

Эдийн засгийн идэвхгүй нийт хүн амын 241.2 мянга буюу 34.6 хувь нь суралцагчид, 144.3 мянга буюу 20.7 хувь нь тэтгэвэрт, 67.8 мянга буюу 9.7 хувь нь хүүхэд асарсан, 58.1 мянга буюу 8.3 хувь нь хөгжлийн бэрхшээлтэй, 55.5 мянга буюу 8.0 хувь нь гэрийн ажилтай иргэд байна (Зураг-I.1).

Судалгааны дүнгээр 2013 оны 2 дугаар улиралд улсын хэмжээнд ажилгүй иргэд 88.9 мянга байгаагийн 43.0 мянга буюу 48.4 хувь нь эрэгтэйчүүд, 45.9 мянга буюу 51.6 хувь нь эмэгтэйчүүд байна. Улсын хэмжээнд ажилгүйдлийн түвшин 7.3 хувь байна (Хүснэгт-I.2).

I.2. Бүртгэлтэй ажилгүй иргэн

Бүртгэлтэй ажилгүй иргэдийн тоо 2013 оны 8 дугаар сарын эцэст 37.2 мянга болж, өмнөх оны мөн үеийнхээс 6.0 мян.хүн буюу 13 хувиар, 2013 оны 7 дугаар сарынхаас 1.7 мян.хүн буюу 4.3 хувиар буурсан байна.

Хүснэгт I.1

15, түүнээс дээш насны эдийн засгийн идэвхтэй хүн ам, хүйсээр, жил бүрийн эхний 2 дугаар улирлын байдлаар (Ажиллах хүчний судалгааны дүнгээр)

Үзүүлэлт	2011 IV-VI	2012 IV-VI	2013 IV-VI
Эдийн засгийн идэвхтэй хүн ам, мян.хүн	1 124.4	1 155.3	1 224.2
Эрэгтэй	597.0	598.4	621.7
Эмэгтэй	527.4	556.9	602.5
Ажиллагчид	1 042.5	1 058.4	1 135.3
Ажилгүй иргэд	81.9	96.9	88.9
Ажиллах хүчний оролцооны түвшин, %			
Улсын дундаж	62.1	63.6	63.7
Эрэгтэй	68.3	68.7	68.5
Эмэгтэй	56.2	58.9	59.4
Эдийн засгийн идэвхгүй хүн ам, мян.хүн	687.4	662.2	696.5
Эрэгтэй	276.8	273.2	285.4
Эмэгтэй	410.6	389.0	411.1

Зураг I.1

15, түүнээс дээш насны эдийн засгийн идэвхгүй хүн амын бүтэц, шалтгаанаар

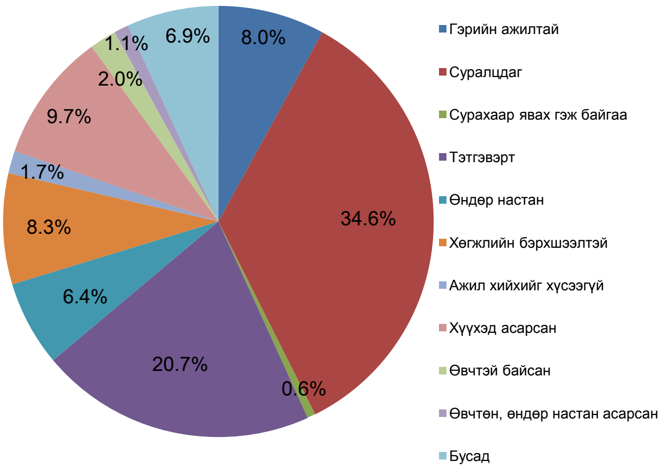

Хүснэгт I.2

15, түүнээс дээш насны хүн амын ажилгүйдэл, жил бүрийн эхний 2 дугаар улирлын байдлаар (Ажиллах хүчний судалгааны дүнгээр)

Үзүүлэлт	2011 IV-VI	2012 IV-VI	2013 IV-VI
Ажилгүй иргэдийн тоо, мян.хүн	81.9	96.9	88.9
Эрэгтэй	46.2	50.8	43.0
Эмэгтэй	35.8	46.1	45.9
Ажилгүйдлийн түвшин, %			
Улсын дундаж	7.3	8.4	7.3
Эрэгтэй	7.7	8.5	6.9
Эмэгтэй	6.8	8.3	7.6
Хот	7.9	9.6	7.8
Хөдөө	6.4	7.0	6.6

Бүртгэлтэй ажилгүй иргэдийн 20.3 мянга буюу 54.5 хувийг эмэгтэйчүүд эзэлж, өмнөх оны мөн үеийнхээс 1.4 пунктээр өсчээ. Аймаг, нийслэлийн хөдөлмөрийн хэлтэст 2013 оны эхний 8 сард ажилгүй 66.4 мян.иргэн шинээр бүртгүүлж, бүртгэлтэй байсан 37.3 мян. иргэн ажилд зуучлагдан орж, 8.6 мян.иргэн ажил идэвхтэй хайхгүй байгаа шалтгаанаар бүртгэлээс хасагджээ (Зураг I.2).

Бүртгэлтэй ажилгүй иргэдийн 0.4 хувийг магистр, доктор, 28.4 хувийг дипломын болон бакалаврын, 6.8 хувийг тусгай мэргэжлийн дунд, мөн хувийг техникийн болон мэргэжлийн, 41.0 хувийг бүрэн дунд, 11.5 хувийг суурь, 4.0 хувийг бага боловсролтой, 1.1 хувийг боловсролгүй иргэд эзэлж байна (Зураг I.3). Улсын хэмжээнд бүртгэлтэй ажилгүй иргэдийн 22.8 мянга буюу 61.3 хувь нь 15-34 насны залуучууд байгаа бөгөөд энэ үзүүлэлт Увс, Дорноговь, Баянхонгор, Хэнтий, Төв, Дорнод, Архангай, Баян-Өлгий, Өмнөговь, Орхон аймагт улсын дунджаас 0.1-11.0 пунктээр их байна.

Ажлын шинэ байр

Хөдөлмөрийн яамны мэдээгээр 2013 оны эхний 8 сард 35393 хүн ажлын шинэ байранд ажилд орсны 16129 нь буюу 45.5 хувь нь эмэгтэйчүүд байна. Ажлын шинэ байранд ажилд орсон ажиллагчдыг эдийн засгийн үйл ажиллагааны салбараар ангилбал, 23.6 хувийг барилгын, 18.1 хувийг боловсруулах үйлдвэрлэлийн, 13.9 хувийг үйлчилгээний бусад үйл ажиллагааны, 9.6 хувийг хөдөө аж ахуй, ойн аж ахуй, загас барилт, ан агнуурын, 8.3 хувийг бөөний болон жижиглэн худалдаа, машин, мотоциклийн засвар үйлчилгээний, 4.4 хувийг уул уурхай, олборлолт, 4.3 хувийг төрийн удирдлага ба батлан хамгаалах үйл ажиллагаа, албан журмын нийгмийн хамгааллын, 3.2 хувийг тээвэр ба агуулахын үйл ажиллагааны, 2.9 хувийг зочид буудал, байр сууц болон нийтийн хоолны үйлчилгээний, 2.8 хувийг боловсролын, 1.9 хувийг мэдээлэл, холбооны, 1.8 хувийг хүний эрүүл мэнд ба нийгмийн халамжийн үйл ажиллагааны, 5.2 хувийг бусад салбарын ажиллагчид эзэлж байна (Зураг I.4).

Зураг I.2

Хөдөлмөрийн хэлтэст шинээр бүртгүүлсэн болон ажилд зуучлагдан орсон иргэдийн тоо, жил бүрийн эхний 8 сарын байдлаар

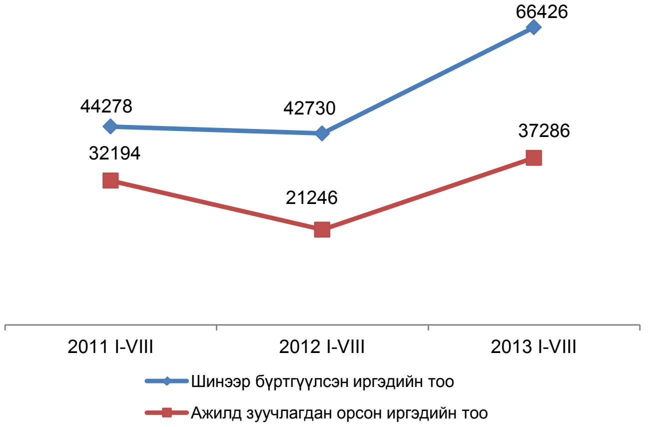

Зураг I.3

Бүртгэлтэй ажилгүй иргэд, боловсролын түвшнээр, 2013 оны 8 дугаар сарын эцэст

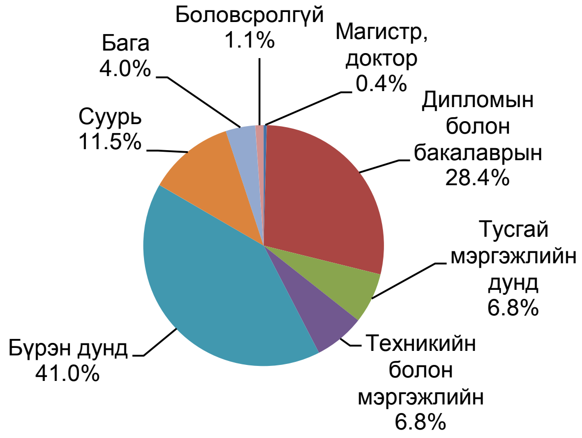

Зураг I.4

Ажлын шинэ байранд ажилд орсон иргэд, эдийн засгийн үйл ажиллагааны салбарын ангиллаар, 2013 оны эхний 8 сард

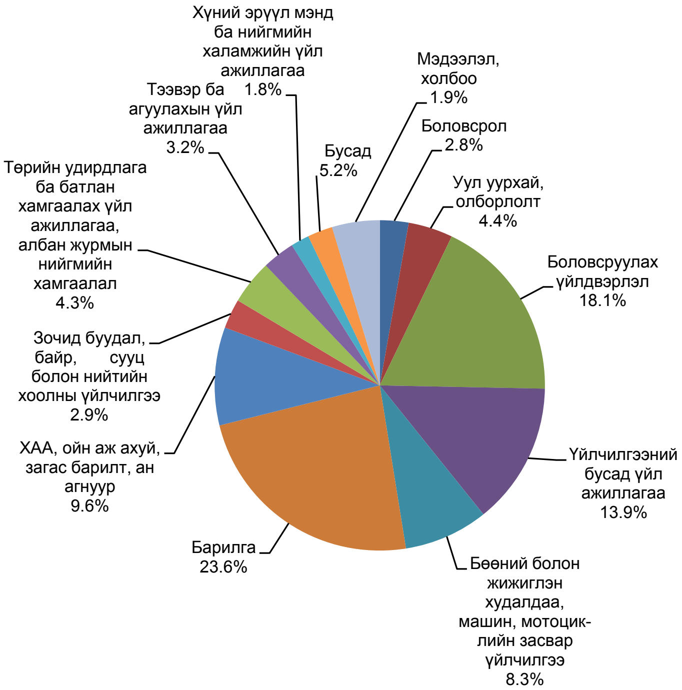

Ажлын шинэ байранд ажилд орсон иргэдийн 6408 буюу 18.1 хувь нь 15-24 насны, 12534 буюу 35.4 хувь нь 25-34, 8959 буюу 25.3 хувь нь 35-44, 6981 буюу 19.8 хувь нь 45-59, 511 буюу 1.4 хувь нь 60, түүнээс дээш насны хүмүүс байна (Зураг I.5).

Ажлын шинэ байранд ажилд орсон иргэдийг ажил мэргэжлийн ангиллаар авч үзэхэд 0.3 хувь нь зэвсэгт хүчний ажил мэргэжилтэй, 1.5 хувь нь техникч болон туслах/дэд мэргэжилтэн, 3.2 хувь нь контор, үйлчилгээний ажилтан, 4.4 хувь нь менежер, 6.3 хувь нь суурин төхөөрөмж, машин механизмын операторч, угсрагч, 8.2 хувь нь хөдөө аж ахуй, ой, загас агнуурын мэргэшсэн ажилтан, 10.2 хувь нь худалдаа, үйлчилгээний, 13.4 хувь нь мэргэжилтэн, 23'.3 хувь нь энгийн ажил мэргэжилтэй, 29.2 хувь нь үйлдвэрлэл, барилга, гар урлалын холбогдох үйлчилгээний мэргэжилтэй хүмүүс байна.

Зураг I.5

Ажлын шинэ байранд ажилд орсон иргэд, насны бүлгээр, дунд эзлэх хувиар, 2013 оны эхний 8 сард

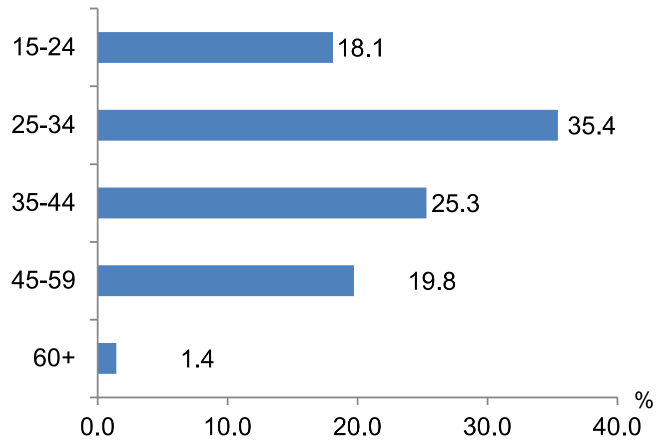

** - Эх үүсвэр: Хөдөлмөрийн яамны сар бүрийн мэдээ*

I.3. Дундаж цалин

Аж ахуйн нэгж, байгууллагын ажиллагчдын дундаж цалингийн улирлын мэдээнд хамрагдах аж ахуйн нэгж, байгууллагын түүврийн дизайныг шинэчилсэнтэй холбогдон 2013 оны 2 дугаар улирлын мэдээнд нийслэлийн 729, аймаг, орон нутгийн 441, нийт 1170 аж ахуйн нэгж, байгууллага хамрагдсан.

Мэдээнд 100, түүнээс дээш ажиллагчидтай аж ахуйн нэгж, байгууллагыг нэлэнхүй, 100, түүнээс доош ажиллагчидтай аж ахуйн нэгж, байгууллагыг түүвэр ажиглалтаар хамруулав. Иймд мэдээний хамрах хүрээ өөрчлөгдсөнтэй холбогдуулан 2013 оноос өмнөх хугацааны дундаж цалингийн тоо, мэдээллийг шууд зэрэгцүүлэх боломжгүй юм.

Мэдээнд хамрагдсан 1170 аж ахуйн нэгж, байгууллагын 490.0 мянган ажиллагчид хамрагдсаны 245.0 мянга буюу 50.0 хувь нь эмэгтэйчүүд байна.

100, түүнээс доош ажиллагчидтай аж ахуйн нэгж, байгууллагын ажиллагчдын сарын дундаж цалин 2013 оны 2 дугаар улирлын байдлаар 17.6 мян.төг буюу 2.9 хувиар, 100, түүнээс дээш ажиллагчидтай аж ахуйн нэгж, байгууллагын ажиллагчдын сарын дундаж цалин 114.9 мян.төг буюу 16.2 хувиар тус тус нэмэгджээ (Зураг I.6).

Зураг I.6

Ажиллагчдын сарын дундаж цалин, ажиллагчдын тоогоор, 2013 оны эхний 2 улирлын байдлаар, мян.төг

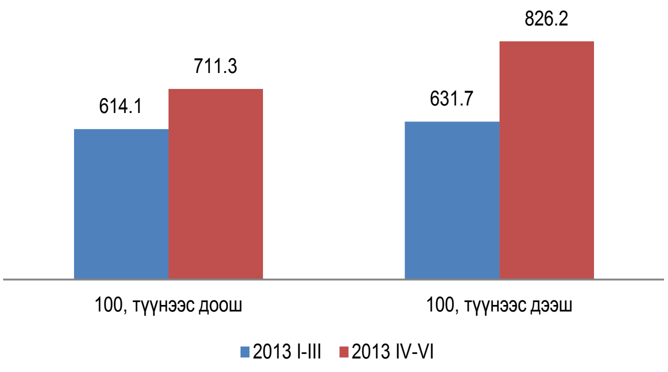

Менежерээр ажиллаж байгаа эрэгтэйчүүдийн сарын дундаж цалин 1521.1 мян.төг буюу хамгийн их байхад, хөдөө аж ахуй, ой, загас агнуурын ажилтнаар ажиллаж байгаа эрэгтэй ажиллагчдын цалин 560.3 мян.төг буюу хамгийн бага байна. Мөн менежерээр ажиллаж байгаа эмэгтэйчүүдийн сарын дундаж цалин 1196.8 мян.төг буюу хамгийн их байхад, хөдөө аж ахуй, ой, загас агнуурын ажилтнаар ажиллаж байгаа эмэгтэй ажиллагчдын сарын дундаж цалин 455.6 мян.төг буюу хамгийн бага байна (Зураг I.7).

Барилгын салбарт ажиллагчдын сарын дундаж цалин 2013 оны 2 дугаар улиралд 630.1 мян.төг, боловсруулах үйлдвэрлэлийн салбарынх 646.8 мян.төг, цахилгаан, хий, уур, агааржуулалтын салбарынх 1031.9 мян.төг, зочид буудал, байр, сууц болон нийтийн хоолны үйлчилгээний салбарынх 656.9 мян.төг, уул уурхай, олборлолтын салбарынх 1486.1 мян.төг болж өмнөх улирлынхаас 8.4-41.5 хувиар нэмэгдсэн байна.

Ажиллагчдын сарын дундаж цалинг аж ахуйн нэгж, байгууллагын хариуцлагын хэлбэрээр авч үзэхэд хувьцаат компанид ажиллагчдынх 902.5 мян.төг, хязгаарлагдмал хариуцлагатай хувьцаат компанид ажиллагчдынх 880.8 мян.төг, төрийн өмчит үйлдвэрийн газарт ажиллагчдынх 830.8 мян.төг, төсөвт байгууллагад ажиллагчдынх 698.9 мян.төг болж өмнөх улирлынхаас 4.2-22.4 хувиар тус бүх нэмэгджээ (Зураг I.8).

Зураг I.7

Ажиллагчдын сарын дундаж цалин, ажил мэргэжлийн ангиллаар, 2013 оны 2 дугаар улирлын байдлаар, мян.төг

Зураг I.8

Ажиллагчдын сарын дундаж цалин, байгууллагын хариуцлагын хэлбэрээр, 2013 оны 2 дугаар улирлын байдлаар, мян.төг

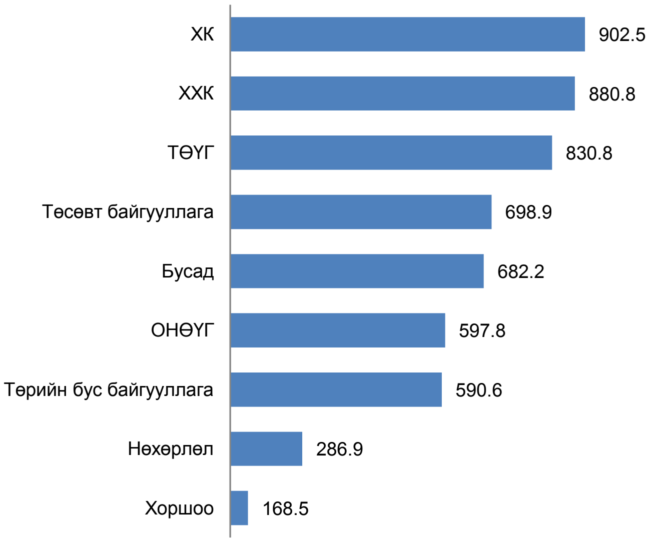

ХХК - Хязгаарлагдмал хариуцлагатай компани
ХК - Хувьцаат компани
ТӨҮГ - Төрийн өмчит үйлдвэрийн газар
ОНӨҮГ - Орон нутгийн өмчит үйлдвэрийн газар
Нөхөрлөл - Бүх гишүүд нь бүрэн хариуцлагатай нөхөрлөл, зарим гишүүд нь бүрэн хариуцлагатай нөхөрлөл
Бусад - Хувийн их, дээд сургууль, коллеж

I.4. Өрхийн орлого, зарлага

Өрхийн нийгэм, эдийн засгийн 2013 оны 2 дугаар улирлын судалгаагаар нэг өрхийн сарын дундаж мөнгөн орлого 841.2 мян.төг болж, өмнөх оны мөн үеийнхээс 93.8 мян.төг буюу 12.6 хувиар нэмэгдлээ (Хүснэгт I.3). Үүнд тэтгэвэр, тэтгэмж, нөхөн олговрын орлого 6.6 мян.төг буюу 4.2 хувиар буурсан хэдий ч цалин хөлсний орлого 51.4 мян.төг буюу 14.0 хувь, хөдөө аж ахуйн үйлдвэрлэлийн орлого 24.9 мян.төг буюу 60.5 хувиар өссөн нь голлон нөлөөллөө.

Өмнөх оны мөн үеийнхтэй харьцуулбал нэг өрхийн сарын дундаж мөнгөн орлогод цалин хөлсний эзлэх хувь 0.6 пункт, хөдөө аж ахуйн үйлдвэрлэлийн орлогынх 2.3 пункт, бусад орлогынх 0.8 пунктээр нэмэгдэж, харин тэтгэвэр, тэтгэмж, нөхөн олговрынх 3.1 пункт, хөдөө аж ахуйн бус үйлдвэрлэл, үйлчилгээний орлогынх 0.6 пунктээр буурчээ (Зураг I.9).

Нэг өрхийн сарын дундаж бодит мөнгөн орлогын хэмжээ (үнийн нөлөөллийг арилган тооцсон) 2013 оны 2 дугаар улиралд 773.2 мян.төг болж, өмнөх оны мөн үеийнхээс 25.8 мян.төг буюу 3.5 хувиар өслөө.

Хүснэгт I.3

Нэг өрхийн сарын дундаж мөнгөн орлого, жил бүрийн 2 дугаар улирлын байдлаар

Орлогын төрөл	2012 IV-VI	2013 IV-VI	2013 IV-VI / 2012 IV-VI %
Мөнгөн орлого - Бүгд	**747 358.6**	**841 192.8**	**112.6**
Цалин хөлс	368 084.6	419 465.5	114.0
Тэтгэвэр, тэтгэмж, нөхөн олговор	156 204.6	149 646.2	95.8
Хөдөө аж ахуйн үйлдвэрлэлийн орлого	41 096.6	65 960.3	160.5
Хөдөө аж ахуйн бус үйлдвэрлэл, үйлчилгээний орлого	108 538.5	117 146.4	107.9
Бусад орлого	73 434.3	88 974.4	121.2

Нэг өрхийн сарын дундаж мөнгөн зарлага 2013 оны 2 дугаар улирлын байдлаар 772.2 мян.төг болж, өмнөх оны мөн үеийнхээс 122.2 мян.төг буюу 18.8 хувиар өссөн байна (Хүснэгт I.4).

Нэг өрхийн сарын дундаж мөнгөн зарлага нэмэгдэхэд хүнсний бус бараа, үйлчилгээний болон бусад зарлага 109.5 мян.төг буюу 25.2 хувиар өссөн нь голлон нөлөөлжээ.

Нэг өрхийн сарын дундаж бодит мөнгөн зарлагын хэмжээ (үнийн нөлөөллийг арилган тооцсон) 2013 оны 2 дугаар улиралд 709.8 мян.төг болж, өмнөх оны мөн үеийнхээс 59.8 мян.төг буюу 9.2 хувиар өссөн байна.

Зураг I.9

Нэг өрхийн сарын дундаж мөнгөн орлогын бүтэц, Жил бүрийн 2 дугаар улирлын байдлаар, хувиар

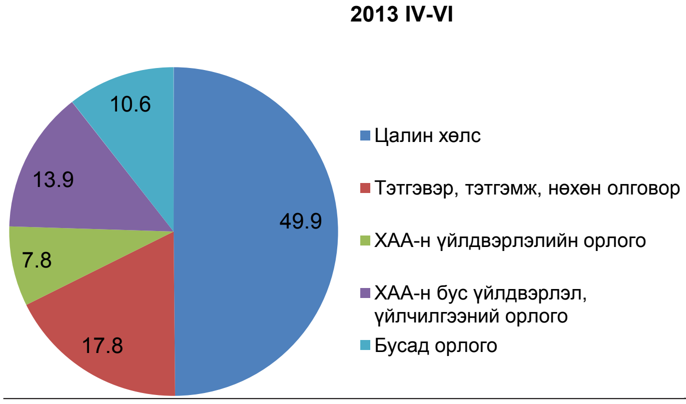

Хүснэгт I.4

Нэг өрхийн сарын дундаж мөнгөн зарлага, жил бүрийн 2 дугаар улирлын байдлаар

Зарлагын төрөл	2012 IV-VI	2013 IV-VI	2013 IV-VI / 2012 IV-VI %
Мөнгөн зарлага - Бүгд			**118.8**
1. Хүнсний бүтээгдэхүүний зарлага	**202 159.7**	**208 011.5**	**102.9**
Үүнээс:			
Мах, махан бүтээгдэхүүн	71 757.7	79 188.6	110.4
Гурил, гурилан бүтээгдэхүүн	45 958.4	48 215.9	104.9
2. Хүнсний бус бараа, үйлчилгээний болон бусад зарлага	**434 784.6**	**544 247.9**	**125.2**
Үүнээс:			
Тээвэр	70 384.8	72 064.4	102.4
Холбоо	30 792.9	32 479.4	105.5
3. Бусдад өгсөн бэлэг, тусламж	**13 067.0**	**19 976.3**	**152.9**

Өмнөх оны мөн үеийнхээс нэг өрхийн сарын дундаж мөнгөн зарлагад хүнсний бус бараа, үйлчилгээний болон бусад зарлагын эзлэх хувь 3.6 пункт, бусдад өгсөн бэлэг, тусламжийнх 0.6 пунктээр нэмэгдэж, хүнсний бүтээгдэхүүний зарлагынх 4.2 пунктээр буурчээ (Зураг I.10).

Зураг I.10

Нэг өрхийн сарын дундаж мөнгөн зарлагын бүтэц, жил бүрийн 2 дугаар улирлын байдлаар, хувиар

2012 IV-VI

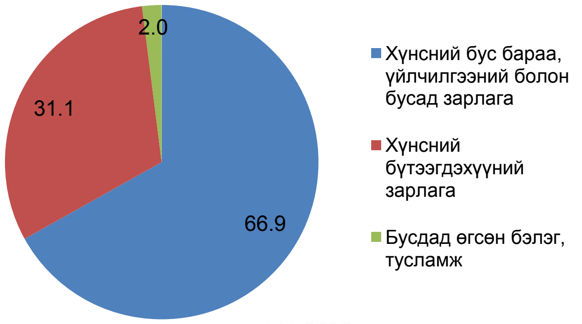

2013 IV-VI

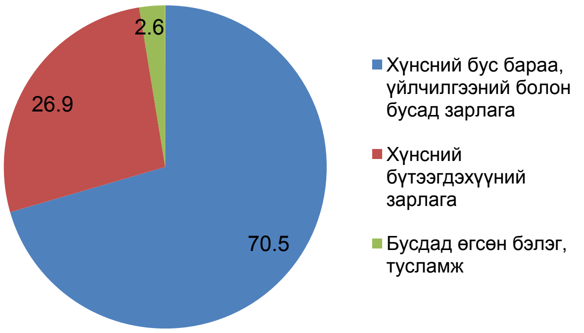

Хүн амын амьжиргааны байдал

Өрхийн нийгэм, эдийн засгийн 2013 оны 2 дугаар улирлын судалгаагаар жишсэн нэг хүнд сард ногдох дундаж мөнгөн орлогыг тооцож, 2013 оны эхний хагас жилийн улирлын үнийн нөлөөллийг арилган нэг хүнд ногдох сарын дундаж бодит мөнгөн орлогыг тодорхойлов.

Нэг хүнд ногдох сарын дундаж бодит мөнгөн орлогын хэмжээ (үнийн нөлөөллийг арилган тооцсон) амьжиргааны доод түвшнээс Төвийн бүсэд 78.6 хувь, Баруун бүсэд 68.4 хувь, Зүүн бүсэд 59.0 хувь, Хангайн бүсэд 52.6 хувь, Улаанбаатар хотод 79.3 хувь, улсын дунджаар 71.2 хувиар их байна (Хүснэгт I.5).

Хүн амын хэрэглээний тэгш бус байдлыг тодорхойлох Жини коэффициент 2013 оны 2 дугаар улиралд улсын дунджаар 0.341 байгаа бөгөөд энэ үзүүлэлт Хангай, Баруун, Зүүн бүсэд 0.300-0.330 байгаа нь улсын дунджаас 0.011-0.041 нэгжээр бага байна (Хүснэгт I.6).

Орлогын ялгаатай бүлгүүдийн хувьд тэгш бус байдлыг илэрхийлэх тухайн бүлэг доторх болон бүлэг хоорондох тэгш бус байдлыг харуулах Тейлийн индекс 2013 оны 2 дугаар улиралд 0.216 байгаа нь өмнөх оны мөн үеийнхээс 0.022 нэгжээр бага байна (Хүснэгт I.6).

Тэгш бус байдлыг тодорхойлох өөр нэг үндсэн үзүүлэлт нь хүн амыг хэрэглээний түвшнээр нь тэнцүү 5 бүлэгт хуваах арга юм. Хүн амыг нэг хүнд ногдох хэрэглээний хэмжээгээр ядуугаас чинээлэгт эрэмбэлэн, 20 хувиар буюу тэнцүү 5 бүлэгт хувааж, бүлэг бүрийн дундаж хэрэглээний нийт хэрэглээнд эзэлж буй хувийг тооцож гаргана.

Улсын хэмжээнд 2013 оны 2 дугаар улиралд хамгийн бага хэрэглээтэй бүлэг нийт хэрэглээнд 7.7 хувийг эзэлж байхад хамгийн чинээлэг хэсгийнх 41.6 хувь байна. Энэ нь хүн амын хамгийн чинээлэг 20 хувийнхны хэрэглээний дундаж хэмжээ хамгийн ядуу 20 хувийнхнаас 5.4 дахин их байгааг харуулж байна. Хамгийн чинээлэг хэсгийн нийт хэрэглээнд эзлэх хувь өмнөх оны мөн үеийнхээс 1.3 пунктээр буурч,

Хүснэгт I.5

Нэг хүнд ногдох сарын дундаж бодит мөнгөн орлого, амьжиргааны доод түвшинтэй харьцуулснаар, бүсээр

	Хүн амын амьжиргааны доод түвшин (2013 оны 4 сарын 10-наас мөрдсөн), төг	Нэг хүнд ногдох сарын дундаж (үнийн нөлөөллийг арилган тооцсон) бодит мөнгөн орлого, 2013 оны 1 дүгээр улирлын байдлаар, төг	Бодит орлого / АДТ %
Улсын дундаж	139 989	239 602	171.2
Баруун	132 000	222 339	168.4
Хангай	130 900	199 793	152.6
Төв	132 400	236 419	178.6
Зүүн	130 500	207 558	159.0
Улаанбаатар	149 900	268 816	179.3

Хүснэгт I.6

Тэгш бус байдлын хэмжигдэхүүн, жил бүрийн 2 дугаар улирлын байдлаар, бүсээр

	Жини коэффициент		Тейлийн индекс	
	2012 IV-VI	2013 IV-VI	2012 IV-VI	2013 IV-VI
Улсын дундаж	0.360	0.341	0.238	0.216
Баруун	0.312	0.305	0.189	0.169
Хангай	0.371	0.300	0.257	0.156
Төв	0.361	0.371	0.223	0.307
Зүүн	0.368	0.330	0.289	0.199
Улаанбаатар	0.348	0.347	0.222	0.207

хамгийн ядуу хэсгийнх 0.4 пунктээр өссөн байна (Хүснэгт I.7).

Хүн амын нийт хэрэглээнд хамгийн чинээлэг бүлгийн эзлэх хувь улсын дунджаас Төвийн бүсэд 3.1 пункт, Улаанбаатар хотод 0.4 пунктээр их, харин Зүүн, Баруун, Хангайн бүсүүдийн хувьд 0.5-2.6 пунктээр бага байна. Түүнчлэн Төв, Зүүн бүс, Улаанбаатар хотод хамгийн бага хэрэглээтэй бүлгийн нийт хэрэглээнд эзлэх хувь улсын дунджаас доогуур байна.

Хүснэгт I.7

Нийт хэрэглээнд хүн амын тооны тэнцүү 5 бүлгийн хэрэглээний эзлэх хувь, бүсээр, 2013 оны 2 дугаар улирлын байдлаар

	Нийт хэрэглээ	5 бүлэг				
		I (Хамгийн ядуу)	II	III	IV	V (Чинээлэг)
Улсын дундаж	100.0	7.7	12.1	16.3	22.3	41.6
Баруун	100.0	9.0	12.7	16.6	21.9	39.8
Хангай	100.0	8.8	13.1	16.8	22.3	39.0
Төв	100.0	7.5	11.4	15.2	21.2	44.7
Зүүн	100.0	7.5	12.5	16.9	22.0	41.1
Улаанбаатар	100.0	7.2	11.7	16.3	22.8	42.0

Зураг I.11

Нэг хүнд ногдох хэрэглээ, улсын дунджаар, хүн амын тооны тэнцүү 5 бүлгээр, 2013 оны 2 дугаар улирлын байдлаар, мян.төг

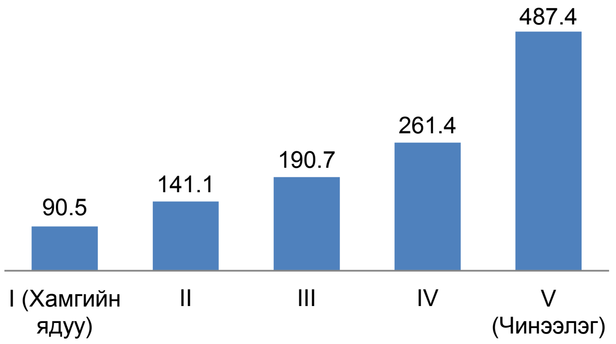

I.5. Нийгмийн даатгал, халамж

Нийгмийн даатгал

Нийгмийн даатгалын сангийн орлого 2013 оны эхний 8 сард 818.7 тэрбум төг, зарлага 694.9 тэрбум төг болж, өмнөх оны мөн үеийнхээс орлого 149.8 тэрбум төг буюу 22.4 хувь, зарлага 114.5 тэрбум төг буюу 19.7 хувиар өслөө.

Нийгмийн даатгалын сангийн орлого 2013 оны эхний 8 сард өмнөх оны мөн үеийнхээс 149.8 тэрбум төгрөгөөр өсөхөд ажилгүйдлийн даатгалын сангийн орлого 1142.7 сая төг буюу 5.5 хувиар буурсан хэдий ч тэтгэврийн даатгалын сангийн орлого 89.5 тэрбум төг буюу 18.1 хувь, эрүүл мэндийн даатгалын сангийн орлого 28.7 тэрбум төг буюу 29.9 хувиар өссөн нь голлон нөлөөлөв.

Харин нийгмийн даатгалын сангийн зарлага 2013 оны эхний 8 сард өмнөх оны мөн үеийнхээс 114.5 тэрбум төгрөгөөр нэмэгдэхэд тэтгэврийн даатгалын сангийн зарлага 90.7 тэрбум төг буюу 19.9 хувь, тэтгэмжийн даатгалын сангийн зарлага 11.3 тэрбум төг буюу 44.8 хувиар өссөн нь голлон нөлөөлөв.

Нийгмийн даатгалын сангаас олгосон тэтгэврийн хэмжээ 2013 оны эхний 8 сард 535.0 тэрбум төг болж, 73.3 хувийг өндөр настны тэтгэвэр, 12.2 хувийг хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдийн тэтгэвэр, 8.9 хувийг цэргийн тэтгэвэр, 5.6 хувийг тэжээгчээ алдсаны тэтгэвэр эзэлж, өмнөх оны мөн үеийнхээс өндөр настны тэтгэвэр 20.8 хувь, цэргийн тэтгэвэр 24.7 хувь, хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдийн тэтгэвэр 17.6 хувь, тэжээгчээ алдсаны тэтгэвэр 13.0 хувиар өсчээ. (Зураг I.12)

Зураг I.12

Нийгмийн даатгалын сангаас олгосон тэтгэврийн бүтэц, төрлөөр, хувиар, 2013 оны эхний 8 сарын байдлаар

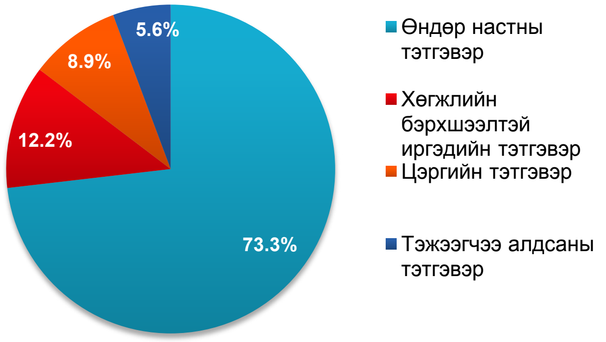

Нийгмийн даатгалд 2013 оны эхний 8 сард 694.0 мян.хүн шимтгэл төлөгч, даатгуулагчаар бүртгэгдсэний 467.5 мянга буюу 67.4 хувь нь аж ахуйн нэгж, байгууллагынх, 226.5 мянга буюу 32.6 хувь нь төсөвт байгууллагынх байгаа бөгөөд өмнөх оны мөн үеийнхээс нийт шимтгэл төлөгч, даатгуулагчдын тоо 61.2 мянга буюу 9.7 хувь, үүнээс аж ахуйн нэгж, байгууллагынх 45.7 мянга буюу 10.8 хувь, төсөвт байгууллагынх 15.5 мянга буюу 7.3 хувиар нэмэгдсэн байна.

Нийгмийн халамж

Нийгмийн халамжийн сангаас 2013 оны эхний 8 сард 182.3 мян.хүнд 88.1 тэрбум төгрөгийн тэтгэвэр, тэтгэмж олгосон бөгөөд өмнөх оны мөн үеийнхээс нийгмийн халамжийн тэтгэвэр, тэтгэмж авагчдын тоо 9.8 мян. хүн буюу 5.7 хувиар өсч, олгосон тэтгэвэр, тэтгэмжийн хэмжээ 21.2 тэрбум төг буюу 31.6 хувиар өсчээ.

Зураг I.13

Нийгмийн халамжийн тэтгэвэр, тэтгэмжид хамрагдагчдын бүтэц, хувиар, 2013 оны эхний 8 сарын байдлаар

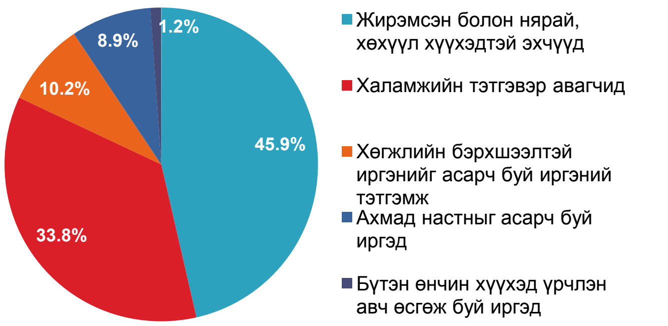

Нийгмийн халамжийн тэтгэвэр, тэтгэмжид хамрагдагчдын 45.9 хувь нь жирэмсэн болон нярай, хөхүүл хүүхэдтэй эхчүүд, 33.8 хувь нь халамжийн тэтгэвэр авагчид, 10.2 хувь нь хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэнийг асарч буй иргэд, 8.9 хувь нь ахмад настныг асарч буй иргэд, 1.2 хувь нь бүтэн өнчин хүүхэд үрчлэн авч өсгөж буй иргэд байна. (Зураг I.14).

Зураг I.14

Нийгмийн халамжийн сангаас олгосон тэтгэвэр, тэтгэмжийн бүтэц, хувиар, 2013 оны эхний 8 сарын байдлаар

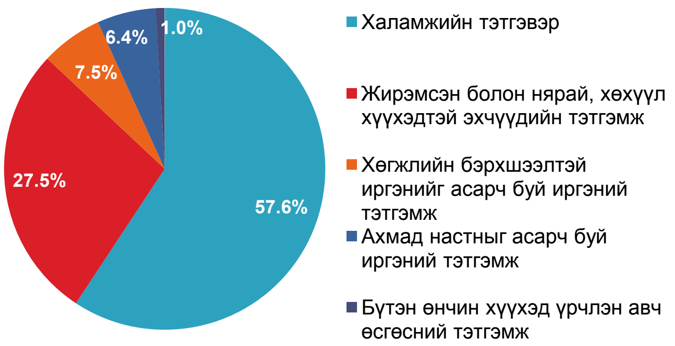

Нийгмийн халамжийн сангаас 2013 оны эхний 8 сард олгосон нийт тэтгэвэр, тэтгэмжийн 50.7 тэрбум төг буюу 57.6 хувийг халамжийн тэтгэвэрт, 24.2 тэрбум төг буюу 27.5 хувийг жирэмсэн болон нярай, хөхүүл хүүхэдтэй эхчүүдэд, 6.6 тэрбум төг буюу 7.5 хувийг хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэнийг асарч буй иргэдэд, 5.6 тэрбум төг буюу 6.4 хувийг ахмад настныг асарч буй иргэдэд, 870.2 сая төг буюу 1.0 хувийг бүтэн өнчин хүүхэд үрчлэн авч өсгөсний тэтгэмжид зарцуулсан байна. (Зураг I.10).

Нийгмийн халамжийн тэтгэвэрт 2013 оны эхний 8 сард 61.5 мян.хүн хамрагдсан нь өмнөх оны мөн үеийнхээс 1.9 мян.хүн буюу 3.1 хувь, олгосон тэтгэврийн хэмжээ 12.7 тэрбум төг буюу 33.5 хувиар өсчээ.

Нийгмийн халамжийн үйлчилгээ, хөнгөлөлтөд 255.1 мян.хүн хамрагдсаны 23.9 хувь нь ахмад настан, 64.0 хувь нь нийгмийн халамжийн хөнгөлөлт, нөхцөлт мөнгөн тусламжид хамрагдсан иргэд, 5.9 хувь нь хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэд, 5.3 хувь нь нийгмийн халамжийн үйлчилгээнд хамрагдсан иргэд, 0.9 хувь нь алдар цолтой ахмадууд байна.

Хүний хөгжил сангаас 2013 оны эхний 8 сард 18 хүртэлх насны 953.1 мянган хүүхдэд 149.5 тэрбум төгрөгийг хүүхдийн мөнгөнд, 212.6 мянган иргэнд 20.4 тэрбум төгрөгийг 21.0 мян.төгрөгийн хишиг хувьд, 5.3 мянган ахмад настан, хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдэд 4.3 тэрбум төгрөгийг 1 сая төгрөгийн хишиг хувьд зориулан олгожээ.

1.6. Эрүүл мэнд

Улсын хэмжээнд 2013 оны эхний 8 сард 52735 эх амаржиж, амьд төрсөн хүүхдийн тоо 53009 болж, өмнөх оны мөн үеийнхээс амаржсан эхийн тоо 3518 буюу 7.1 хувиар, хүүхдийн тоо 3570 буюу 7.2 хувиар өссөн байна (Зураг I.15). Энэ оны 8 дугаар сард 6966 хүүхэд амьд төрсөн нь өмнөх оны мөн үеийнхээс 286 хүүхэд буюу 4.3 хувиар нэмэгдлээ.

Энэ оны эхний 8 сард нялхсын эндэгдэл 752 болж, өмнөх оны мөн үеийнхээс 21 хүүхэд буюу 2.7 хувиар буурч, 1-5 хүртэлх насандаа

Зураг I.15

Амаржсан эх, амьд төрсөн хүүхдийн тоо, жил бүрийн эхний 8 сарын байдлаар

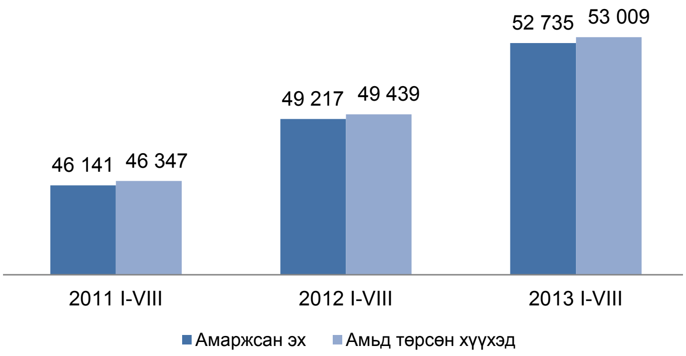

168 хүүхэд эндэж, 4 хүүхэд буюу 2.4 хувиар өсчээ (Зураг I.16). Энэ оны эхний 8 сард жирэмслэлт болон төрөлтийн улмаас 20 эх энджээ.

Нялхсын эндэгдэл 2013 оны 8 дугаар сард 90 болж, өмнөх оны мөн үеийнхээс 3 хүүхдээр нэмэгдэж, 1-5 хүртэлх насандаа 18 хүүхэд эндэж, өмнөх оны мөн үеийнхээс 5 хүүхдээр буурчээ.

1000 амьд төрөлтөд ногдох нялхсын эндэгдэл 2013 оны эхний 8 сард 14 болж, өмнөх оны мөн үеийнхээс 2 хүүхдээр буурсан бөгөөд энэ үзүүлэлт Говь-Алтай (23), Хөвсгөл (22), Говьсүмбэр (21), Баянхонгор (21) аймагт 7-9 хүүхдээр, Сүхбаатар (19), Өмнөговь (19), Увс (17), Дорноговь (17), Архангай (17), Завхан (17), Хэнтий (15) аймагт 1-5 хүүхдээр илүү байна.

Тав хүртэлх насны хүүхдийн эндэгдэл 2013 оны 8 дугаар сард 108 болж, өмнөх оны мөн үеийнхээс 2 хүүхдээр буурсан байна. 1000 амьд төрөлтөд ногдох тав хүртэлх насны хүүхдийн эндэгдэл энэ оны эхний 8 сард 17 болж, өмнөх оны мөн үеийнхээс 2 хүүхдээр буурсан байна.

Халдварт өвчнөөр өвчлөгчдийн тоо 2013 оны эхний 8 сард 26744 болж, өмнөх оны мөн үеийнхээс 3018 хүн буюу 10.1 хувиар буурахад салхин цэцгээр өвчлөгчдийн тоо 1786 хүн буюу 97.3 хувь, тэмбүүгээр өвчлөгчдийн тоо 985 хүн буюу 33.4 хувиар өссөн хэдий ч гахайн хавдраар өвчлөгчдийн тоо 2668 хүн буюу 34.7 хувь, вирүст хепатитаар өвчлөгчдийн тоо 2642 хүн буюу 57.6 хувь буурснаас голлон шалтгаалжээ.

Энэ оны эхний 8 сард өмнөх оны мөн үеийнхээс салхин цэцгээр өвчлөгчдийн тоо Дорноговь аймагт 222 хүн буюу 7.0 дахин, Дорнод аймагт 314 хүн буюу 5.4 дахин, Өмнөговь аймагт 134 хүн буюу 5.2 дахин, Хэнтий аймагт 117 хүн буюу 4.3 дахин, тэмбүүгээр өвчлөгчдийн тоо Дорнод аймагт 297 хүн буюу 1.8 дахин, Сүхбаатар аймагт 50 хүн буюу 1.6 дахин өсчээ. Харин гахайн хавдраар өвчлөгчдийн тоо Улаанбаатар хотод 5181 хүн буюу 4.7 дахин, вирүст хепатитаар өвчлөгчдийн тоо Дундговь аймагт 115 хүн буюу 6.5 дахин буурчээ.

Халдварт өвчнөөр 2013 оны 8 дугаар сард 2214 хүн өвчилж, өмнөх оны мөн үеийнхээс 485 хүн буюу 18.0 хувиар буурлаа.

Энэ оны 8 дугаар сард боом өвчний тохиолдол Архангай аймагт 1, Улаанбаатар хотод 1, татран өвчнийх Хөвсгөл аймагт 1 гарчээ.

Зураг I.16

Эндсэн хүүхдийн тоо, жил бүрийн эхний 8 сарын байдлаар

Зураг I.17

10 000 хүн амд ногдох халдварт өвчнөөр өвчлөгчдийн тоо, жил бүрийн эхний 8 сарын байдлаар

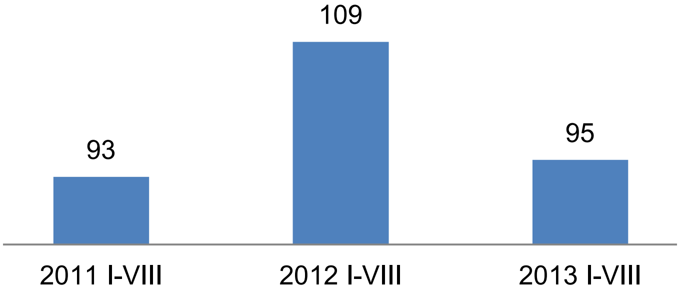

10 000 хүн тутамд ногдох халдварт өвчнөөр өвчлөгчдийн тоо 2013 оны эхний 8 сард улсын дунджаар 95 болж, өмнөх оны мөн үеийнхээс 14 хүнээр буурав (Зураг I.17).

Улаанбаатар хотод энэ оны 8 дугаар сард ХДХВ/ДОХ-ын тохиолдол гараагүй бөгөөд улсын хэмжээнд бүртгэгдсэн ХДХВ/ДОХ-ын нийт тохиолдол 145 байна.

Улсын хэмжээнд 2013 оны эхний 8 сард 10686 хүн нас барсан нь өмнөх оны мөн үеийнхээс 870 хүн буюу 7.5 хувиар буурчээ (Зураг I.8).

Зураг I.18

Нас барсан хүний тоо, жил бүрийн эхний 8 сарын байдлаар

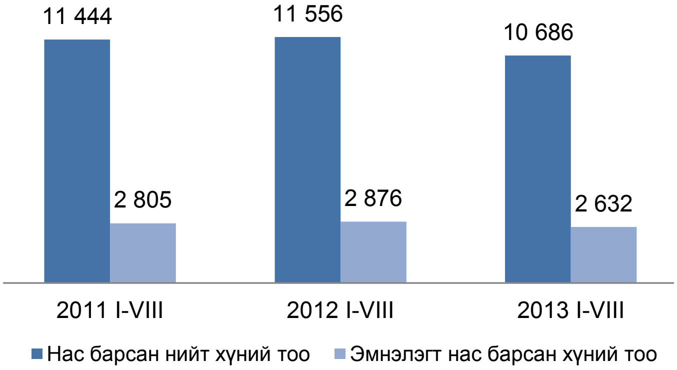

Эмнэлэгт нас барсан хүний тоо энэ оны эхний 8 сард 2632 болж өмнөх оны мөн үеийнхээс 244 хүн буюу 8.5 хувиар буурав. Энэ нь нийт нас баралтын 24.6 хувийг эзэлж байна. Нас барсан хүний тоо энэ оны 8 дугаар сард 1321 болж, өмнөх оны мөн үеийнхээс 75 хүн буюу 5.4 хувиар буурчээ.

Энэ оны эхний 8 сард 486.0 мян.хүн эмнэлэгт хэвтэж эмчлүүлсэн нь өмнөх оны мөн үеийнхээс 7342 хүн буюу 1.5 хувиар нэмэгджээ. Эмнэлэгт хэвтэн эмчлүүлэгчдийн тоо 2013 оны 8 дугаар сард 55.9 мянга болж, өмнөх оны мөн үеийнхээс 1654 хүн буюу 3.1 хувиар нэмэгдэв.

Хувийн эмнэлгүүд 2013 оны эхний 8 сард 851.9 мян.хүнд үйлчилж 31.2 тэрбум төгрөгийн төлбөртэй үйлчилгээ үзүүлжээ. Хувийн эмнэлгээр үйлчлүүлсэн хүний тоо өмнөх оны мөн үеийнхээс 8.1 хувиар буурч, төлбөрт үйлчилгээний хэмжээ 8.7 хувиар өсөв.

I.7. Гэмт хэрэг

Улсын хэмжээнд 2013 оны эхний 8 сард 16828 гэмт хэрэг бүртгэгдсэн нь өмнөх оны мөн үеийнхээс 2313 хэрэг буюу 15.9 хувиар өсчээ. (Зураг I.19). Өмнөх оны мөн үеийнхээс нийт гэмт хэргийн тоо нэмэгдэхэд өмчлөх эрхийн эсрэг гэмт хэрэг (1593), хүний амь бие эрүүл мэндийн эсрэг (754) зэрэг гэмт хэрэг өссөн нь голлон нөлөөлөв.

Бүртгэгдсэн гэмт хэргийн 59.8 хувь нь нийслэлд, 39.3 хувь нь аймгуудад, 0.4 хувь нь төмөр замын цагдаагийн хэлтэст, 0.4 хувь нь иргэний агаарын тээврийн салбарт, 0.1 хувь нь бусад газарт 2013 оны эхний 8 сард бүртгэгджээ.

Бүртгэгдсэн гэмт хэргийн 46.4 хувийг хүндэвтэр, 44.9 хувийг хөнгөн, 6.9 хувийг хүнд, 1.8 хувийг онц хүнд гэмт хэрэг эзэлж, өмнөх оны мөн үеийнхээс хөнгөн хэргийнх 2.1 пункт, хүндэвтэр хэргийнх 0.6 пунктээр өсч, хүнд хэргийнх 2.1 пункт, онц хүнд хэргийнх 0.6 пунктээр буурсан байна. (Зураг I.20).

Бүртгэгдсэн гэмт хэргийн тоо өмнөх оны мөн үеийнхээс Ховд аймагт 50.0 хувь, Булган аймагт 36.5 хувь, Дорнод аймагт 34.4 хувь, Дундговь аймагт 31.9 хувь, Сүхбаатар аймагт 28.3 хувь, Баянхонгор аймагт 28.0 хувь, Орхон аймагт 27.2 хувь, Төв аймагт 26.5 хувь, Улаанбаатар хотод 20.8 хувь, Өмнөговь аймагт 13.9 хувь, Дархан-Уул аймагт 13.7 хувь, Говь-Алтай аймагт 8.7 хувь, Хөвсгөл аймагт 3.9 хувь, Завхан аймагт 3.6 хувь, Сэлэнгэ аймагт 3.5 хувь, Увс аймагт 2.5 хувиар нэмэгдсэн бол Хэнтий аймагт 39.4 хувь, Баян-Өлгий аймагт 14.0 хувь, Архангай аймагт 5.8 хувь, Говьсүмбэр аймагт 0.9 хувь, Дорноговь аймагт 0.5 хувь, Өвөрхангай аймагт 0.5 хувиар буурчээ.

Зураг I.19

Бүртгэгдсэн гэмт хэргийн тоо, жил бүрийн эхний 8 сарын байдлаар

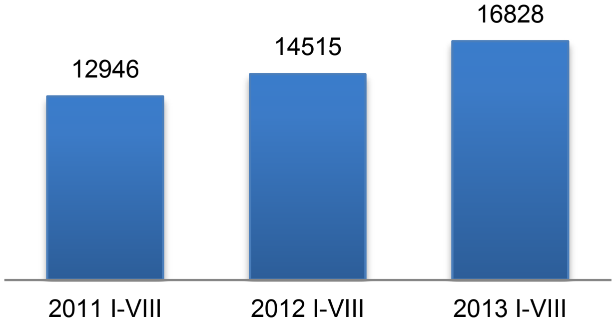

Зураг I.20

Бүртгэгдсэн гэмт хэргийн бүтэц, хэргийн ангиллаар, жил бүрийн эхний 8 сарын байдлаар, хувиар

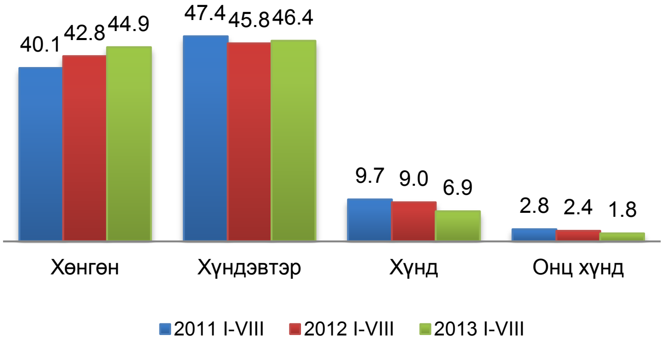

Гэр бүлийн хүчирхийллийн улмаас үйлдэгдсэн 267 гэмт хэрэг бүртгэгдсэн нь өмнөх оны мөн үеийнхээс 119 хэрэг буюу 30.8 хувиар буурсан байна. Малын хулгайн 850 гэмт хэрэг бүртгэгдсэн нь нийт гэмт хэргийн 5.1 хувийг эзэлж, өмнөх оны мөн үеийнхээс 27 хэрэг буюу 3.1 хувиар буурчээ.

Сэжигтэн нь тодорхойгүй байсан 7110 хэргийн 52.0 хувийнх нь холбогдогч нь тогтоогдож, яллагдагчаар татагдсанаар гэмт хэргийн илрүүлэлт улсын хэмжээнд өмнөх оны мөн үеийнхээс 5.5 пунктээр, нийслэлийн

хэмжээнд 3.2 пунктээр буурсан байна. (Зураг I.21).

Хүүхэд оролцсон гэмт хэрэг 2013 оны эхний 8 сард өмнөх оны мөн үеийнхээс 66.7 хувь, эмэгтэй хүн оролцсон хэрэг 47.9 хувь, согтуугаар үйлдэгдсэн хэрэг 41.9 хувь, бүлэглэн үйлдэгдсэн хэрэг 1.5 хувиар нэмэгджээ.

18, түүнээс дээш насны 10000 хүнд ногдох гэмт хэргийн тоо улсын дунджаар 2013 оны эхний 8 сард 89 болж, өмнөх оны мөн үеийнхээс 12 хэрэг буюу 15.6 хувиар нэмэгдсэн байна.

Гэмт хэрэгт холбогдсон сэжигтэн, яллагдагч 2013 оны эхний 8 сард 13764 байгаагийн 810 буюу 5.9 хувь нь 18 хүртэлх насны хүүхэд, 1964 буюу 14.3 хувь нь эмэгтэйчүүд байна. Гэмт хэрэгт холбогдогчдын 3.9 хувь нь өмнө нь ял шийтгэгдсэн хүмүүс байгаа бөгөөд тэдгээрийн эзлэх хувь өмнөх оны мөн үеийнхээс 0.9 пунктээр буурчээ.

Гэмт хэрэгт холбогдсон сэжигтэн, яллагдагчдад хувиараа хөдөлмөр эрхлэгчдийн эзлэх хувь 2013 оны эхний 8 сард 14.7 болж, өмнөх оны мөн үеийнхээс 3.3 пункт, төрийн бус байгууллагын ажиллагчдынх 2.4 болж 0.6 пунктээр нэмэгдэж, харин малчдынх 8.4 хувь болж 0.9 пункт, ажилгүй иргэдийнх 52.1 хувь болж 1.7 пункт, аж ахуйн нэгж, байгууллагын ажиллагчдынх 9.9 хувь болж 1.3 пунктээр буурсан байна.

Бүртгэгдсэн гэмт хэргийн 29.4 хувь нь гэр, орон сууцанд, 21.4 хувь нь гудамж, талбайд, 13.3 хувь нь олон нийтийн газарт, 7.2 хувь нь аж ахуйн нэгжид, 7.2 хувь нь авто замд, 2.5 хувь нь төрийн байгууллагад, 1.1 хувь нь төрийн бус байгууллагад, 0.9 хувь нь нийтийн тээврийн хэрэгсэлд, 17.0 хувь нь бусад газарт үйлдэгджээ.

Гэмт хэргийн улмаас 6025 хүн гэмтэж, 698 хүн нас барсан нь өмнөх оны мөн үеийнхээс гэмтсэн хүний тоо 421 буюу 7.5 хувиар өсч, харин нас барсан хүний тоо 19 буюу 2.6 хувиар буурсан байна. (Зураг I.23).

Гэмт хэргийн улмаас учирсан хохирол 2013 оны эхний 8 сарын байдлаар 110.7 тэрбум төг, нөхөн төлүүлсэн хохирлын хэмжээ 78.7 тэрбум төг болж, өмнөх оны мөн үеийнхээс учирсан хохирлын хэмжээ 81.5 тэрбум төг буюу 3.8 дахин, нөхөн төлүүлсэн хохирлын хэмжээ 62.8

Зураг I.21

Гэмт хэргийн илрүүлэлт, жил бүрийн эхний 8 сарын байдлаар, хувиар

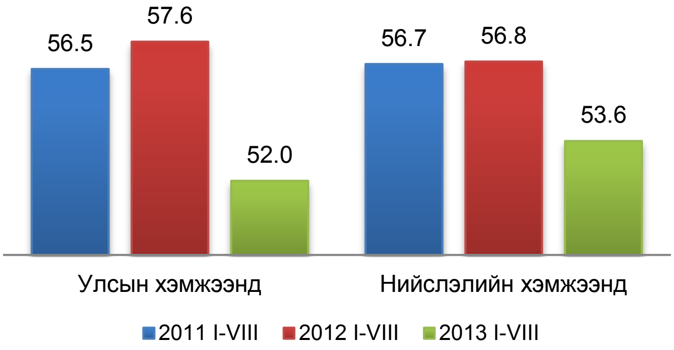

Зураг I.22

Гэмт хэрэгт холбогдсон сэжигтэн, яллагдагчдын нийгмийн байдал, жил бүрийн эхний 8 сарын байдлаар, хувиар

Зураг I.23

Гэмт хэрэгт холбогдсон сэжигтэн, яллагдагчдын нийгмийн байдал, жил бүрийн эхний 8 сарын байдлаар, хувиар

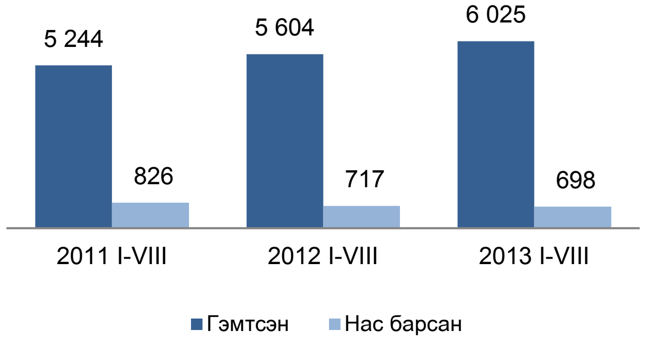

тэрбум төг буюу 4.9 дахин нэмэгдсэн байна. (Зураг I.24). Гэмт хэргийн улмаас учирсан нийт хохирлын 74.2 тэрбум төг буюу 67.1 хувь нь төрийн өмчид ногдож байна.

Гэмт хэргийн улмаас хохирсон иргэд 2013 оны эхний 8 сард 16080 байгаагийн 929 буюу 5.8 хувь нь 18 хүртэлх насны хүүхэд, 6400 буюу 39.8 хувь нь эмэгтэйчүүд байна.

Гэмт хэргийн улмаас нийт 103 байгууллагад хохирол учирсны 68 нь төрийн, 5 нь төрийн бус, 30 нь хувийн хэвшлийн аж ахуйн нэгж, байгууллага байна.

Улсын хэмжээнд 2013 оны эхний 8 сард 79.1 мян.хүн эрүүлжүүлэгдэж, 10.7 мян.хүн баривчлагдсан нь өмнөх оны мөн үеийнхээс эрүүлжүүлэгдсэн хүний тоо 0.5 мянга буюу 0.6 хувиар буурч, харин баривчлагдсан хүний тоо 1312 буюу 14.0 хувиар өссөн байна.

Зураг I.24

Гэмт хэргийн улмаас учирсан хохирлын хэмжээ, жил бүрийн эхний 8 сарын байдлаар, тэрбум төг

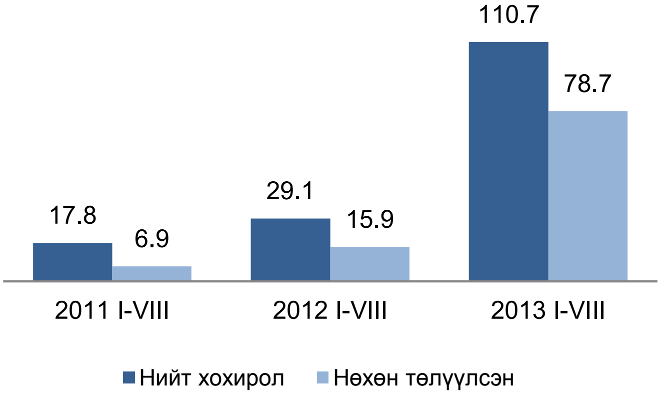

II. Макро эдийн засгийн үзүүлэлт

II.1. Үнэ

Хэрэглээний бараа, үйлчилгээний үнэ

Хэрэглээний үнийн улсын индекс (ХҮУИ) 2013 оны 8 дугаар сард өмнөх сарынхаас 1.7 хувь, оны эхнээс 6.7 хувь, өмнөх оны мөн үеийнхээс 9.4 хувиар өслөө (Хүснэгт II.1).

Ерөнхий индекс 2013 оны 8 дугаар сард өмнөх сарынхаас 1.7 хувиар өсөхөд боловсролын үйлчилгээний бүлгийн дүн 27.3 хувь, хувцас, бөс бараа, гутлын бүлгийн дүн 2.2 хувь, орон сууц, ус, цахилгаан, түлшнийх 4.1 хувиар өссөн нь голлон нөлөөлжээ.

Согтууруулах ундаа, тамхины бүлгийн үнэ дүнгээрээ 0.7 хувь, гэр ахуйн тавилга, барааных 2.2 хувь, эм, тариа эмнэлгийн үйлчилгээнийх 0.4 хувь, тээврийн бүлгийнх 0.9 хувь, амралт, чөлөөт цаг, соёлын бараа, үйлчилгээнийх 0.2 хувь, зочид буудал, нийтийн хоол, дотуур байрны үйлчилгээнийх 2.9 хувь, бусад бараа, үйлчилгээнийх 2.4 хувиар өссөн байна. Харин хүнсний бараа, ундаа, усны бүлгийн дүн 2.5 хувь, холбооны хэрэгсэл, шуудангийн үйлчилгээнийх 0.1 хувиар буурчээ.

Хэрэглээний үнийн улсын индекс 2013 оны 8 дугаар сард оны эхнээс 6.7 хувь өссөнөөс хүнс, ундаа, усны бүлгийн барааны үнэ дүнгээрээ 9.2 хувь, хувцас, бөс бараа, гутлынх 6.3 хувь, гэр ахуйн тавилга, барааных

Хүснэгт II.1

Хэрэглээний үнийн улсын индекс, бүлгээр

Бараа, үйлчилгээний бүлэг	Жин	2013 VIII / 2012 VIII	2013 VIII / 2012 XII	2013 VIII / 2013 VII
Ерөнхий индекс	**100.0**	**109.4**	**106.7**	**101.7**
Хүнсний бараа, ундаа, ус	29.3	105.6	109.2	97.5
Согтууруулах ундаа, тамхи	3.2	151.0	103.1	100.7
Хувцас, бөс бараа, гутал	16.1	113.3	106.3	102.2
Орон сууц, ус, цахилгаан, түлш	12.3	107.0	100.7	104.1
Гэр ахуйн тавилга, бараа	4.7	111.4	107.9	102.2
Эм, тариа, эмнэлгийн үйлчилгээ	3.6	109.3	106.7	100.4
Тээвэр	12.2	103.6	101.7	100.9
Холбооны хэрэгсэл, шуудангийн үйлчилгээ	4.4	99.5	99.7	99.9
Амралт, чөлөөт цаг, соёлын бараа, үйлчилгээ	2.8	99.8	99.7	100.2
Боловсролын үйлчилгээ	4.7	127.3	127.3	127.3
Зочид буудал, нийтийн хоол, дотуур байрны үйлчилгээ	2.6	113.1	111.7	102.9
Бусад бараа, үйлчилгээ	4.1	107.6	105.4	102.4

7.9 хувь, эм, тариа, эмнэлгийн үйлчилгээнийх 6.7 хувь, зочид буудал, нийтийн хоол, дотуур байрны үйлчилгээнийх 11.7 хувь, боловсролын үйлчилгээнийх 27.3 хувиар нэмэгдсэн байна. Харин холбооны хэрэгсэл, шуудангийн үйлчилгээ болон амралт, чөлөөт цаг, соёлын бараа, үйлчилгээний бүлгийн үнэ тус бүр 0.3 хувиар буурчээ.

Хэрэглээний үнийн улсын индекс 2012 оны 8 дугаар сард оны эхнээс 11.1 хувиар өссөн бол 2013 оны 8 дугаар сард 6.7 хувь болж, өсөлт 4.4 пунктээр саарсан байна (Зураг II.1).

Хэрэглээний бараа, үйлчилгээний үнэ 2013 оны 8 дугаар сард өмнөх сарынхаас Ховд (3.4%), Говь-Алтай (3.2%), Дорнод (1.6%) аймагт буурч, Дархан, Хэнтий аймагт тогтвортой, бусад аймагт 0.3-2.4 хувиар өсчээ (Зураг II.2).

Хэрэглээний бараа, үйлчилгээний үнэ 2013 оны 8 дугаар сард баруун бүсэд өмнөх сарынхаас өөрчлөлтгүй, оны эхнээс 6.2 хувь, өмнөх оны мөн үеийнхээс 9.6 хувиар өссөн, хангайн бүсэд өмнөх сарынхаас 1.2 хувь, оны эхнээс 8.8 хувь, өмнөх оны мөн үеийнхээс 13.9 хувиар өссөн, төвийн бүсэд өмнөх сарынхаас 0.8 хувь, оны эхнээс 6.5 хувь, өмнөх оны мөн үеийнхээс 9.1 хувиар өссөн, зүүн бүсэд өмнөх сарынхаас 0.4 хувь, оны эхнээс 5.7 хувь, өмнөх оны мөн үеийнхээс 9.7 хувиар өссөн байна.

Өрхийн нийт хэрэглээнд өндөр хувийн жин эзэлж буй мах, махан бүтээгдэхүүний дэд бүлгийн үнэ дүнгээрээ 2013 оны 8 дугаар сард өмнөх сарынхаас Орхон (0.3%) аймагт өсч, бусад 20 аймагт 0.3-17.5 хувиар буурсан байна. Хөвсгөл (17.5%) аймагт хамгийн их бууралттай байв.

Талх, гурил, будааны дэд бүлгийн үнэ Ховд (3.8%), Сүхбаатар (0.2%) аймагт буурч, Булган, Говьсүмбэр, Өвөрхангай аймагт өөрчлөлтгүй, бусад 16 аймагт 0.1-6.0 хувиар өссөн байна. Баян-Өлгий (6.0%) аймагт хамгийн их өсөлттэй байлаа.

Сүү, сүүн бүтээгдэхүүний дэд бүлгийн үнэ Говьсүмбэр (6.6%), Өмнөговь (4.0%), Дундговь (3.7%), Сэлэнгэ (3.6%), Архангай (1.7%), Хэнтий (1.7%), Увс (0.7%), Завхан (0.6%) аймагт буурч, Ховд, Булган, Өвөрхангай аймагт өөрчлөлтгүй, бусад 10 аймагт 0.9-6.7 хувиар өссөн байна. Баян-Өлгий (6.7%) аймагт хамгийн их өсөлттэй байв.

Зураг II.1

Хэрэглээний үнийн улсын индекс (өмнөх оны 12 сар =100)

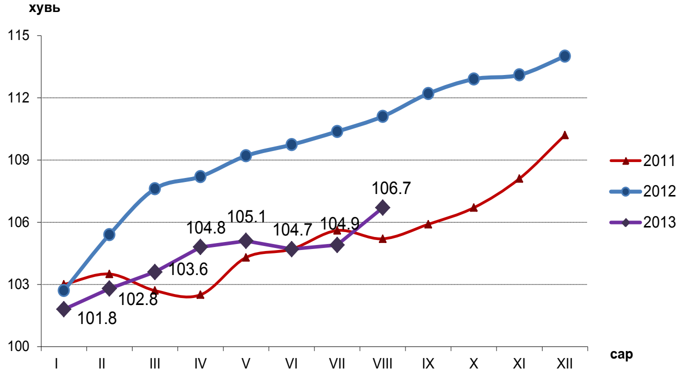

Зураг II.2

Хэрэглээний үнийн индекс, аймгаар, 2013 оны 8 дугаар сард (өмнөх сар =100%)

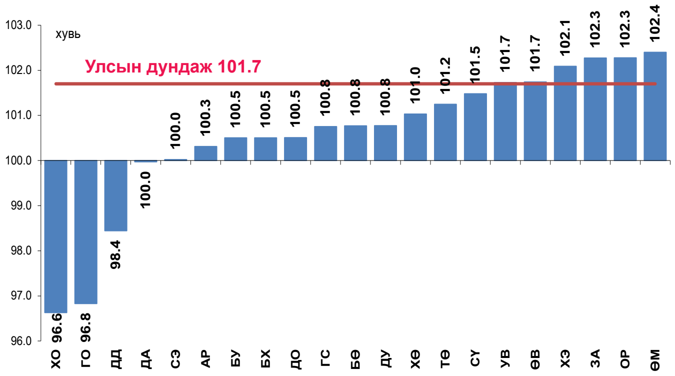

Төмс, хүнсний ногооны дэд бүлгийн үнэ Архангай (24.2%), Хөвсгөл (20.0%), Дундговь (18.1%), Хэнтий (16.1%), Сүхбаатар (7.0%), Өмнөговь (6.6%) аймагт өсч, бусад 15 аймагт 0.1-60.7 хувиар буурсан байна. Говь-Алтай (60.7%) аймагт хамгийн их бууралттай байв.

Хэрэглээний бараа, үйлчилгээний үнэ 2013 оны 8 дугаар сард өмнөх сарынхаас Өмнөговь аймагт хамгийн их буюу 2.4 хувиар өсчээ. Тус аймагт үнэ өсөхөд боловсролын үйлчилгээний бүлгийн үнэ дүнгээрээ 33.2 хувь, хувцас, бөс бараа, гутал бүлгийн үнэ дүнгээрээ 4.0 хувиар өссөн нь нөлөөлсөн байна.

Хэрэглээний бараа, үйлчилгээний үнэ 2013 оны 8 дугаар сард өмнөх сарынхаас Ховд аймагт хамгийн их буюу 3.4 хувиар буурчээ. Тус аймагт үнэ буурахад хүнсний бараа, ундаа, усны бүлгийн үнэ дүнгээрээ 8.5 хувь, үүний дотор мах, махан бүтээгдэхүүний дэд бүлгийн дүн 5.2 хувь, төмс, хүнсний ногооных 56.3 хувиар буурсан нь нөлөөлжээ.

Хэрэглээний бараа, үйлчилгээний үнэ 2013 оны 8 дугаар сард оны эхнээс бүх аймагт 4.2-14.5 хувиар өссөн байна.

Хэрэглээний бараа, үйлчилгээний үнэ 2013 оны 8 дугаар сард Улаанбаатар хотод өмнөх сарынхаас 2.6 хувь, оны эхнээс 6.3 хувь, өмнөх оны мөн үеийнхээс 8.4 хувиар өссөн байна.

Хэрэглээний үнийн ерөнхий индекс 2013 оны 8 дугаар сард Улаанбаатар хотод өмнөх сарынхаас өсөхөд боловсролын үйлчилгээний бүлгийн дүн 28.4 хувь, хувцас, бөс бараа, гутлын бүлгийн дүн 2.8 хувь, орон сууц, ус, цахилгаан, түлшний 6.6 хувиар өссөн нь нөлөөлжээ. Түүнчлэн согтууруулах ундаа, тамхины бүлгийн дүн 0.2 хувь, гэр ахуйн тавилга, барааных 3.2 хувь, эм, тариа эмнэлгийн үйлчилгээнийх 1.1 хувь, тээврийн бүлгийнх 0.8 хувь, амралт, чөлөөт цаг, соёлын бараа, үйлчилгээнийх 0.5 хувь, зочид буудал, нийтийн хоол, дотуур байрны үйлчилгээнийх 4.3 хувь, бусад бараа, үйлчилгээнийх 3.4 хувиар өссөн байна. Харин хүнсний бараа, ундаа, усны бүлгийн дүн 2.2 хувиар буурч, холбооны хэрэгсэл, шуудангийн үйлчилгээний бүлгийн үнэ өөрчлөлтгүй байв (Зураг II.3).

Улаанбаатар хотод 2013 оны 8 дугаар сард өмнөх сарынхаас хэрэглээний сагсны 329 нэрийн бараа, үйлчилгээний 33.7 хувийнх нь үнэ өсч, 7.3 хувийнх нь буурч, 59.0 хувийнх нь үнэ тогтвортой байлаа. Судалгаанд сонгогдсон хүнсний 93 нэрийн барааны 41.9 хувь буюу 39 нэрийн барааны үнэ нэмэгджээ.

Зураг II.3

Улаанбаатар хотын хэрэглээний үнийн 2013 оны 8 дугаар сарын өөрчлөлт, бүлгийн дүнгээр, хувиар

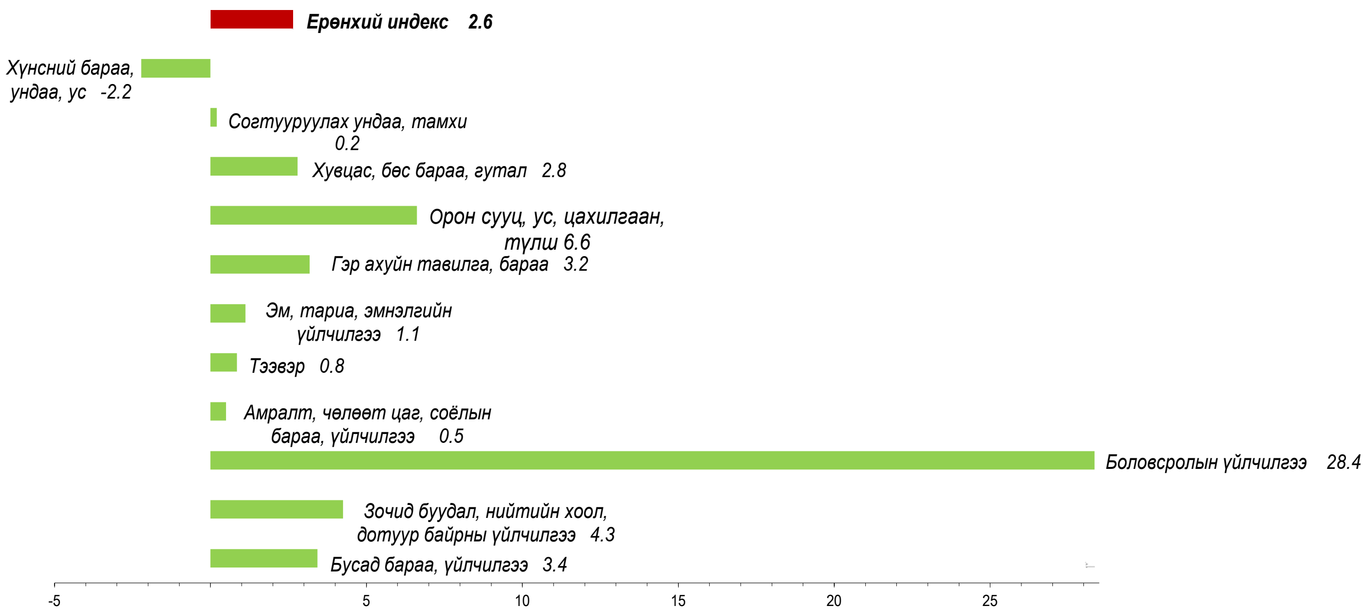

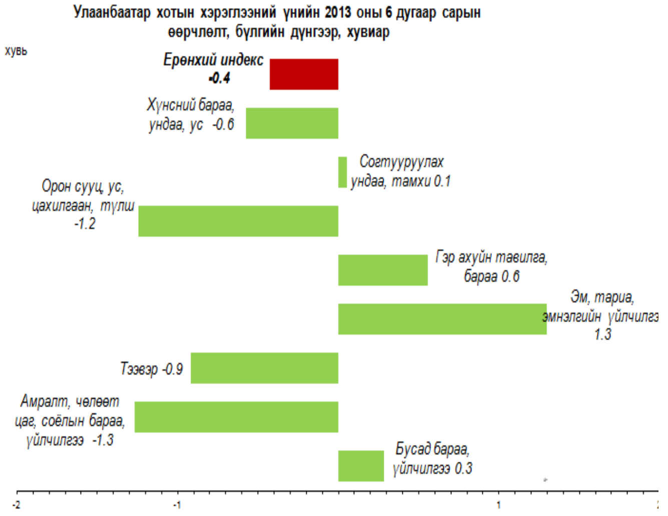

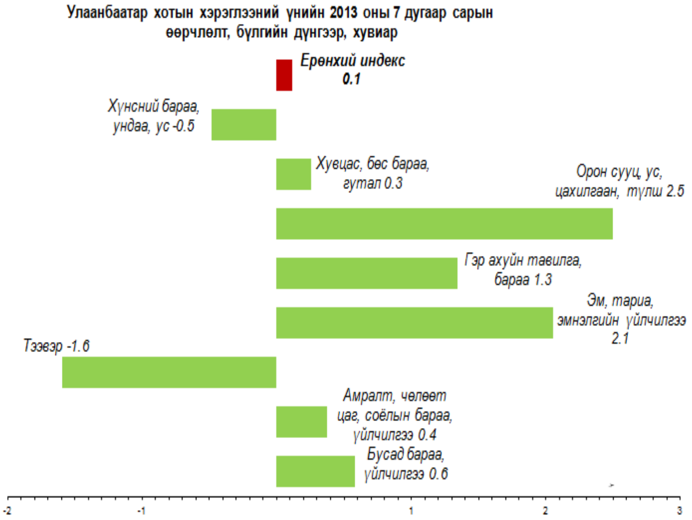

Хүснэгт-II.2

Улаанбаатар хотын хэрэглээний үнийн 2013 оны 8 дугаар сарын индекст нөлөөлсөн бараа, үйлчилгээний үнийн өөрчлөлт

Бараа, үйлчилгээний бүлэг	Үнийн өөрчлөлт, %	Дэд бүлэг, зарим барааны үнийн өөрчлөлт
Хүнсний бараа, ундаа, ус	-2.2	Хүнсний бараа, ундаа, усны бүлгийн үнийн бууралтад мах, махан бүтээгдэхүүний дэд бүлгийн үнэ 4.6 хувь, төмс, хүнсний ногооных 7.4 хувиар хямдарсан нь голлон нөлөөлжээ.
Согтууруулах ундаа, тамхи	0.2	Энэ бүлгийн үнийн өсөлтөд дотоодын архины үнэ 0.5 хувь, импортын дарсны үнэ 1.1 хувиар өссөн нь нөлөөлөв.
Хувцас, бөс бараа, гутал	2.8	Энэ бүлгийн үнийн өсөлтөд бүх төрлийн хувцасны үнэ 3.6 хувь, гутлынх 0.9 хувиар нэмэгдсэн нь нөлөөлсөн байна.
Орон сууц, ус, цахилгаан, түлш	6.6	Орон сууц, ус, цахилгаан, түлшний бүлгийн үнийн өсөлтөд орон сууцны түрээсийн үнэ 15.6 хувь, орон сууцны засварын бараа, материалын үнэ 5.9 хувь, иж бүрдэл гэрийн үнэ 6.4 хувь, 1квт цахилгааны үнэ 3.9-22.3 хувь, нэг уут түлшний модны үнэ 2.6 хувь, нүүрснийх 4.3 хувиар нэмэгдсэн нь нөлөөлөв.
Гэр ахуйн тавилга, бараа	3.2	Энэ бүлгийн үнийн өсөлтөд гэрийн тавилга, хэрэгслийн үнэ 8.6 хувь, гэр ахуйн оёмол, нэхмэл эдлэлийнх 0.8 хувь, цахилгаан барааных 2.0 хувь, гэр ахуйн багаж хэрэгслийнх 1.7 хувь, цэвэрлэгээний бараа, бодисынх 1.2 хувиар өссөн нь нөлөөлжээ.
Эм, тариа, эмнэлгийн үйлчилгээ	1.1	Эм, тариа, эмнэлгийн үйлчилгээний бүлгийн үнийн өсөлтөд эм, тарианы үнэ 2.1 хувь, амбулаторийн үзлэгийн хөлс 2.6 хувиар нэмэгдсэн нь нөлөөллөө.
Тээвэр	0.8	Энэ бүлгийн үнийн өсөлтөд суудлын тэрэгний задгай зогсоолын төлбөр 14.3 хувь, олон улсын онгоцны тийзийн үнэ 8.6 хувиар нэмэгдсэн нь нөлөөлсөн байна.
Амралт, чөлөөт цаг, соёлын бараа, үйлчилгээ	0.5	Энэ бүлгийн үнийн өсөлтөд хүүхдийн тоглоомын үнэ 1.0 хувь, сурагч шугамны үнэ 3.2 хувь, толь бичгийн үнэ 1.3 хувиар нэмэгдсэн нь нөлөөлөв.
Боловсролын үйлчилгээ	28.4	Боловсролын үйлчилгээний бүлгийн үнийн өсөлтөд төрийн өмчийн их, дээд сургуулийн жилийн төлбөр 33.2 хувь, хувийн их, дээд сургуулийнх 4.8 хувь, хувийн бага сургуулийнх 37.2 хувиар нэмэгдсэн нь нөлөөлжээ.
Зочид буудал, нийтийн хоол, дотуур байрны үйлчилгээ	4.3	Энэ бүлгийн үнийн өсөлтөд цайны газрын хоолны үнэ 5.3 хувь, оюутны дотуур байрны төлбөр 16.7 хувиар өссөн нь нөлөөлсөн байна.
Бусад бараа, үйлчилгээ	3.4	Бусад бараа, үйлчилгээний бүлгийн үнийн өсөлтөд эрэгтэй үс засуулах тариф 5.4 хувь, нийтийн халуун усанд орох хөлс 10.0 хувь, нүүрний энгэсэгний үнэ 10.8 хувь, шүдний ооных 3.9 хувь, бугуйн цагных 3.4 хувиар өссөн нь нөлөөлжээ.

Мал аж ахуйн гол нэр төрлийн зарим бүтээгдэхүүний зах зээлийн дундаж үнэ

Мал аж ахуйн гол нэр төрлийн зарим бүтээгдэхүүний зах зээлийн үнийн судалгаагаар 2013 оны 8 дугаар сард үхрийн 2 м-ээс дээш урттай ширний дундаж үнэ Ховд, Дундговь, Баянхонгор, Говьсүмбэр, Увс, Дорноговь аймагт хамгийн бага буюу 25.0-30.0 мян.төг; Булган, Сэлэнгэ, Төв, аймаг, Улаанбаатар хотод хамгийн их буюу 41.0-47.0 мян.төг; адууны ширнийх Дундговь, Завхан, Увс, Хөвсгөл, Дорнод аймагт хамгийн бага буюу 27.0-30.0 мян.төг; Архангай, Орхон, Хэнтий, Төв аймаг, Улаанбаатар хотод хамгийн их буюу 40.0-45.0 мян.төг; ямааны 1 кг цагаан ноолуурын үнэ Архангай, Булган, Хөвсгөл, Сүхбаатар, Орхон аймагт хамгийн бага буюу 50.0-55.0 мян.төг; Баянхонгор, Баян-Өлгий, Говь-Алтай, Ховд аймаг, Улаанбаатар хотод хамгийн их буюу 64.0-65.0 мян.төг байна.

Үхрийн 2 м-ээс дээш урттай ширний дундаж үнэ Дархан-Уул, Булган, Сүхбаатар, Төв, Өвөрхангай, Хөвсгөл, Сэлэнгэ аймагт өмнөх сарынхаас 1.0-10.0 мян.төг буюу 2.6-28.6 хувиар өсч, Говьсүмбэр, Баянхонгор, Дорнод, Орхон, Увс, Ховд аймагт өмнөх

Зураг II.4

Ямааны 1 кг цагаан ноолуурын зах зээлийн дундаж үнэ, жил бүрийн 8 дугаар сард, мян.төг

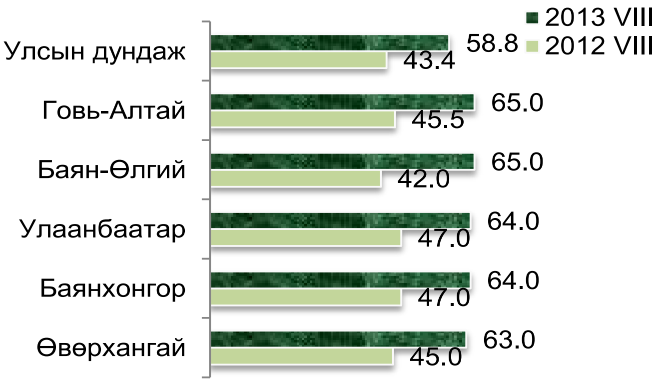

Зураг II.5

Үхрийн 2 м-ээс дээш урттай 1 ширхэг ширний зах зээлийн дундаж үнэ, жил бүрийн 8 дугаар сард, мян.төг

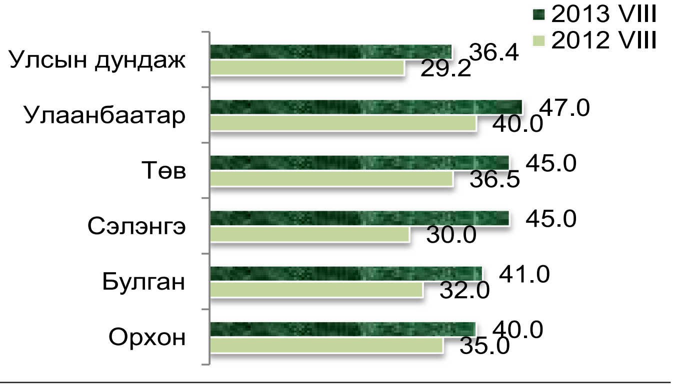

сарынхаас 2.0-5.0 мян.төг буюу 6.7-16.7 хувиар буурч, Завхан, Архангай, Дундговь, Хэнтий аймаг, Улаанбаатар хотод өмнөх сарын түвшинд байв.

Адууны ширний дундаж үнэ Сүхбаатар, Сэлэнгэ, Дархан-Уул, Төв, Өвөрхангай, Говьсүмбэр аймаг, Улаанбаатар хотод өмнөх сарынхаас 1.0-5.0 мян.төг буюу 2.4-16.7 хувиар өсч, Баян-Өлгий, Увс, Архангай, Булган, Орхон, Хэнтий, Дорноговь, Дундговь, Дорнод, Хөвсгөл аймагт өмнөх сарын түвшинд байв.

Ямааны 1 кг цагаан ноолуурын дундаж үнэ Дундговь, Завхан, Дорноговь, Баянхонгор, Өвөрхангай, Говь-Алтай, Ховд, Баян-Өлгий аймаг, Улаанбаатар хотод өмнөх сарынхаас 1.0-6.0 мян.төг буюу 1.8-10.2 хувиар өсч, Дархан-Уул, Өмнөговь, Сүхбаатар, Орхон, Булган, Архангай аймагт өмнөх сарынхаас 1.0-10.0 мян.төг буюу 1.7-16.7 хувиар буурч, Увс аймагт өмнөх сарын түвшинд байв.

Мал аж ахуйн зарим бүтээгдэхүүний үнийн улсын дундаж болон хамгийн өндөр байгаа аймгуудыг өмнөх оны мөн үеийнхтэй харьцуулж дараах зургаар харуулав.

Зураг II.6

Адууны 1 ширхэг ширний зах зээлийн дундаж үнэ, жил бүрийн 8 дугаар сард, мян.төг

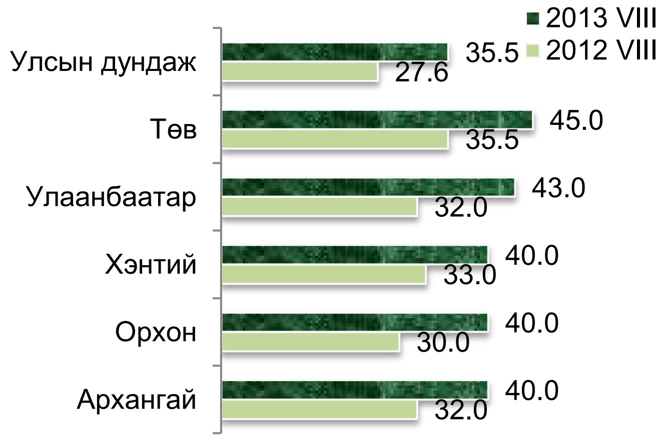

Улаанбаатар хотод худалдаалагдсан барилгын гол нэрийн материалын дундаж үнэ

Улаанбаатар хотод 2013 оны 8 дугаар сард худалдаалагдсан эх орны үйлдвэрийн болон ОХУ, БНХАУ, БНСУ-д үйлдвэрлэсэн барилгын үндсэн 25 нэр төрлийн материалын дундаж үнийг мэдээнд хамруулллаа.

Өмнөх оны мөн үеийнхээс 2013 оны 8 дугаар сард эх орны үйлдвэрийн шалны банзны үнэ /м3/ 110.0 мян.төг буюу 73.3 хувь, захалсан банзных /м3/ 5.0 мян.төг буюу 14.3 хувь, палкных /ш/ 1.0 мян.төг буюу 3.4 хувиар өсч, тоосгоны нэг ширхэгийн үнэ 22.3 төг буюу 8.1 хувь, хөнгөн бетоных /м3/ 2.4 мян.төг буюу 1.6 хувиар буурчээ. БНХАУ-д үйлдвэрлэсэн дүүжин таазны үнэ /м2/ 1.9 мян.төг буюу 54.3 хувь, уян шүршүүрийнх 12.5 мян.төг буюу 50.0 хувь, шалны хавтангийнх /м2/ 425 төг буюу 50.0 хувь, эмульсных /дотор заслын/ 3.0 мян.төг буюу 42.9 хувь, крантных 20.0 мян. төг буюу 40.0 хувь, шаазан суултуурынх 16.7 мян.төг буюу 16.7 хувь, шаазан угаагуурынх 10.0 мян.төг буюу 12.5 хувь, төмөр хаалганых 13.3 мян.төг буюу 8.3 хувь, шахмал шалных / м2/ 1.0 мян.төг буюу 7.7 хувиар өсч, 1 шуудай /50 кг/ цементнийх 2.0 мян.төг буюу 22.2 хувь, эмульсных /гадна заслын/ 4.0 мян.төг буюу 22.2 хувь, боодол хар цаасных /чулуугүй/ 1.5 мян төг буюу 15.8 хувь, цонхны шилнийх / нөлөөгүй, м2/ 1.0 мян.төг буюу 7.7 хувь, хадаасных /1кг/ 200 төг буюу 7.4 хувь, ОХУ-д үйлдвэрлэсэн боодол хар цаасны /чулуутай/ үнэ 0.8 мян.төг буюу 3.5 хувиар буурчээ.

Өмнөх сарынхаас эх орны үйлдвэрийн шалны банзны үнэ /м3/ 20.0 мян.төг буюу 8.3 хувь, палкных /ш/ 2.0 мян.төг буюу 7.1 хувиар өсч, тоосгоны нэг ширхэгийн үнэ 19.3 төг буюу 7.1 хувиар буурчээ. БНХАУ-д шалны хавтангийн үнэ /м2/ 375 төг буюу 41.7 хувь, 1 шуудай /50 кг/ цементнийх 0.5 мян.төг буюу 7.7 хувь, шаазан угаагуурынх 5.6 мян.төг буюу 6.6 хувь, шаазан суултуурынх 5.7 мян.төг буюу 5.1 хувь, шахмал шалных /м2/ 300 төг буюу 2.2 хувь, төмөр хаалганых 3.3 мян.төг буюу 1.9 хувиар өсч, хадаасных /1кг/ 300 төг буюу 10.7 хувь, дүүжин таазных /м2/ 100 төг буюу 1.8 хувиар буурчээ.

II.2. Мөнгө, зээл, үнэт цаас

Мөнгөний нийлүүлэлт (М2) 2013 оны 8 дугаар сарын эцэст 8410.1 тэрбум төг болж, өмнөх сарынхаас 321.4 тэрбум төг буюу 4.0 хувиар, өмнөх оны мөн үеийнхээс 1413.0 тэрбум төг буюу 20.2 хувиар өсчээ (Хүснэгт II.3).

Мөнгөний нийлүүлэлт бүтцийн хувьд 2013 оны 8 дугаар сарын эцэст 47.2 хувийг төгрөгийн хадгаламж, 16.6 хувийг гадаад валютын хадгаламж, 15.7 хувийг төгрөгийн харилцах, 13.0 хувийг гадаад валютын харилцах, 7.5 хувийг банкнаас гадуурх мөнгө эзэлж байна (Зураг II.8). Мөнгөний нийлүүлэлтэд гадаад валютын харилцахын эзлэх хувь өмнөх сарынхаас 1.6 пункт, гадаад валютын хадгаламжийнх 1.4 пункт, банкнаас гадуурх мөнгөнийх 0.2 пунктээр өсч, төгрөгийн хадгаламжийн эзлэх хувь өмнөх сарынхаас 2.4 пункт, төгрөгийн харилцахынх 0.9 пунктээр буурчээ.

Бага мөнгө 2013 оны 8 дугаар сарын эцэст 1950.5 тэрбум төг болж, өмнөх сарынхаас 22.9 тэрбум төг буюу 1.2 хувь, өмнөх оны мөн үеийнхээс 269.4 тэрбум төг буюу 16.0 хувиар өсчээ.

Иргэд, байгууллагын нийт хадгаламж 2013 оны 8 дугаар сарын эцэст 5368.5 тэрбум төг болж, өмнөх сарынхаас 127.2 тэрбум төг буюу 2.4 хувь, өмнөх оны мөн үеийнхээс 953.0 тэрбум төг буюу 21.6 хувиар өсчээ. Төгрөгийн хадгаламж 2013 оны 8 дугаар сарын эцэст 3970.5 тэрбум төг болж, өмнөх сарынхаас 43.2 тэрбум төг буюу 1.1 хувиар буурч, өмнөх оны мөн үеийнхээс 889.5 тэрбум төг буюу 28.9 хувиар өсөв. Гадаад валютын хадгаламж 2013 оны 8 дугаар сарын эцэст 1398.0 тэрбум төг болж, өмнөх сарынхаас 170.4 тэрбум төг буюу 13.9 хувь, өмнөх оны мөн үеийнхээс 63.5 тэрбум төг буюу 4.8 хувиар өсчээ (Хүснэгт II.3).

Гүйлгээнд байгаа бэлэн мөнгө 2013 оны 8 дугаар сарын эцэст 867.8 тэрбум төг болж, өмнөх сарынхаас 35.6 тэрбум төг буюу 4.3 хувь, өмнөх оны мөн үеийнхээс 52.9 тэрбум төг буюу 6.5 хувиар өсчээ.

Нөөц мөнгө (М0) 2013 оны 8 дугаар сарын эцэст 2601.7 тэрбум төг болж, өмнөх сарынхаас 501.1 тэрбум төгрөгөөр буурчээ. Нөөц мөнгөний бүрэлдэхүүн хэсэг болох банкуудын харилцах, хадгаламж 2013 оны 8 дугаар сарын эцэст өмнөх сарынхаас 536.7 тэрбум төг буюу 23.6 хувиар буурч, 1736.3 тэрбум төгрөгт хүрсэн байна.

Зураг II.7

Мөнгөний нийлүүлэлт (М2), хэрэглээний үнийн улсын индексийн өөрчлөлт, сарын эцэст, хувиар, (өмнөх сар=100)

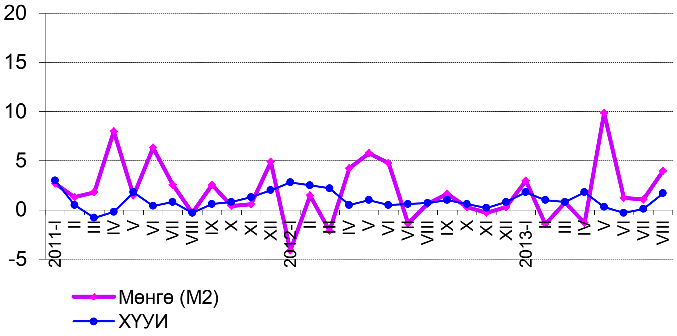

Хүснэгт-II.3

Мөнгөний зарим үндсэн үзүүлэлт, сарын эцэст, тэрбум төг

Үзүүлэлт	2012 VIII	2013 VII	2013 VIII
Мөнгөний нийлүүлэлт М2	**6 997.1**	**8 088.7**	**8 410.1**
Жилийн өөрчлөлт, хувиар, өмнөх оны мөн үе=100	18.5	16.3	20.2
Сарын өөрчлөлт, хувиар, өмнөх сар=100	0.6	1.0	4.0
Нийт хадгаламж	**4 415.5**	**5 241.3**	**5 368.5**
Жилийн өөрчлөлт, хувиар, өмнөх оны мөн үе=100	24.5	18.6	21.6
Сарын өөрчлөлт, хувиар, өмнөх сар=100	- 0.1	4.0	2.4
Төгрөгийн хадгаламж	**3 081.0**	**4 013.7**	**3 970.5**
Жилийн өөрчлөлт, хувиар, өмнөх оны мөн үе=100	15.0	28.2	28.9
Сарын өөрчлөлт, хувиар, өмнөх сар=100	- 1.6	1.9	- 1.1
Валютын хадгаламж	**1 334.5**	**1 227.6**	**1 398.0**
Жилийн өөрчлөлт, хувиар, өмнөх оны мөн үе=100	54.2	- 4.6	4.8
Сарын өөрчлөлт, хувиар, өмнөх сар=100	3.7	11.5	13.9

Зураг II.8

Мөнгөний нийлүүлэлтийн бүтэц, хувиар, жил бүрийн 8 дугаар сарын эцсийн байдлаар

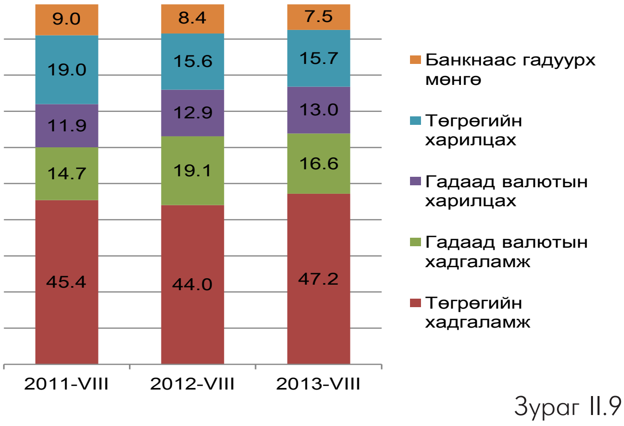

Зураг II.9

Мөнгөний нийлүүлэлт (М2), бага мөнгө (М1) болон бараг мөнгөний өөрчлөлт, сарын эцэст, хувиар, (өмнөх оны мөн үе=100)

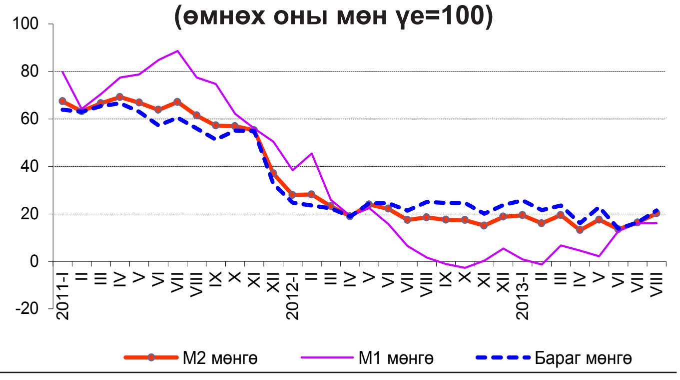

Банкуудын нийт актив 2013 оны 8 дугаар сарын эцэст 15.4 их наяд төг болж, өмнөх сарынхаас 0.9 их наяд төг буюу 6.3 хувь, өмнөх оны мөн үеийнхээс 6.1 их наяд төг буюу 64.9 хувиар өслөө.

Аж ахуйн нэгж, байгууллага, иргэдэд олгосон нийт зээлийн өрийн үлдэгдэл 2013 оны 8 дугаар сарын эцэст 9783.1 тэрбум төг болж, өмнөх сарынхаас 665.4 тэрбум төг буюу 7.3 хувь, өмнөх оны мөн үеийнхээс 3108.0 тэрбум төг буюу 46.6 хувиар өсчээ (Хүснэгт II.4).

Зээлийн өрийн үлдэгдлийг эзэмшигчээр нь авч үзэхэд 2013 оны 8 дугаар сарын эцэст нийт зээлийн 5343.0 тэрбум төг буюу 54.6 хувь нь хувийн секторт, 4365.1 тэрбум төг буюу 44.7 хувь нь иргэдэд, 51.0 тэрбум төг буюу 0.5 хувь нь улсын байгууллагад, 13.8 тэрбум төг буюу 0.1 хувь нь бусад санхүүгийн байгууллагад, 10.2 тэрбум төг буюу 0.1 хувь нь бусад байгууллагад ногдож байна.

Банкны системийн хэмжээгээр чанаргүй зээл 2013 оны 8 дугаар сарын эцэст 464.8 тэрбум төг болж, өмнөх сарынхаас 11.9 тэрбум төг буюу 2.6 хувь, өмнөх оны мөн үеийнхээс 152.5 тэрбум төгөөр буюу 48.8 хувиар өссөн байна. Чанаргүй зээл нийт зээлийн өрийн үлдэгдлийн 4.8 хувийг эзэлж, өмнөх оны мөн үеийнхээс 0.1 пунктээр өсчээ (Хүснэгт II.4).

Хугацаа хэтэрсэн зээлийн өрийн үлдэгдэл 2013 оны 8 дугаар сарын эцэст 186.4 тэрбум төг болж, өмнөх сарынхаас 25.1 тэрбум төг буюу 15.6 хувь, өмнөх оны мөн үеийнхээс 85.8 тэрбум төг буюу 85.2 хувиар өсчээ. Хугацаа хэтэрсэн зээлийн өрийн үлдэгдэл нийт зээлийн өрийн үлдэгдлийн 1.9 хувийг эзэлж байна. (Хүснэгт II.4).

Банкуудын төгрөгийн зээлийн жигнэсэн дундаж хүү 2013 оны 7 дугаар сарын эцэст өмнөх сарынхаас 0.6 пункт, өмнөх оны мөн үеийнхээс 1.0 пунктээр буурч, жилийн хүү 17.3 хувь болжээ. Валютын зээлийн жигнэсэн дундаж хүү өмнөх сарынхаас 0.5 пунктээр өсч, өмнөх оны мөн үеийнхээс 0.1 пунктээр буурч, жилийн хүү 12.8 хувь боллоо (Зураг II.11).

Гадаад валютын цэвэр албан нөөц 2013 оны 8 дугаар сарын эцэст өмнөх сарынхаас 288.9 сая ам.долл, өмнөх оны мөн үеийнхээс 494.1 сая ам.доллараар буурч, 1969.6 сая ам.долл болсон нь манай улсын импортын 16.0 долоо хоног буюу 4 сарын хэрэгцээг хангахаар байна (Зураг II.12).

Хүснэгт-II.4

Зээлийн өрийн үлдэгдэл, чанаргүй болон хугацаа хэтэрсэн зээл, сарын эцэст, тэрбум төг

Үзүүлэлт	2012 VIII	2013 VII	2013 VIII
Зээлийн өрийн үлдэгдэл	**6 675.1**	**9 117.7**	**9 783.1**
Жилийн өөрчлөлт, хувиар, өмнөх оны мөн үе=100	37.0	41.8	46.6
Сарын өөрчлөлт, хувиар, өмнөх сар=100	3.8	5.9	7.3
Чанаргүй зээл	**312.3**	**452.9**	**464.8**
Жилийн өөрчлөлт, хувиар, өмнөх оны мөн үе=100	- 16.9	48.1	48.8
Сарын өөрчлөлт, хувиар, өмнөх сар=100	2.1	43.0	2.6
Хугацаа хэтэрсэн зээл	**100.6**	**161.3**	**186.4**
Жилийн өөрчлөлт, хувиар, өмнөх оны мөн үе=100	50.1	89.5	85.2
Сарын өөрчлөлт, хувиар, өмнөх сар=100	18.2	7.7	15.6
Зээлийн өрийн үлдэгдэлд чанаргүй зээлийн эзлэх хувь	**4.7**	**5.0**	**4.8**
Зээлийн өрийн үлдэгдэлд хугацаа хэтэрсэн зээлийн эзлэх хувь	**1.5**	**1.8**	**1.9**

Зураг II.10

Чанаргүй зээл, сарын эцэст, тэрбум төг

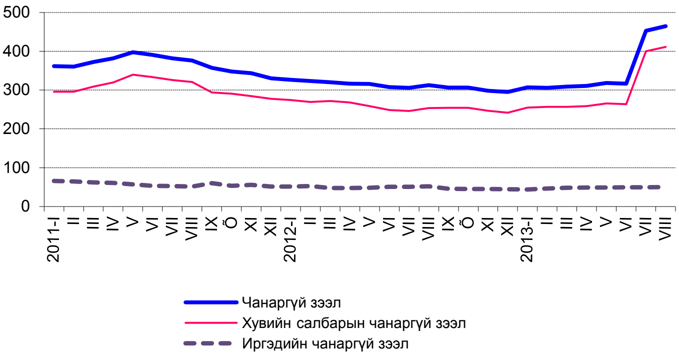

Зураг II.11

Зээлийн жилийн хүү, сарын эцэст, хувиар

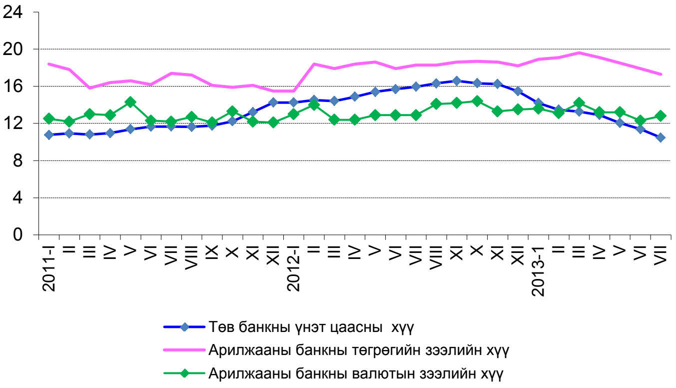

Зураг II.12

Гадаад валютын цэвэр албан нөөц, сарын эцэст, сая ам.долл

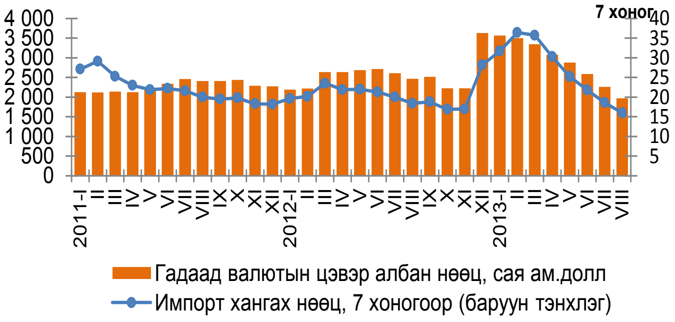

Үнэт цаасны зах зээл

Үнэт цаасны арилжаагаар 2013 оны эхний 8 сард 14.9 тэрбум төгрөгийн гүйлгээ хийгдэж, 25.5 сая ш үнэт цаас арилжигдсан байна. Өмнөх оны мөн үеийнхээс үнэт цаасны гүйлгээ 97.4 тэрбум төг буюу 86.7 хувь, арилжигдсан үнэт цаасны тоо 91.9 сая ш буюу 78.3 хувиар буурчээ.

Үнэт цаасны арилжаа 2013 оны 8 дугаар сард 22 өдөр явагдаж, 1.1 тэрбум төгрөгийн гүйлгээ хийгдэж, 2.3 сая ш үнэт цаас арилжигдсан байна. Гүйлгээний хэмжээ 2013 оны 8 дугаар сард өмнөх сарынхаас 520.7 сая төг буюу 33.1 хувь, өмнөх оны мөн үеийнхээс 49.6 тэрбум төг буюу 97.8 хувиар буурчээ. Арилжсан үнэт цаасны тоо 2013 оны 8 дугаар сард өмнөх сарынхаас 1002.0 мян.ш буюу 78.3 хувиар өсч, өмнөх оны мөн үеийнхээс 4599.9 мян.ш буюу 66.9 хувиар буурлаа.

Хөрөнгийн зах зээлийн чиг хандлагыг илэрхийлэх ТОП-20 дундаж индекс 2013 оны 8 дугаар сард 13896.2 болж, өмнөх сарынхаас 677.8 нэгжээр буурчээ (Зураг II.13). Хөрөнгийн зах зээлд үйл ажиллагаа явуулж байгаа хувьцаат компаниудын үнэт цаасны зах зээлийн нийт үнэлгээ 2013 оны 8 дугаар сард 1345.1 тэрбум төг болж, өмнөх сарынхаас 76.5 тэрбум төг буюу 5.4 хувиар буурчээ (Зураг II.14).

“ХӨХ ГАН” хувьцаат компаний 1292.0 мян.ш хувьцаа 2013 оны 8 дугаар сард арилжигдсан нь хамгийн идэвхтэй арилжаалсан үнэт цаас байв.

Монголбанкны төгрөгийн ам.доллартай харьцах нэрлэсэн дундаж ханш 2013 оны 8 дугаар сард 1570.4 төг болж, өмнөх оны мөн үеийнхээс 206.2 төг буюу 15.1 хувиар суларсан байна (Хүснэгт II.5). Төгрөгийн ам.доллартай харьцах нэрлэсэн дундаж ханш 2013 оны 7 дугаар сард өмнөх сарынхаас 2.5 хувь, 2013 оны 8 дугаар сард өмнөх сарынхаас 6.5 хувиар сударчээ (Зураг II.15).

Төгрөгийн евротой харьцах нэрлэсэн дундаж ханш 2013 оны 8 дугаар сард 2090.9 төг болж, өмнөх оны мөн үеийнхээс 399.9 төг буюу 23.7 хувиар суларчээ (Хүснэгт II.5). Төгрөгийн евротой харьцах нэрлэсэн дундаж ханш 2013 оны 7 дугаар сард өмнөх сарынхаас 1.6 хувь, 2013 оны 8 дугаар сард өмнөх сарынхаас 8.4 хувиар суларсан байна (Зураг II.16).

Хүснэгт-II.5

Монголбанкны төгрөгийн гадаад валюттай харьцах нэрлэсэн ханш, сарын дундаж, төг

Үзүүлэлт	2012 VIII	2013 VII	2013 VIII
Ам. доллар	**1 364.2**	**1 474.1**	**1 570.4**
Жилийн өөрчлөлт, хувиар, өмнөх оны мөн үе=100	10.1	9.7	15.1
Сарын өөрчлөлт, хувиар, өмнөх сар=100	1.5	2.5	6.5
Евро	**1 691.0**	**1 929.4**	**2 090.9**
Жилийн өөрчлөлт, хувиар, өмнөх оны мөн үе=100	- 4.9	16.6	23.7
Сарын өөрчлөлт, хувиар, өмнөх сар=100	2.2	1.6	8.4
Юань	**214.5**	**240.3**	**256.6**
Жилийн өөрчлөлт, хувиар, өмнөх оны мөн үе=100	10.9	13.9	19.6
Сарын өөрчлөлт, хувиар, өмнөх сар=100	1.7	2.5	6.8
Рубль	**42.7**	**45.0**	**47.6**
Жилийн өөрчлөлт, хувиар, өмнөх оны мөн үе=100	- 1.0	8.7	11.6
Сарын өөрчлөлт, хувиар, өмнөх сар=100	3.1	1.1	5.8

Зураг II.13

ТОП-20 индекс, сарын дундаж, хувиар

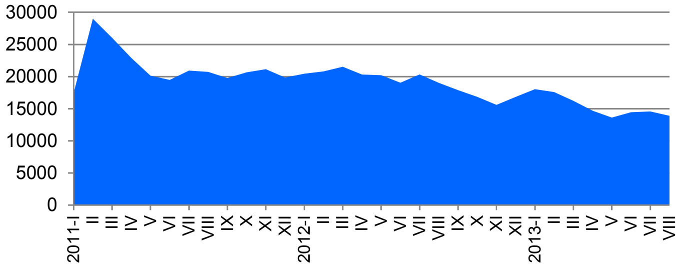

Зураг II.14

Зах зээлийн үнэлгээ, сарын эцэст, тэрбум төг

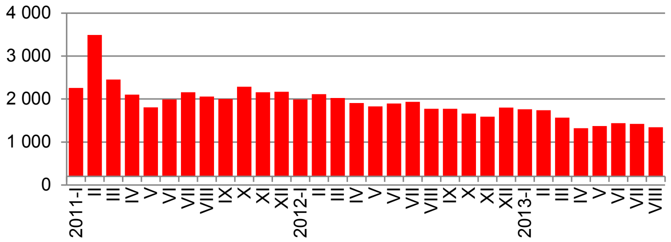

Зураг II.15

Төгрөгийн ам. доллартай харьцах нэрлэсэн ханш, сарын дундаж, төг

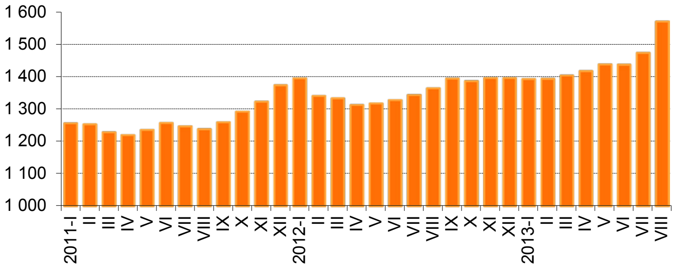

Зураг II.16

Төгрөгийн евротой харьцах нэрлэсэн ханш, сарын дундаж, төг

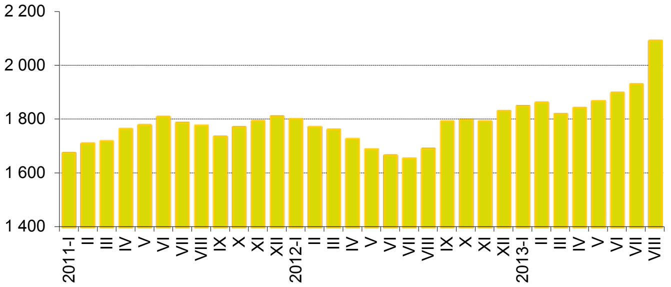

Төгрөгийн юаньтай харьцах нэрлэсэн дундаж ханш 2013 оны 8 дугаар сард 256.6 төг болж, өмнөх оны мөн үеийнхээс 42.1 төг буюу 19.6 хувиар суларчээ (Хүснэгт II.5). Төгрөгийн юаньтай харьцах нэрлэсэн дундаж ханш 2013 оны 7 дугаар сард өмнөх сарынхаас 2.5 хувь, 2013 оны 8 дугаар сард өмнөх сарынхаас 6.8 хувиар суларсан байна (Зураг II.17).

Төгрөгийн рубльтэй харьцах нэрлэсэн дундаж ханш 2013 оны 8 дугаар сард 47.6 төг болж, өмнөх оны мөн үеийнхээс 4.9 төг буюу 11.6 хувиар суларчээ (Хүснэгт II.5). Төгрөгийн рубльтэй харьцах нэрлэсэн дундаж ханш 2013 оны 7 дугаар сард өмнөх сарынхаас 1.1 хувь, 2013 оны 8 дугаар сард өмнөх сарынхаас 5.8 хувиар суларсан байна (Зураг II.18).

Зураг II.17

Төгрөгийн юаньтай харьцах нэрлэсэн ханш, сарын дундаж, төг

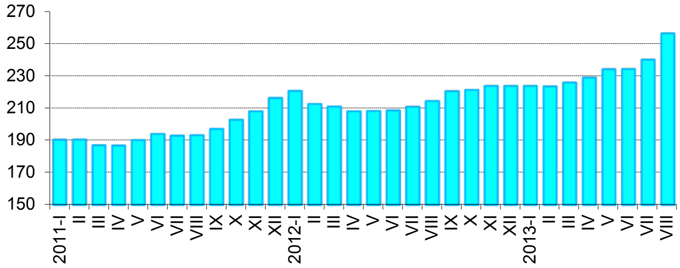

Зураг II.18

Төгрөгийн рубльтэй харьцах нэрлэсэн ханш, сарын дундаж, төг

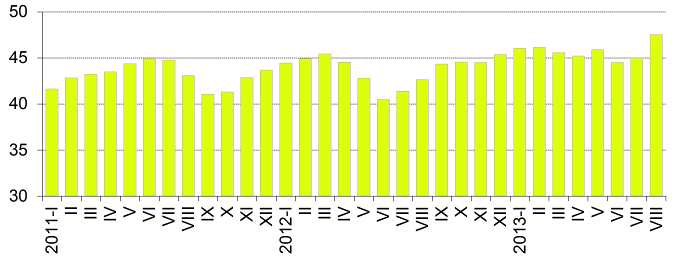

II.3. Улсын нэгдсэн төсөв

Улсын нэгдсэн төсвийн тэнцвэржүүлсэн орлого, тусламжийн нийт хэмжээ 2013 оны эхний 8 сард 3450.2 тэрбум төг, зарлага, эргэж төлөгдөх цэвэр зээлийн нийт хэмжээ 3581.4 тэрбум төг болж, улсын нэгдсэн төсвийн тэнцвэржүүлсэн тэнцэл 131.2 тэрбум төгрөгийн алдагдалтай гарлаа. Өмнөх оны мөн үеийнхээс улсын нэгдсэн төсвийн тэнцвэржүүлсэн тэнцлийн алдагдал 350.9 тэрбум төгрөгөөр буурахад орлогын өсөлт зарлагын өсөлтөөс 11.3 пунктээр илүү байгаа нь нөлөөлжээ (Зураг II.19).

Зураг II.19

Улсын нэгдсэн төсвийн тэнцвэржүүлсэн орлого, зарлага, тэнцэл, жил бүрийн эхний 8 сарын байдлаар, тэрбум төг

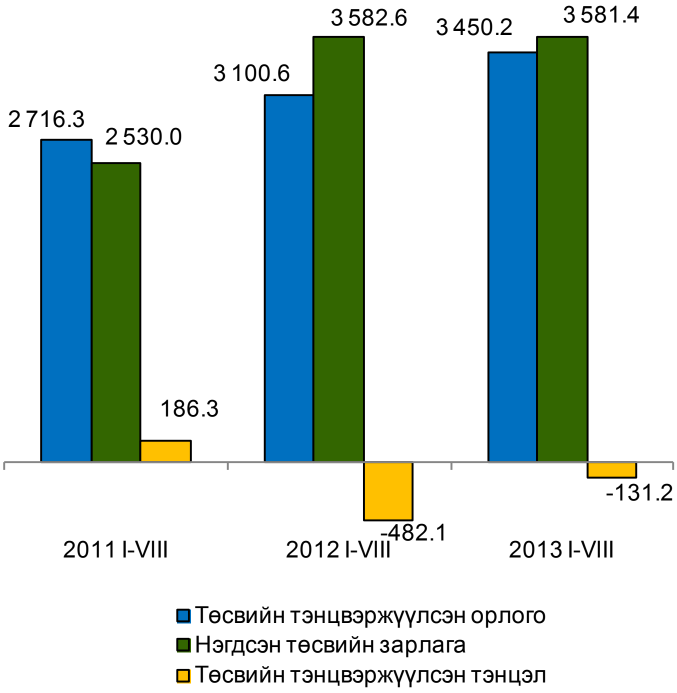

Улсын нэгдсэн төсвийн урсгал орлого 2013 оны эхний 8 сард 3449.5 тэрбум төг, урсгал зардал 2816.0 тэрбум төг болж, тэнцвэржүүлсэн урсгал тэнцэл 633.5 тэрбум төгрөгийн ашигтай гарав. Өмнөх оны мөн үеийнхээс нэгдсэн төсвийн урсгал орлого 360.0 тэрбум төг, урсгал зардал 55.0 тэрбум төгрөгөөр өсчээ.

Улсын нэгдсэн төсвийн тэнцвэржүүлсэн орлого, тусламжийн нийт хэмжээ 2013 оны 7 дугаар сард 535.1 тэрбум төг байсан бол 8 дугаар сард 410.1 тэрбум төг болж, өмнөх сарынхаас 125.0 тэрбум төг буюу 23.4 хувиар буурчээ. Улсын нэгдсэн төсвийн нийт зарлага, эргэж төлөгдөх цэвэр зээлийн нийт хэмжээ 2013 оны 7 дугаар сард 547.8 тэрбум төг байсан бол 8 дугаар сард 395.5 тэрбум төг болж, өмнөх сарынхаас 152.1 тэрбум төг буюу 27.8 хувиар буурчээ. Улсын нэгдсэн төсвийн тэнцвэржүүлсэн тэнцэл 2013 оны 7 дугаар сард 12.7 тэрбум төгрөгийн алдагдалтай гарч байсан бол 8 дугаар сард 14.4 тэрбум төгрөгийн ашигтай гарлаа.

Төсвийн орлого

Улсын нэгдсэн төсвийн тэнцвэржүүлсэн орлого, тусламжийн нийт хэмжээ 2013 оны эхний 8 сард 3450.2 тэрбум төг, тогтворжуулалтын санд 34.3 тэрбум төг нийтдээ 3484.5 төгрөгийн орлого төвлөрсөн нь өмнөх оны мөн үеийнхээс 358.4 тэрбум төг буюу 11.5 хувиар өсчээ.

Татварын нийт орлого өмнөх оны мөн үеийнхээс 250.3 тэрбум төг буюу 9.0 хувиар нэмэгдэхэд бусад татварын орлого 152.1 тэрбум төг буюу 27.9 хувиар буурсан хэдий ч дотоодын бараа, үйлчилгээний татварын орлого 148.3 тэрбум төг буюу 14.3 хувь, орлогын албан татварын орлого 127.5 тэрбум төг буюу 23.4 хувь, нийгмийн даатгалын шимтгэлийн орлого 109.7 тэрбум төг буюу 26.2 хувь, өмчийн татварын орлого 9.2 тэрбум төг буюу 74.2 хувь, гадаад худалдааны татварын орлого 7.7 тэрбум төг буюу 3.4 хувиар өссөн нь нөлөөлжээ.

Татварын бус орлого өмнөх оны мөн үеийнхээс 109.6 тэрбум төг буюу 35.4 хувиар өсөхөд хувьцааны ногдол ашгийн орлого 28.8 тэрбум төг буюу 78.8 хувь, бусад нэр заагдаагүй орлого 2.4 тэрбум төг буюу 6.1 хувиар буурсан хэдий ч хүү, торгуулийн орлого 66.9 тэрбум төг буюу 3.1 дахин, газрын тосны орлого 53.4 тэрбум төг буюу 2.2 дахин, төсөвт газрын өөрийн орлого 17.0 тэрбум төг буюу 13.6 хувь, навигацын орлого 3.6 тэрбум төг буюу 12.3 хувиар өссөн нь голлон нөлөөлөв.

2013 оны эхний 8 сард улсын нэгдсэн төсвийн орлогын 87.0 хувийг татварын орлого, 12.0 хувийг татварын бус орлого, 1.0 хувийг тогтворжуулалтын сангийн орлого эзэлж байгаа нь өмнөх оны мөн үеийнхээс татварын орлогын эзлэх хувь 2.0 пункт, хөрөнгийн орлогынх 0.3 пунктээр буурч, татварын бус орлогынх 2.1 пункт, тогтворжуулалтын сангийн орлогынх 0.2 пунктээр өсчээ (Хавсралт 5).

Төсвийн зарлага

Улсын нэгдсэн төсвийн зарлага ба эргэж төлөгдөх цэвэр зээлийн нийт хэмжээ 2013 оны эхний 8 сард 3581.4 тэрбум төг болж, өмнөх оны мөн үеийнхээс 1.2 тэрбум төгрөгөөр буурахад бараа, үйлчилгээний зардал 243.1 тэрбум төг буюу 20.3 хувь, зээлийн үйлчилгээний төлбөрийн зардал 65.2 тэрбум төг буюу 2.0 дахин, эргэж төлөгдөх цэвэр зээл 5.7 тэрбум төгрөг буюу 13.7 хувиар өссөн хэдий ч татаас, шилжүүлгийн зардал 253.3 тэрбум төг буюу 16.9 хувь, хөрөнгийн зардал 61.9 тэрбум төг буюу 7.9 хувиар буурсан нь нөлөөлжээ.

Улсын нэгдсэн төсвийн зарлага, эргэж төлөгдөх цэвэр зээлийн нийт дүнд урсгал зардал 78.6 хувь, хөрөнгийн зардал 20.1 хувь, эргэж төлөгдөх цэвэр зээл 1.3 хувийг эзэлж, өмнөх оны мөн үеийнхээс хөрөнгийн зардлын эзлэх хувь 1.7 пунктээр буурч, урсгал зардлынх 1.6 пункт, эргэж төлөгдөх цэвэр зээлийнх 0.1 пунктээр өсчээ (Хавсралт 5).

Хөрөнгийн зардал

Хөрөнгийн зардалд 2013 оны эхний 8 сард 718.0 тэрбум төг зарцуулсан нь өмнөх оны мөн үеийнхээс 61.9 тэрбум төг буюу 7.9 хувиар буурчээ. Энэ нь гадаадын эх үүсвэрээс хийгдсэн хөрөнгийн зардал 197.1 тэрбум төг буюу 9.8 дахин өссөн хэдий ч дотоодын эх үүсвэрээс хийгдсэн хөрөнгийн зардал 259.0 тэрбум төг буюу 34.2 хувиар буурснаас шалтгаалжээ.

II.4. Төлбөрийн тэнцэл

Төлбөрийн тэнцэл 2013 оны 2 дугаар улиралд 593.8 сая ам.долларын алдагдалтай гарч, өмнөх оны мөн үеийнхээс алдагдал 706.1 сая ам.долл буюу 5.3 дахин нэмэгджээ.

Урсгал данс

Төлбөрийн тэнцлийн урсгал данс 2013 оны 2 дугаар улиралд 997.4 сая ам.долларын алдагдалтай гарч, өмнөх оны мөн үеийнхээс алдагдал 320.5 сая ам.долл буюу 47.3 хувиар нэмэгдлээ. Үүнд бараа, үйлчилгээний тэнцлийн алдагдал 777.6 сая ам.долл болж, өмнөх оны мөн үеийнхээс 239.6 сая ам.долл буюу 44.5 хувиар нэмэгдсэн нь голлон нөлөөлсөн байна.

Барааны орлого 2013 оны 2 дугаар улиралд 1214.6 сая ам.долл, зарлага 1625.1 сая ам.долл болж, тэнцэл 410.5 сая ам.долларын алдагдалтай гарч, өмнөх оны мөн үеийнхээс 157.2 сая ам.долл буюу 62.1 хувиар нэмэгдсэн байна /Зураг 9.1/. Үүнд барааны экспорт 1121.6 сая ам.долл болж, өмнөх оны мөн үеийнхээс 230.9 сая ам.долл буюу 17.1 хувиар буурсан нь голлон нөлөөлжээ.

Орлогын дансны алдагдал 251.2 сая ам.долл болж, өмнөх оны мөн үеийнхээс алдагдал 25.5 сая ам.долл буюу 11.3 хувиар нэмэгдсэн байна.

Урсгал шилжүүлэг 31.5 сая ам.долларын ашигтай болж, өмнөх оны мөн үеийнхээс 55.3 сая ам.долл буюу 63.7 хувиар буурчээ.

Хөрөнгө, санхүүгийн данс

Хөрөнгө, санхүүгийн дансны ашиг 2013 оны 2 дугаар улиралд 437.6 сая ам.долл болж, өмнөх оны мөн үеийнхээс 255.1 сая ам.долл буюу 2.4 дахин өссөн байна.

Шууд хөрөнгө оруулалт нийт дүнгээрээ 2013 оны 2 дугаар улиралд 577.3 сая ам.долл болж, өмнөх оны мөн үеийнхээс 645.5 сая ам.долл буюу 52.8 хувиар буурчээ. Үүнд монголд орсон хөрөнгө оруулалт 593.0 сая ам.долл болж, өмнөх оны мөн үеийнхээс 645.5 сая ам.долл буюу 52.8 хувиар буурсан нь голлон нөлөөлжээ.

Зураг II.20

Бараа, үйлчилгээний орлого, зарлага, жил бүрийн 2 дугаар улирлын байдлаар, сая ам.доллараар

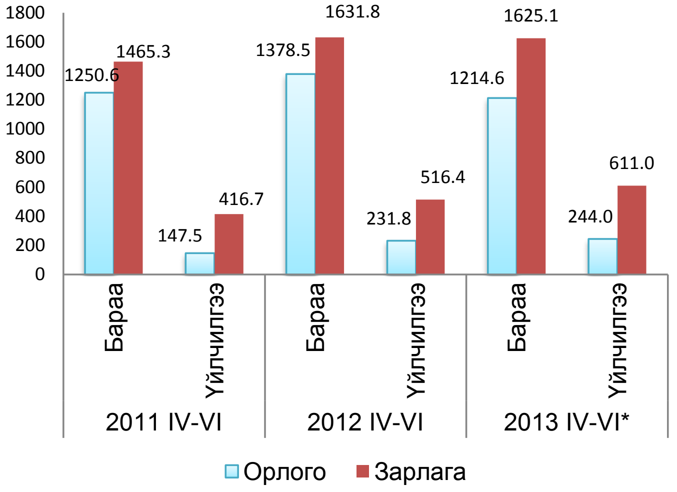

** Урьдчилсан гүйцэтгэл*

II.5. Гадаад худалдаа

Монгол Улс 2013 оны эхний 8 сард дэлхийн 125 оронтой худалдаа хийж, гадаад худалдааны нийт бараа эргэлт 6960.1 сая ам.долл, үүнээс экспорт 2703.2 сая ам.долл, импорт 4256.9 сая ам.долларт хүрчээ (Зураг II.21). Өмнөх оны мөн үеийнхээс нийт бараа эргэлтийн хэмжээ 571.0 сая ам.долл буюу 7.6 хувь, үүний дотор импортын хэмжээ 402.6 сая ам.долл буюу 8.6 хувь, экспортын хэмжээ 168.4 сая ам.долл буюу 5.9 хувиар буурчээ.

Өмнөх оны эхний 8 сард гадаад худалдааны нийт бараа эргэлтийн 53.1 хувь нь БНХАУ-д, 17.4 хувь нь ОХУ-д, 29.5 хувь нь бусад улсад ногдож байсан бол 2013 оны эхний 8 сард нийт бараа эргэлтийн 51.0 хувь нь БНХАУ, 14.8 хувь нь ОХУ, 34.2 хувь нь бусад улсад ногдож байна. Өмнөх оны мөн үеийнхээс БНХАУ-тай хийсэн худалдааны эзлэх хувь 2.1 пункт, ОХУ-ынх 2.6 пунктээр буурсан бол бусад улсынх 4.7 пунктээр өсчээ.

Гадаад худалдааны тэнцэл 2013 оны эхний 8 сард 1.6 тэрбум ам.долларын алдагдалтай гарч, өмнөх оны мөн үеийнхээс 234.3 сая ам.долл буюу 13.1 хувиар буурчээ.

Зураг II.21

Гадаад худалдааны нийт бараа эргэлт, жил бүрийн эхний 8 сарын байдлаар, сая ам.долл

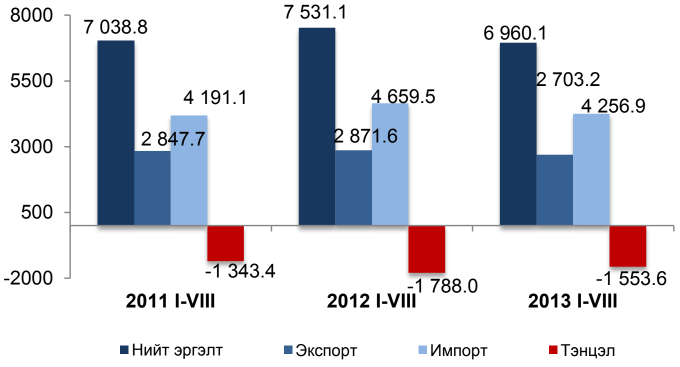

Гадаад худалдааны тэнцэл 2012 оны 8 дугаар сард 358.1 сая ам.долларын алдагдалтай гарсан бол 2013 оны 8 дугаар сард 222.3 сая ам.долларын алдагдалтай гарч, өмнөх оны мөн үеийнхээс 135.8 сая ам.долл буюу 37.9 хувиар буурсан байна.

Экспорт

Манай улс 2013 оны эхний 8 сард нийт 51 оронд бараа, бүтээгдэхүүн экспортолсноос БНХАУ-д 86.9 хувь, Их Британи улсад 4.5 хувь, Канад улсад 3.5 хувь, ОХУ-д 1.6 хувь ногдож байгаа нь нийт экспортын 96.5 хувийг эзэлж байна (Зураг II.22).

Экспортын 97.4 хувийг эрдэс бүтээгдэхүүн, нэхмэл бүтээгдэхүүн, үнэт ба хагас үнэт чулуу, үнэт металл, гоёлын зүйлс, зоос, түүхий болон боловсруулсан арьс, шир, ангийн үс, тэдгээрээр хийсэн эдлэл, авто, агаарын замын тээврийн хэрэгсэл, тэдгээрийн эд анги эзэлж байна (Хүснэгт II.6).

Экспортын хэмжээ өмнөх оны мөн үеийнхээс 168.4 сая ам.долл буюу 5.9 хувиар буурахад экспортын дүнд өндөр хувийн жин эзэлдэг эрдэс бүтээгдэхүүний экспорт 390.4 сая ам.доллараар буурсан нь нөлөөлөв.

Экспортын дүнд нүүрс 25.6 хувь, зэсийн баяжмал 20.8 хувь, төмрийн хүдэр 16.4 хувь, боловсруулаагүй газрын тос 11.0 хувь, боловсруулаагүй буюу хагас боловсруулсан алт 7.2 хувь, бохир ноолуур 6.7 хувь, цайрын хүдэр, баяжмал 3.0 хувь, жоншны хүдэр, баяжмал 2.1 хувь, бусад бүтээгдэхүүн 7.2 хувийг эзэлж байна. Өмнөх оны мөн үеийнхээс нийт экспортод боловсруулаагүй буюу хагас боловсруулсан алтны эзлэх хувь 5.1 пункт, төмрийн хүдрийнх 4.0 пункт, боловсруулаагүй газрын тос 3.8 пункт, зэсийн баяжмалынх 1.4 пункт, цайрын хүдэр, баяжмалынх 0.5 пунктээр өсч, харин нүүрсний эзлэх хувь 18.3 пункт, жоншны хүдэр, баяжмалынх 0.2 пунктээр буурчээ.

Зураг II.22

Экспортын бүтэц, голлох улсаар, хувиар, 2013 оны эхний 8 сарын байдлаар

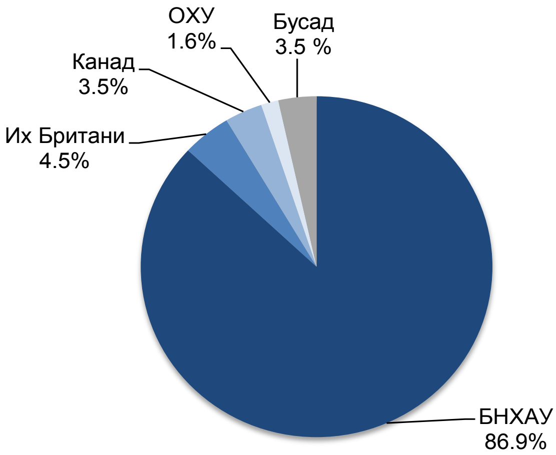

Хүснэгт-II.6

Экспортын бүтэц, барааны голлох бүлгээр, хувиар, жил бүрийн эхний 8 сарын байдлаар

	2011 I-VIII	2012 I-VIII	2013 I-VIII
Эрдэс бүтээгдэхүүн	87.1	89.0	80.1
Нэхмэл болон нэхмэл бүтээгдэхүүн	6.5	6.6	8.7
Үнэт ба хагас үнэт чулуу, үнэт металл, гоёлын зүйлс, зоос	3.0	2.1	7.2
Түүхий болон боловсруулсан арьс, шир, ангийн үс, эдгээрээр хийсэн эдлэл	1.3	0.6	0.9
Авто, агаарын замын тээврийн хэрэгсэл, тэдгээрийн эд анги	0.2	0.2	0.5
Бусад	1.9	1.5	2.6

Хүснэгт-II.7

Экспортолсон зарим эрдэс бүтээгдэхүүн, жил бүрийн эхний 8 сарын байдлаар, мян.т

	2011 I-VIII	2012 I-VIII	2013 I-VIII
Нүүрс	11 728.4	12 266.3	9 594.9
Зэсийн баяжмал	377.3	381.5	395.5
Төмрийн хүдэр	3 748.5	4 308.9	4 326.6
Боловсруулаагүй газрын тос (мян.баррел)	1 493.4	2 146.4	3 052.3
Цайрын хүдэр, баяжмал	82.7	77.4	86.0
Боловсруулаагүй болон хагас боловсруулсан алт (т)	2.0	1.4	4.7

Импорт

Манай улс 2013 оны эхний 8 сард нийт 124 оронтой импортын худалдаа хийсний 28.2 хувийг БНХАУ-тай, 23.2 хувийг ОХУ-тай, 9.6 хувийг АНУ-тай, 8.0 хувийг БНСУ-тай, 7.6 хувийг Япон улстай, 3.3 хувийг ХБНГУ-тай, 2.7 хувийг Беларусь улстай хийсэн нь нийт дүнгийн 82.6 хувийг эзэлж байна (Зураг II.23). Өмнөх оны мөн үеийнхтэй харьцуулахад Белорусь улсынх 1.3 пункт, БНСУ-ынх 1.1 пункт, АНУ-ынх 0.6 пункт, БНХАУ-ынх 0.1 пунктээр өсч, ОХУ-ынх 4.0 пункт, ХБНГУ болон Япон улсынх тус бүр 0.2 пунктээр буурчээ.

Импортын хэмжээ өмнөх оны мөн

Зураг II.23

Импортын бүтэц, голлох улсаар, хувиар, 2013 оны эхний 8 сарын байдлаар

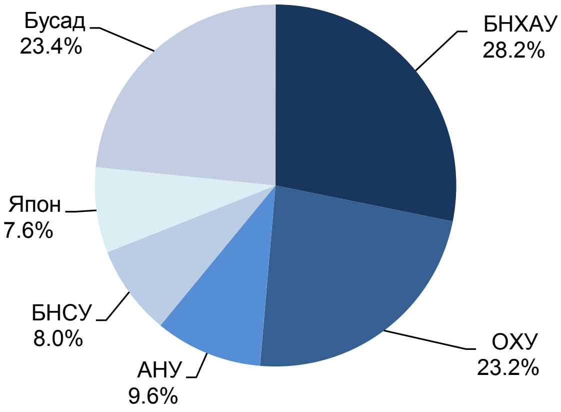

үеийнхээс 402.6 сая ам.долл буюу 8.6 хувиар буурахад машин, механик төхөөрөмж, цахилгаан хэрэгсэл, дуу хураагч, зурагт, тэдгээрийн сэлбэг, эд ангийнх 203.1 сая ам.долл, авто, агаарын замын тээврийн хэрэгсэл, тэдгээрийн эд ангийнх 139.4 сая ам.долл, үндсэн төмөрлөг түүгээр хийсэн бүтээгдэхүүнийх 39.6 сая ам.доллараар буурсан нь голлон нөлөөлөв.

Нийт импортод эрдэс бүтээгдэхүүн 24.9 хувь, машин, механик төхөөрөмж, цахилгаан хэрэгсэл, дуу хураагч, зурагт, тэдгээрийн эд анги, сэлбэг 22.4 хувь, авто, агаарын замын тээврийн хэрэгсэл, тэдгээрийн эд анги 19.3 хувь, үндсэн төмөрлөг түүгээр хийсэн бүтээгдэхүүн 8.7 хувь, хүнсний бэлэн бүтээгдэхүүн 6.1 хувийг эзэлж, 18.6 хувийг бусад бүлгийн бүтээгдэхүүн эзэлж байна (Зураг II.24).

Өмнөх оны мөн үеийнхээс 2013 оны эхний 8 сард импортолсон цахилгаан эрчим хүчний биет хэмжээ 402.8 сая квт.ц, үнийн дүн 41.5 сая ам.долл, суудлын автомашины биет хэмжээ 179 ширхэгээр өсч, харин үнийн дүн нь 39.5 сая ам.доллараар, автобензиний биет хэмжээ 24.6 мян.т, үнийн дүн 38.5 сая ам.долл, гурилын биет хэмжээ 31.8 мян.т, үнийн дүн 8.0 сая ам.доллараар буурчээ (Зураг II.25).

Газрын тосны бүтээгдэхүүний импорт 2013 оны эхний 8 сард 729.5 мян.т буюу 853.3 сая ам.долл болж, нийт импортын үнийн дүнгийн 20.0 хувийг эзэлж, биет хэмжээ нь өмнөх оны мөн үеийнхээс 88.8 мян.т буюу 10.9 хувиар буурсан байна.

Газрын тосны бүтээгдэхүүнийг ОХУ, Беларусь, БНСУ-аас; гурилыг ОХУ болон Казахстан улсаас; элсэн чихрийг Тайланд, Малайз улсаас; нийтийн тээврийн хэрэгслийг БНСУ, БНХАУ-аас; суудлын автомашиныг Япон, БНСУ, ХБНГУ, АНУ, Их Британи улсаас; ачааны автомашиныг АНУ, БНХАУ, БНСУ, Япон улсаас голлон авсан байна.

Импортолсон барааны 92.2 хувийг валютын төлбөртэй худалдаа, 6.1 хувийг гадаадын хөрөнгө оруулалтын бараа, 1.4 хувийг тусламжийн бараа, 0.2 хувийг гадаадын зээлийн хөрөнгөөр нийлүүлсэн бараа, 0.1 хувийг бусад бараа эзэлж байна.

Зураг II.24

Импортын бүтэц, барааны голлох бүлгээр, хувиар жил бүрийн эхний 7 сарын байдлаар

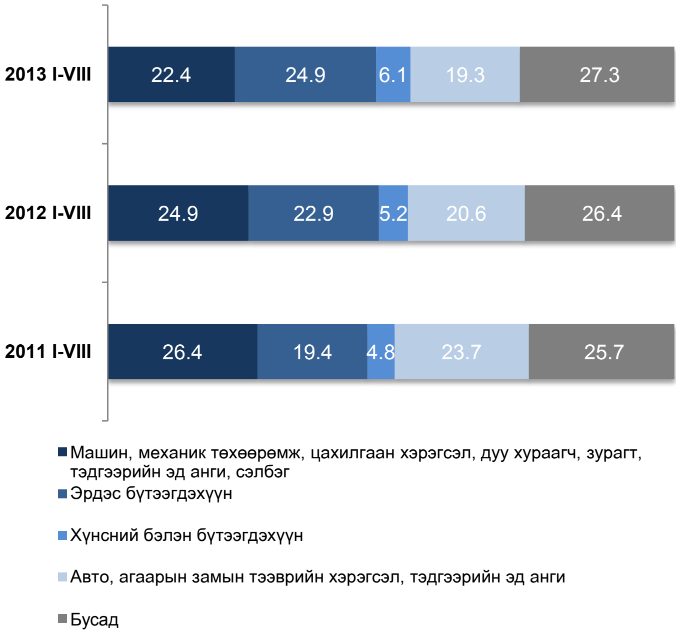

Зураг II.25

Зарим барааны импорт, жил бүрийн эхний 8 сарын байдлаар, мян.ам.долл

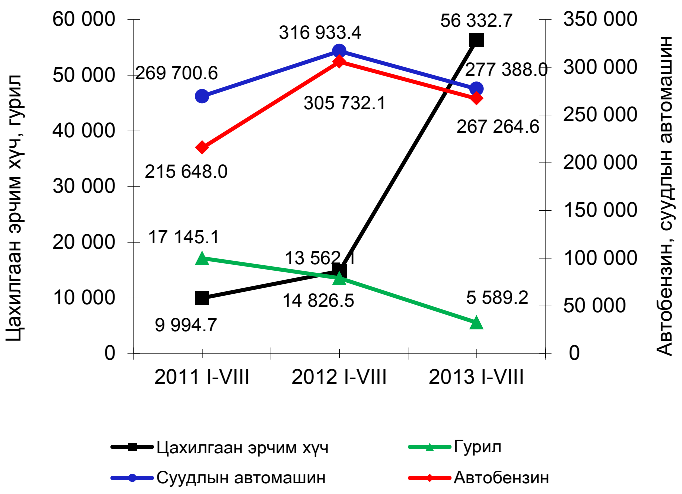

III. Үйлдвэрлэл, үйлчилгээ

III.1 Хөдөө аж ахуй

Улсын хэмжээгээр 2013 оны 9 дүгээр сарын 1-ний байдлаар 17.5 мян.т төмс, 14.6 мян.т хүнсний ногоо хурааж, 222.9 мян.т өвс хадлан, 2.7 мян.т гар тэжээл бэлтгэсэн нь өмнөх оны мөн үеийнхээс төмс 193.2 т буюу 1.1 хувь, хүнсний ногоо 803.2 т буюу 5.2 хувь, өвс хадлан 109.3 мян.т буюу 32.9 хувь, гар тэжээл 1.9 мян.т буюу 41.0 хувиар буурсан байна (Зураг III.1).

Нийт хураасан төмсний 9.7 мян.т буюу 55.5 хувийг Сэлэнгэ аймаг, 1.4 мян.т буюу 7.8 хувийг Төв аймаг, 914.5 т буюу 5.2 хувийг Ховд аймаг, 897.4 т буюу 5.1 хувийг Өвөрхангай аймаг, 4.6 мян.т буюу 26.4 хувийг нийслэл, бусад аймагт хураасан байна.

Өмнөх оны мөн үеийнхээс нийт хураасан төмс Сэлэнгэ, Хэнтий, Өвөрхангай, Увс, Завхан, Сүхбаатар, Төв, Дорнод, Өмнөговь аймагт 47.4-852.4 тонноор нэмэгдэж, харин бусад аймагт 7.3-1854.0 тонноор буурсан байна.

Нийт хураасан хүнсний ногооны 8.8 мян.т буюу 60.8 хувийг Сэлэнгэ аймагт, 1.3 мян.т буюу 9.2 хувийг Дархан-Уул, 1.2 мян.т буюу 8.0 хувийг Ховд аймаг, 0.8 мян.т буюу 5.8 хувийг Улаанбаатар хотод, 2.4 мян.т буюу 16.3 хувийг бусад аймагт хураасан байна.

Зураг III.1

Ургац хураалт, өвс хадлан, гар тэжээл бэлтгэлт, жил бүрийн 9 дүгээр сарын 1-ний байдлаар

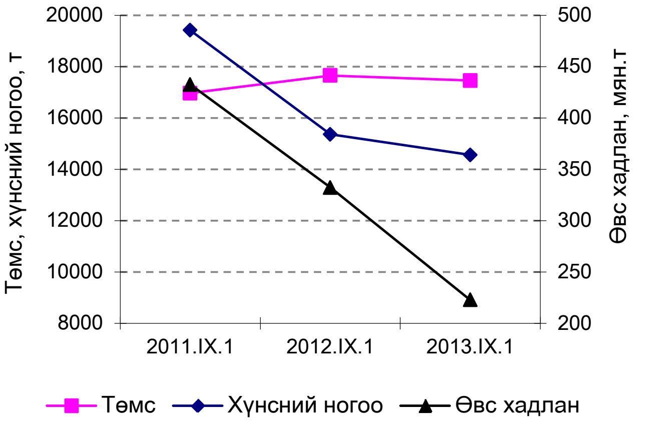

Өмнөх оны мөн үеийнхээс нийт хураасан хүнсний ногоо Хэнтий, Өвөрхангай, Дархан-Уул, Увс, Өмнөговь, Сүхбаатар, Дорнод, Завхан, Говьсүмбэр, Дорноговь аймагт 0.9-459.6 тонноор нэмэгдэж, харин бусад аймагт 5.2-850.8 тонноор буурчээ.

Бэлтгэсэн өвс хадлангийн 82.0 мян.т буюу 36.8 хувийг Хөвсгөл аймагт, 19.2 мян.т буюу 8.6 хувийг Ховд аймагт, 18.4 мян.т буюу 8.3 хувийг Баян-Өлгий аймагт, 16.5 мян.т буюу 7.4 хувийг Увс аймагт, 15.5 мян.т буюу 7.0 хувийг Хэнтий аймагт, 14.8 мян.т буюу 6.6 хувийг Булган аймагт 56.5 мян.т буюу 25.3 хувийг нийслэл, бусад аймагт бэлтгэсэн байна.

III.2 Аж үйлдвэр

Аж үйлдвэрийн салбарын нийт үйлдвэрлэл 2005 оны зэрэгцүүлэх үнээр, 2013 оны эхний 8 сард 1544.5 тэрбум төг болж, өмнөх оны мөн үеийнхээс 125.0 тэрбум төг буюу 8.8 хувиар өслөө. Энэхүү өсөлтөд уул уурхай, олборлох аж үйлдвэрийн салбарын зэсийн баяжмал, газрын тос, алт зэрэг гол нэр төрлийн бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэл 33.5 - 66.5 хувиар, боловсруулах аж үйлдвэрийн салбарын хивс, амтат ус ундаа, катодын зэс, хиаман төрлийн бүтээгдэхүүн, талх, ган төмөр хийц, гурил, металл цувимал, самнасан ноолуур, вакум цонх, хаалга бетон зуурмаг, хэвлэмэл хуванцар карт зэрэг нэр төрлийн бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэл 0.3 хувиас 4.7 дахин нэмэгдсэн нь голлон нөлөөлжээ.

Харин уул уурхай, олборлох аж үйлдвэрийн салбарын цайрын баяжмал, молибдений баяжмал, нүүрс, төмрийн хүдэр, хайлуур жоншны баяжмал зэрэг гол нэр төрлийн бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэл 1.7 - 50.2 хувь, боловсруулах аж үйлдвэрийн салбарын бялуу, шар айраг, архи, бетон дэр, металл бэлдэц, тамхи, цемент, цахилгааны утас зэрэг бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэл 0.6-91.0 хувиар буурсан байна.

Зураг III.2

Уул уурхайн зарим гол нэр төрлийн бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэлийн өөрчлөлт, жил бүрийн эхний 8 сарын байдлаар, хувиар, 2005=100%

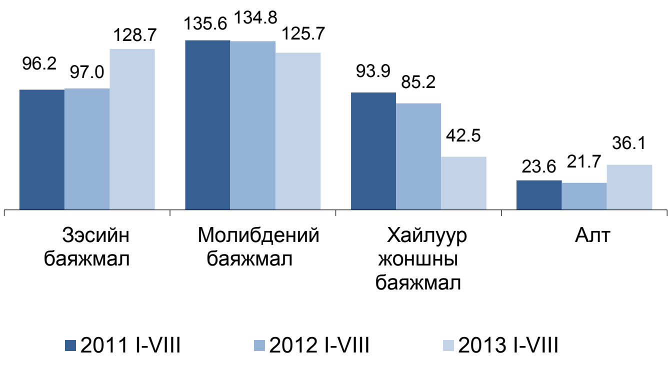

Аж үйлдвэрийн салбарын нийт үйлдвэрлэл оны үнээр, 2013 оны эхний 8 сард 4063.2 тэрбум төг болж, өмнөх оны мөн үеийнхээс 477.3 тэрбум төг буюу 13.3 хувиар, үүнээс уул уурхай, олборлох аж үйлдвэрийн салбарынх 242.7 тэрбум төг буюу 10.1 хувь, боловсруулах аж үйлдвэрийнх 206.2 тэрбум төг буюу 23.4 хувь, цахилгаан, дулааны эрчим хүч үйлдвэрлэл, усан хангамжийн салбарынх 28.3 тэрбум төг буюу 9.6 хувиар өссөн байна.

Аж үйлдвэрийн салбарын борлуулсан бүтээгдэхүүн оны үнээр, 2013 оны эхний 8 сард 3777.5 тэрбум төг болж, 2173.5 тэрбум төг буюу 57.5 хувийг гадаад зах зээлд борлуулжээ (Хавсралт 9).

Аж үйлдвэрийн салбарын борлуулсан бүтээгдэхүүний 56.4 хувь нь уул уурхай, олборлох аж үйлдвэрт, 35.1 хувь нь боловсруулах аж үйлдвэрт, 8.5 хувь нь цахилгаан, дулааны эрчим хүч үйлдвэрлэл, усан хангамжийн салбарт ногдож байна (Зураг III.4). Уул уурхай, олборлох аж үйлдвэрийн борлуулсан бүтээгдэхүүн 2013 оны эхний 8 сард 2131.7 тэрбум төг болж, 1676.2 тэрбум төг буюу 78.6 хувийг, боловсруулах аж үйлдвэрийн борлуулсан бүтээгдэхүүн 1323.7 тэрбум төг болж, 497.4 тэрбум төг буюу 37.6 хувийг нь гадаад зах зээлд борлуулав.

Нийт борлуулалтад боловсруулах аж үйлдвэрийн салбарын эзлэх хувь 2013 оны эхний 8 сарын байдлаар 35.1 болж, өмнөх оны мөн үеийнхээс 3.1 пункт, цахилгаан, дулааны эрчим хүч үйлдвэрлэл, усан хангамжийн салбарынх 8.5 хувь болж 0.7 пунктээр нэмэгдэж, харин уул уурхай, олборлох аж үйлдвэрийн салбарынх 56.4 хувь болж 3.8 пунктээр буурлаа (Зураг III.4).

Аж үйлдвэрийн салбарт ажиллагчдын тоо 2013 оны 8 дугаар сарын эцэст 65329 болж, өмнөх оны мөн үеийнхээс 6403 хүн буюу 10.9 хувиар өсчээ. Ажиллагчдын тоо уул уурхай, олборлох аж үйлдвэрийн салбарт 3684 хүн буюу 19.2 хувь, боловсруулах аж үйлдвэрийн салбарт 2442 хүн буюу 9.0 хувь, цахилгаан, дулааны эрчим хүч үйлдвэрлэл, усан хангамжийн салбарт 277 хүн буюу 2.2 хувиар өссөн байна.

Зураг III.3

Түлш, эрчим хүчний гол нэр төрлийн бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэлийн өөрчлөлт, жил бүрийн эхний 8 сарын байдлаар, хувиар, 2005=100%

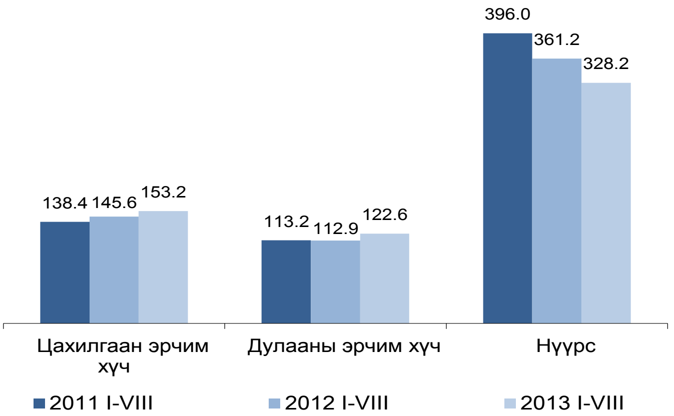

Зураг III.4

Аж үйлдвэрийн салбарын бүтээгдэхүүний борлуулалтын бүтэц, дэд салбараар, жил бүрийн эхний 8 сарын байдлаар, хувиар

Аж үйлдвэрийн салбарын хөдөлмөрийн бүтээмж (2005 оны зэрэгцүүлэх үнээр) 2013 оны эхний 8 сард 25258.5 мян.төг болж, өмнөх оны мөн үеийнхээс 50.3 мян.төг буюу 0.2 хувиар өсчээ. Хөдөлмөрийн бүтээмж цахилгаан, дулааны эрчим хүч үйлдвэрлэл, усан хангамжийн салбарт 487.8 мян.төг буюу 4.5 хувиар өсч, харин боловсруулах аж үйлдвэрийн салбарт 1098.1 мян.төг буюу 5.9 хувь, уул уурхай, олборлох аж үйлдвэрийн салбарт 268.8 мян.төг буюу 0.6 хувиар буурлаа.

III.3 Тээвэр

Төмөр замын тээврээр 2013 оны эхний 8 сард 13691.2 мян.т ачаа тээж, давхардсан тоогоор 2620.0 мян.зорчигч зорчсон нь өмнөх оны мөн үеийнхээс тээсэн ачаа 401.5 мян.т буюу 3.0 хувиар өсч, зорчигчдын тоо 120.6 мян.хүн буюу 4.4 хувиар буурчээ (Зураг III.5.а, III.5.б).

Өмнөх оны мөн үеийнхээс төмөр замаар тээсэн нийт ачааны хэмжээ өсөхөд экспортод гаргасан ачааны хэмжээ 478.9 мян.т буюу 10.7 хувиар буурсан хэдий ч дотоодод тээвэрлэсэн ачаа 833.1 мян.т буюу 13.7 хувиар нэмэгдсэн нь голлон нөлөөлсөн байна.

Төмөр замын тээврээр тээсэн ачаа 2013 оны 8 дугаар сард 1850.2 мян.т болж, өмнөх сарынхаас 75.5 мян.т буюу 4.3 хувь, зорчигчдын тоо 372.8 мян.хүн болж, 12.5 мян.хүн буюу 3.5 хувиар өсч, харин тээврийн орлого 37.7 тэрбум төг болж, 2.0 тэрбум төг буюу 5.0 хувиар буурсан бол өмнөх оны мөн үеийнхээс тээсэн ачаа 148.5 мян.т буюу 8.7 хувь, тээврийн орлого 1.8 тэрбум төг буюу 4.9 хувиар өсч, харин зорчигчдын тоо 19.1 мян.хүн буюу 4.9 хувиар буурчээ (Зураг III.6.а, III.6.б).

Төмөр замын нийт ачаа тээвэрлэлтэд 2013 оны эхний 8 сард дотоодод тээвэрлэсэн ачаа 50.6 хувийг эзэлж, өмнөх оны мөн үеийнхээс 4.7 пунктээр нэмэгдэхэд дотоодод тээвэрлэсэн нүүрс 590.8 мян.т буюу 16.8 хувиар өссөн нь голлон нөлөөлжээ.

Төмөр замын тээврийн салбарын орлого 2013 оны эхний 8 сард 278.7 тэрбум төг болж, өмнөх оны мөн үеийнхээс 1.3 тэрбум төг буюу 0.5 хувиар буурчээ (Хүснэгт III.1).

Зураг III.6а

Төмөр замын тээврээр зорчигчдын тоо, жил бүрийн 8 дугаар сарын байдлаар, мян.хүн

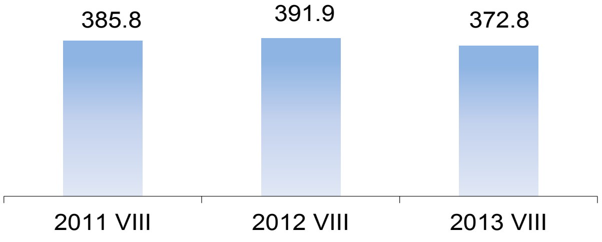

Зураг III.6б

Төмөр замын тээврээр тээсэн ачаа, жил бүрийн 8 дугаар сарын байдлаар, мян.т

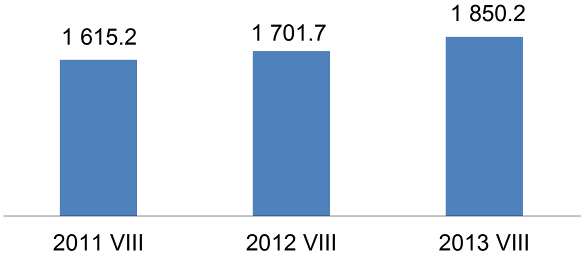

Зураг III.5а

Төмөр замын тээврээр зорчигчдын тоо, жил бүрийн эхний 8 сарын байдлаар, мян.хүн

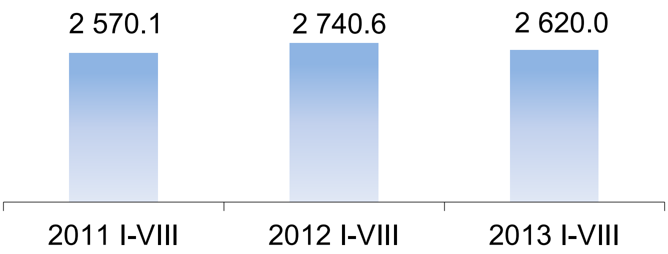

Зураг III.5б

Төмөр замын тээврээр тээсэн ачаа, жил бүрийн эхний 8 сарын байдлаар, мян.т

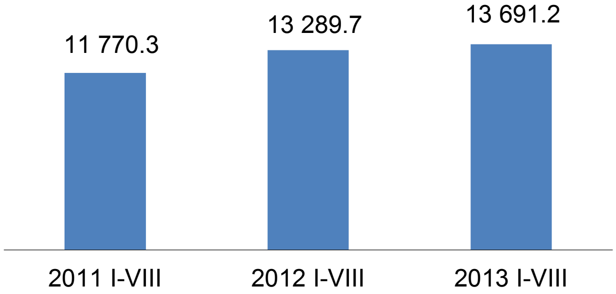

Хүснэгт-III.1

Төмөр замын тээврийн орлого, тээсэн ачаа болон зорчигчдын тоо, сараар

Хугацаа, сараар	Тээврийн орлого, сая төг	Зорчигч тээвэрлэлт, мян.хүн	Тээсэн ачаа, мян.т
2011 I	24 937.1	293.0	1 345.0
II	21 280.4	279.7	1 244.0
III	27 989.6	281.1	1 436.8
IV	32 225.5	301.1	1 494.0
V	33 386.3	324.6	1 489.1
VI	34 575.4	341.6	1 515.9
VII	39 427.6	363.3	1 630.2
VIII	40 291.6	385.8	1 615.2
2011 I-VIII	254 113.4	2 570.1	11 770.3
2012 I	36 061.9	297.1	1 715.7
II	31 891.7	320.7	1 604.6
III	32 669.4	298.2	1 630.6
IV	34 807.8	348.4	1 666.7
V	36 822.2	335.3	1 769.5
VI	34 443.5	360.0	1 505.1
VII	37 401.1	388.9	1 695.8
VIII	35 900.7	391.9	1 701.7
2012 I-VIII	279 998.3	2 740.6	13 289.7
2013 I	31 880.0	315.8	1 664.2
II	21 200.2	293.7	1 321.0
III	34 448.8	280.3	1 616.6
IV	35 996.2	323.4	1 741.3
V	37 866.0	321.5	1 870.6
VI	40 013.2	352.3	1 852.6
VII	39 645.4	360.3	1 774.7
VIII	37 667.4	372.8	1 850.2
2013 I-VIII	241 049.8	2 247.2	11 841.0
2013 I-VIII / 2012 I-VIII %	99.5	95.6	103.0
2013 VIII / 2012 VIII %	104.9	95.1	108.7
2013 VIII / 2013 VII %	95.0	103.5	104.3

Агаарын тээврээр 2013 оны эхний 8 сард 2735.8 т ачаа тээж, давхардсан тоогоор 536.7 мян.зорчигч зорчсон нь өмнөх оны мөн үеийнхээс тээсэн ачаа 46.5 т буюу 1.7 хувь, зорчигчдын тоо 15.3 мян.хүн буюу 2.9 хувиар нэмэгджээ (Зураг III.7.а, III.7.б).

Агаарын тээврээр тээсэн ачаа 2013 оны 8 дугаар сард 402.9 т болж, өмнөх сарынхаас 13.1 т буюу 3.1 хувь, орлого 28.6 тэрбум төг болж, 206.2 сая төг буюу 0.7 хувиар буурч, харин зорчигчдын тоо 97.6 мян.хүн болж, 4.7 мян.хүн буюу 5.1 хувиар өссөн бол өмнөх оны мөн үеийнхээс тээсэн ачаа 23.0 т буюу 5.4 хувь, зорчигчдын тоо 20.4 мян.хүн буюу 17.3 хувиар буурч, харин орлого 624.6 сая төг буюу 2.2 хувиар өссөн байна (Зураг III.8.а, III.8.б).

Дотоодод зорчсон зорчигчдын тоо 2013 оны эхний 8 сард өмнөх оны мөн үеийнхээс 14.2 мян.хүн буюу 6.6 хувь, олон улсад зорчсон зорчигчдын тоо 1.0 мян.хүн буюу 0.3 хувиар өсчээ.

Агаарын тээврийн салбарын орлого 2013 оны эхний 8 сард 154.1 тэрбум төг болж, өмнөх оны мөн үеийнхээс 15.0 тэрбум төг буюу 10.7 хувиар нэмэгдэв (Хүснэгт III.2).

Зураг III.7а

Агаарын тээврээр зорчигчдын тоо, жил бүрийн эхний 8 сарын байдлаар, мян.хүн

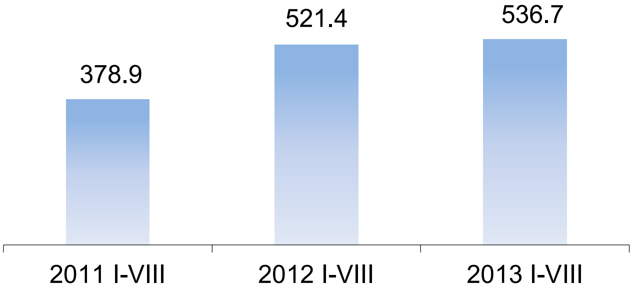

Зураг III.7б

Агаарын тээврээр тээсэн ачаа, жил бүрийн эхний 8 сарын байдлаар, т

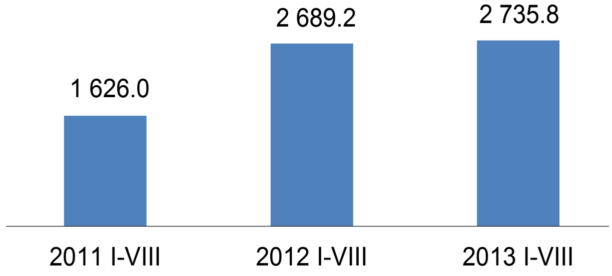

Хүснэгт-III.2

Агаарын тээврийн орлого, тээсэн ачаа болон зорчигчдын тоо, сараар

Хугацаа, сараар	Тээврийн орлого, сая төг	Зорчигч тээвэрлэлт, мян.хүн	Тээсэн ачаа, мян.т
2011 I	9 021.4	36.5	128.6
II	9 021.2	29.2	123.5
III	8 204.8	35.0	152.1
IV	9 825.9	37.3	153.1
V	10 220.4	41.5	142.8
VI	16 462.4	54.8	259.1
VII	21 130.2	71.4	319.4
VIII	25 242.6	73.3	347.5
2011 I-VIII	109 128.9	378.9	1 626.0
2012 I	14 207.7	46.2	302.3
II	12 655.0	47.8	257.8
III	14 175.8	53.3	315.2
IV	13 697.7	52.3	304.5
V	15 125.9	56.7	303.8
VI	18 538.7	64.9	392.6
VII	22 696.6	82.1	387.0
VIII	28 016.9	118.0	426.0
2012 I-VIII	139 114.3	521.4	2 689.2
2013 I	17 385.6	59.2	290.6
II	12 911.4	48.8	236.6
III	15 310.2	56.2	322.5
IV	13 834.7	53.0	302.0
V	16 194.6	57.2	342.5
VI	20 942.5	71.7	422.7
VII	28 847.7	92.9	416.0
VIII	28 641.5	97.6	402.9
2013 I-VIII	154 068.3	536.7	2 735.8
2013 I-VII / 2012 I-VII %	112.9	108.8	103.1
2013 VII / 2012 VII %	127.1	113.2	107.5
2013 VII / 2013 VI %	137.7	129.6	98.4

Зураг III.8а

Агаарын тээврээр зорчигчдын тоо, жил бүрийн 8 дугаар сарын байдлаар, мян.хүн

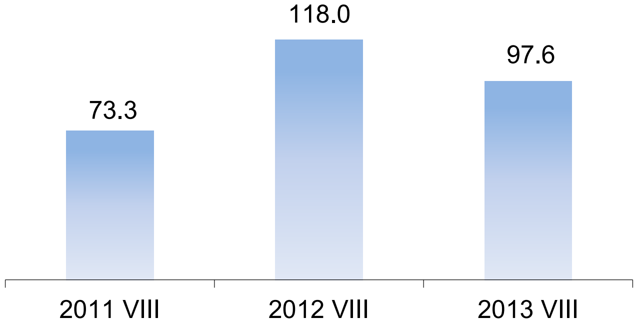

Зураг III.8б

Агаарын тээврээр тээсэн ачаа, жил бүрийн 8 дугаар сарын байдлаар, т

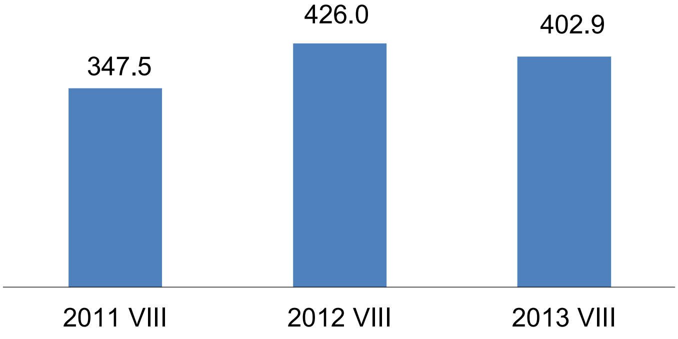

IV.Бусад

Цаг уур, агаарын бохирдол

Ус, цаг уурын хүрээлэнгийн мэдээгээр хамгийн их хур тунадас 2013 оны 8 дугаар сард Булган аймгийн Хутаг-Өндөр суманд орж 265.9 мм-т хүрчээ. Энэ оны 8 дугаар сард Дорноговь аймгийн Сайншанд сумандхамгийн их температур 38.5 хэм, Завхан аймгийн Отгон сум, Налайх дүүргийн Тэрэлж тосгонд хамгийн бага температур -2.0 хэм байлаа. Салхины хамгийн их хурд Баян-Өлгий аймгийн Дэлүүн, Говь-Алтай аймгийн Алтай, Дорнод аймгийн Халхгол суманд 20 м/с хүрчээ.

Аймгийн төв, нийслэлд агаарын дундаж хэм 2013 оны 8 дугаар сард олон жилийн дунджаас 0.3 хэм, өмнөх оны мөн үеийнхээс 0.1 хэмээр дулаан байлаа.

Азотын давхар ислийн хоногийн дундаж агууламж 2013 оны 8 дугаар сард Улаанбаатар хотын Баруун дөрвөн замын орчимд 31 удаа, Хархорин захын орчимд 4 удаа, 10 микроноос бага хэмжээтэй тоосны агууламж Баруун дөрвөн замын орчимд 26 удаа, 13-р хороолол орчимд 18 удаа, 32-ын тойрог орчимд 12 удаа, Хархорин захын орчимд 9 удаа, 2.5 микроноос бага хэмжээтэй тоосны агууламж 13-р хороолол орчимд 13 удаа, Баруун дөрвөн замын орчимд 2 удаа агаарын чанарын стандарт дахь хүлцэх хэм хэмжээнээс давсан байна.

Зураг III.9

Улаанбаатар хотын агаар дахь хүхэрлэг хийн дундаж агууламж, сараар, (мг/м3)

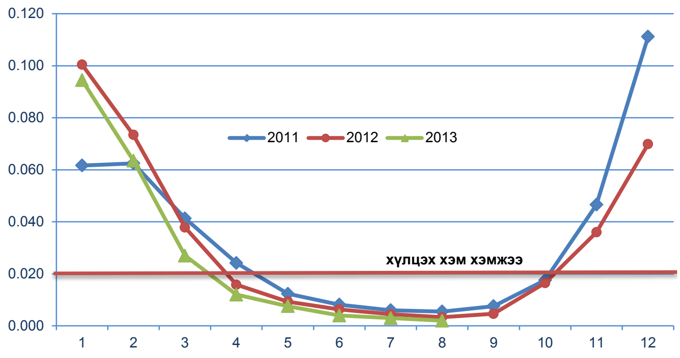

Зураг III.10

Улаанбаатар хотын агаар дахь азотын давхар ислийн дундаж агууламж сараар, (мг/м3)

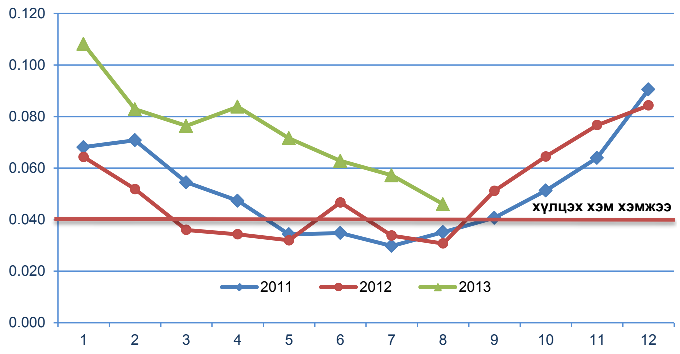

Аюулт үзэгдэл, осол

Аюулт үзэгдэл, осол 2013 оны эхний 8 сард 3232 удаа гарсны улмаас 172 хүн амь насаа алдаж, 235.2 мян.толгой мал, тэжээвэр амьтан хорогджээ. Энэ оны эхний 8 сард объектын түймэр 2709 удаа, ой, хээрийн түймэр 128 удаа, гол, нуурын усанд хүн унасан осол 96 удаа, аадар бороо, үерийн аюулт үзэгдэл 51 удаа, үйлдвэрлэлийн осол 47 удаа, мал, амьтны халдварт галзуу өвчин 46 удаа, хүчтэй салхи шуурга 36 удаа, 3.5-аас дээш магнитудын газар хөдлөлт 29 удаа, аянгын аюулт үзэгдэл 25 удаа, химийн хорт бодисын алдагдалтай холбоотой ослын дуудлага 16 удаа, хүн, малын халдварт боом өвчин 14 удаа, үхрийн хорт салст халуурал өвчин 9 удаа, сум, галт хэрэгслийн осол 8 удаа, бичил уурхайн нурангины осол 7 удаа, тэсэрч дэлбэрэх бодисын осол 3 удаа бүртгэгджээ. Аюулт үзэгдэл, ослын улмаас энэ оны эхний 8 сард объектын түймэрт 7.7 тэрбум төг, ой, хээрийн түймэрт 3.3 тэрбум төг, хүчтэй салхи шуурганы аюулт үзэгдэлд 621.7 сая төг, аадар бороо, үерийн аюулт үзэгдэлд 197.5 сая төг, аянгын аюулт үзэгдэлд 113.7 сая төг, үйлдвэрлэлийн осолд 15.4 сая төг, мал, амьтны халдварт галзуу өвчинд 14.6 сая төг, хүн, малын халдварт боом, үхрийн хорт салст халуурал өвчин, тэсэрч дэлбэрэх бодисын ослоор нийтдээ 9.6 сая төгрөгийн хохирол иргэн болон байгууллагад учирсан байна. Гол нуурын усанд унасан ослоор 93 хүн, объектын түймрээр 43 хүн, үйлдвэрлэлийн ослоор 17

хүн, аянгын аюулт үзэгдлээр 7 хүн, бичил уурхайн нурангины ослоор 6 хүн, аадар бороо үерийн аюулт үзэгдлийн улмаас 3 хүн амь насаа алджээ.

Өмнөх оны мөн үеийнхээс аюулт үзэгдэл, ослын тохиолдол 448-аар нэмэгдэв.

Хорогдсон, устгасан мал, тэжээвэр амьтдын тоо 2013 оны эхний 8 сард өмнөх оны мөн үеийнхээс 226.2 мян.толгойгоор их байна (Хүснэгт 1).

Хүснэгт-III.3

Аюулт үзэгдэл, осол, жил бүрийн эхний хагас жилийн байдлаар*

Үзүүлэлт	2011 I-VIII	2012 I-VIII	2013 I-VIII	2013 I-VIII / 2012 I-VIII %
Аюулт үзэгдэл, ослын тохиолдлын тоо	2 295	2 784	3 232	116.1
Аюулт үзэгдэл, ослын улмаас амь насаа алдсан хүний тоо	151	176	172	97.7
Шатсан гэр, орон сууцны тоо	1 037	1 425	1 393	97.8
Аюулт үзэгдлийн улмаас хорогдсон, устгасан мал, тэжээвэр амьтан, толгой	165 414	9 028	235 220	2 605.4
Объектын түймрийн тоо	1 942	2 385	2 709	113.6
Учирсан хохирлын хэмжээ, тэрбум төг	3.1	15.1	11.9	79.0

**-Онцгой байдлын ерөнхий газрын мэдээ*

МОНГОЛ УЛСЫН ҮНДЭСНИЙ
СТАТИСТИКИЙН ХОРООНЫ ДАРГА С.МЭНДСАЙХАН

2013 оны 9 дүгээр сарын 10

Хавсралт № 1

НИЙГЭМ, ЭДИЙН ЗАСГИЙН байдлын эхний 8 сарын байдлаар бүс, аймаг, нийслэлээр

Аймаг, нийслэл	Бүртгэлтэй ажилгүйчүүдийн тоо (сарын эцэст)			Орон нутгийн төсвийн нийт орлого, нийт зарлагын харьцаа, хувиар			Бүртгэгдсэн гэмт хэргийн тоо*			Халдварт өвчнөөр өвчлөгчдийн тоо		
	2011 I-VIII	2012 I-VIII	2013 I-VIII	2011 I-VIII	2012 I-VIII	2013 I-VIII	2011 I-VIII	2012 I-VIII	2013 I-VIII	2011 I-VIII	2012 I-VIII	2013 I-VIII
ДҮН	**40 391**	**43 176**	**37 238**	**130.7**	**130.1**	**118.6**	**12946***	**14515***	**16 828**	**26 087**	**29 762**	**26 744**
Баруун бүс	**7 336**	**6 024**	**4 874**	**95.8**	**102.6**	**112.5**	**900**	**998**	**1 070**	**2 210**	**1 900**	**2 285**
БӨ	1 382	1 042	586	105.5	120.3	117.3	224	286	246	334	205	384
ГО	830	874	944	91.0	93.8	118.2	99	115	125	357	285	187
ЗА	2 114	1 294	853	100.8	101.3	104.2	155	221	229	503	411	682
УВ	887	768	958	107.7	111.4	117.7	228	198	203	618	391	342
ХО	2 123	2 046	1 533	74.6	85.4	107.2	194	178	267	398	608	690
Хангайн бүс	**13 557**	**10 403**	**9 038**	**116.2**	**112.8**	**115.8**	**1 622**	**1 827**	**2 057**	**5 252**	**4 032**	**4 437**
АР	2 193	1 655	1 441	113.0	113.5	110.4	264	311	293	674	504	532
БХ	2 188	1 532	1 235	113.4	125.2	106.7	257	246	315	1264	833	725
БУ	1 359	636	749	100.9	122.9	117.1	148	208	284	643	576	440
ОР	1 706	1 764	1 690	128.1	109.4	139.0	324	335	426	575	570	425
ӨВ	3 884	2 195	2 094	49.3	111.0	107.2	303	369	367	935	674	1075
ХӨ	2 227	2 621	1 829	105.2	111.5	117.7	326	358	372	1161	875	1240
Төвийн бүс	**6 598**	**6 421**	**6 305**	**133.0**	**101.6**	**119.5**	**2 082**	**2 226**	**2 502**	**4 029**	**3 348**	**3 266**
ГС	191	254	120	83.7	105.3	110.7	77	107	106	215	111	158
ДА	1 972	2 003	2 258	90.9	102.7	127.1	390	415	472	712	763	634
ДО	641	746	949	143.7	131.6	120.5	374	383	381	826	673	767
ДУ	870	501	570	112.6	146.7	117.1	139	135	178	299	327	246
ӨМ	642	293	755	155.2	97.0	128.2	224	245	279	611	327	360
СЭ	1 072	1 368	1 072	101.8	92.4	110.6	446	454	470	753	600	633
ТӨ	1 210	1 256	581	86.3	108.3	113.7	432	487	616	613	547	468
Зүүн бүс	**2 674**	**3 782**	**5 419**	**102.2**	**101.4**	**106.0**	**913**	**989**	**994**	**2 226**	**2 479**	**3 769**
ДД	878	1 904	3 367	108.9	105.5	113.3	332	395	531	1074	1442	2258
СҮ	975	810	903	89.3	96.4	103.4	118	152	195	389	448	755
ХЭ	821	1 068	1 149	113.3	102.4	102.0	463	442	268	763	589	756
Улаанбаатар	**10 226**	**16 546**	**11 602**	**150.7**	**171.6**	**125.8**	**7 307**	**8 329**	**10 059**	**12 370**	**18 003**	**12987**

* - Төмөр замын цагдаагийн хэлтэс, Иргэний агаарын тээврийн цагдаагийн тасагт бүртгэгдсэн болон Монгол Улсын иргэдийн хилийн чанадад үйлдсэн хэргийг хамруулав.

Хавсралт № 2

ХАМГИЙН ӨНДӨР, ХАМГИЙН БАГА ҮЗҮҮЛЭЛТТЭЙ АЙМАГ, НИЙСЛЭЛ

	Хэмжих нэгж	2013 оны эхний 8 сарын байдлаар				
		Улсын дундаж	Хамгийн их		Хамгийн бага	
1000 хүнд ногдох төрөлт	0/00*	18.9	ГС	22.9	ТӨ	9.3
			УБ	21.0	СЭ	12.5
			ОР	20.8	БУ	13.1
1000 хүнд ногдох нас баралт	0/00*	3.8	ЗА, ХӨ	4.6	ГС, ТӨ	2.8
			СҮ	4.5	БӨ	3.0
			ДД	4.4	ӨМ	3.1
Нялхсын нас баралт (амьд төрсөн 1000 хүүхдэд)	0/00*	14	ГО	23	ДА	8
			ХӨ	22	СЭ	9
			БХ, ГС	21	ТӨ, ДД	10
10 000 хүнд ногдох халдварт өвчнөөр өвчлөгчид	0/000**	95	ДД	315	ГО	35
			СҮ	142	БӨ	43
			ДО	125	УВ	46
Орон нутгийн төсвийн нийт орлого,нийт зарлагын харьцаа	%	118.6	ОР	139.0	ХЭ	102.0
			ДА	127.1	СҮ	103.4
			УБ	125.8	ЗА	104.2

*-промиль
**- продицмиль

ХЭРЭГЛЭЭНИЙ ҮНИЙН ИНДЕКС, ХҮНСНИЙ ГОЛ НЭРИЙН БАРААНЫ ҮНЭ, аймаг, нийслэлээр

жил бүрийн 8 дугаар сарын байдлаар

	ХҮИ, %		Хүнсний гол нэрийн барааны нэгжийн үнэ, төг											
	2013.VIII	2013.VIII	I зэргийн гурил, кг			Хонины мах, кг			Үхрийн мах, кг			Цагаан будаа, кг		
	2013.VII	2012.XII	2011.VIII	2012.VIII	2013.VIII	2011.VIII	2012.VIII	2013.VIII	2011.VIII	2012.VIII	2013.VIII	2011.VIII	2012.VIII	2013.VIII
Баруун бүс														
БӨ	**100.8**	**104.4**	580	780	700	4 500	6 900	6067	4 500	6 500	6500	1 600	1 700	2100
ГО	**96.8**	**105.2**	900	900	917	3 500	5 800	6000	4 000	6 500	7500	1 700	1 600	1800
ЗА	**102.3**	**110.5**	850	1 000	933	4 000	6 500	7833	4 000	7 000	8000	1 600	1 600	1933
УВ	**101.7**	**105.2**	800	800	900	3 500	6 000	6333	3 500	6 500	6000	1 600	1 667	1933
ХО	**96.6**	**105.1**	850	1 200	1200	4 300	7 000	7500	4 500	7 000	8000	1 600	1 700	1767
Хангайн бүс														
АР	**100.3**	**105.3**	690	700	760	3 500	7 000	6500	4 000	7 000	6800	1 600	1 800	1900
БХ	**100.5**	**107.3**	780	850	867	3 500	5 500	5500	3 500	5 500	5500	1 600	1 600	1800
БУ	**100.5**	**114.5**	680	880	880	3 800	6 500	6000	4 500	6 500	7000	1 800	1 800	1800
ОР	**102.3**	**111.2**	650	717	717	3 500	6 167	7467	4 200	7 000	8267	1 550	1 667	1987
ӨВ	**101.7**	**107.6**	800	750	750	3 600	5 667	6000	4 200	7 500	8000	1 700	1 600	1800
ХӨ	**101.0**	**106.6**	800	800	1000	3 500	6 750	7250	4 000	6 500	6500	1 800	1 733	1950
Төвийн бүс														
ГС	**100.8**	**105.5**	743	650	723	3 400	5 800	6900	4 800	6 800	7750	1 450	1 600	1600
ДА	**100.0**	**104.2**	820	810	810	3 800	6 650	6800	4 200	7 000	7200	1 700	1 700	2000
ДО	**100.5**	**110.5**	750	725	717	3 700	5 750	6750	5 000	7 100	7250	1 550	1 550	1850
ДУ	**100.8**	**108.4**	850	783	760	3 500	5 467	6000	-	-	6500	1 650	1 583	1900
ӨМ	**102.4**	**106.8**	800	850	900	5 000	7 000	7333	-	-	5500	1 550	1 800	1867
СЭ	**100.0**	**105.3**	700	783	717	4 300	6 400	7333	4 800	7 000	7500	1 500	1 667	1983
ТӨ	**101.2**	**105.9**	660	640	645	4 000	6 000	6900	4 500	7 500	7500	1 600	1 600	1867
Зүүн бүс														
ДД	**98.4**	**106.0**	680	650	630	3 300	6 300	6467	3 500	7 000	7500	1 300	1 400	1627
СҮ	**101.5**	**105.5**	700	760	840	3 500	6 000	7000	4 000	7 000	7500	1 400	1 500	1683
ХЭ	**102.1**	**105.5**	1 030	800	833	3 500	6 500	7000	4 500	7 500	8500	1 600	1 600	1933
Улаанбаатар														
УБ	**102.6**	**106.3**	722	700	725	4 255	7 200	7 480	4 750	7 850	8 400	1 655	1 735	1 745

Хавсралт № 3-ын үргэлжлэл

	Хүнсний гол нэрийн барааны нэгжийн үнэ, төг														
	Шингэн сүү, л			Элсэн чихэр, кг			Ногоон цай, 2 кг			Төмс, кг			Сонгино, кг		
	2011.VIII	2012.VIII	2013.VIII	2011.VIII	2012.VIII	2013.VIII	2011.VIII	2012.VIII	2013.VIII	2011.VIII	2012.VIII	2013.VIII	2011.VIII	2012.VIII	2013.VIII
Баруун бүс															
БӨ	1 300	1 000	1200	1 900	1 733	1733	3 800	4 000	4100	500	500	433	1 100	1 200	1333
ГО	700	1 000	1000	1 700	1 600	1733	5 500	5 000	5500	600	700	500	1 500	1 500	2000
ЗА	800	1 000	1267	1 700	1 700	1800	3 800	3 900	4133	800	1 000	767	1 500	1 500	1500
УВ	500	700	700	1 800	1 800	1767	4 500	6 167	7000	800	800	767	1 500	1 500	2100
ХО	800	1 133	1267	1 800	1 867	1933	4 800	5 433	7767	400	400	300	1 500	1 400	1500
Хангайн бүс															
АР	1 000	1 000	1000	1 700	1 800	1600	3 500	2 500	2500	1 000	1 000	700	1 000	1 000	1300
БХ	700	967	1000	1 800	1 800	1600	4 400	4 000	3800	800	700	600	1 000	1 000	1500
БУ	400	600	700	1 800	1 800	1800	3 500	3 500	4000	900	1 000	800	800	1 000	1500
ОР	600	600	700	1 500	1 600	1433	5 000	4 333	4307	500	733	767	1 000	1 300	1300
ӨВ	800	800	1000	1 800	1 600	1600	4 500	4 500	4500	850	800	500	850	1 000	1500
ХӨ	600	750	750	1 700	1 800	1683	4 900	5 200	4250	800	867	967	1 200	1 150	1600
Төвийн бүс															
ГС	733	800	800	1 500	1 600	1300	3 000	3 900	4033	867	800	633	867	1 500	933
ДА	500	500	650	1 700	1 700	1670	4 500	3 800	4500	1 000	800	750	1 000	1 400	1500
ДО	1 500	1 400	1600	1 600	1 550	1567	4 500	4 700	4750	1 000	1 000	800	1 000	1 500	1175
ДУ	1 000	1 333	1000	1 650	1 533	1583	3 700	4 067	4367	1 200	1 033	867	1 000	933	1433
ӨМ	1 500	2 000	2000	1 700	1 800	1767	4 300	4 400	4650	1 200	1 500	1200	1 000	1 300	1500
СЭ	500	600	633	1 600	1 667	1550	4 200	4 967	5000	800	1 033	700	1 000	1 167	2000
ТӨ	700	800	750	1 700	1 500	1667	4 200	3 900	4000	900	1 000	733	800	1 000	1333
Зүүн бүс															
ДД	600	533	667	1 600	1 533	1633	3 400	3 800	4167	700	700	717	600	800	1067
СҮ	1 000	800	800	1 500	1 500	1467	3 500	3 840	4133	750	960	933	700	930	1167
ХЭ	500	1 000	800	1 600	1 600	1600	5 100	4 200	4633	1 000	1 000	833	1 200	1 000	1333
Улаанбаатар															
УБ	890	850	900	1 675	1 735	1 660	4 285	4 270	4 310	1 245	1 250	930	985	1 015	1 360

Хавсралт № 4

ХӨДӨӨ АЖ АХУЙН ЗАРИМ БҮТЭЭГДЭХҮҮНИЙ ЗАХ ЗЭЭЛИЙН ДУНДАЖ ҮНЭ, сараар

төг

Аймаг, нийслэл	Үхрийн 1 ширхэг ширний дундаж үнэ					
	2 м-ээс доош урттай			2 м-ээс дээш урттай		
	2012 VIII	2013 VII	2013 VIII	2012 VIII	2013 VII	2013 VIII
			Баруун бүс			
БӨ	20 000	30 000	25 000	-	-	-
ГО	17 500	-	-	26 000	-	-
ЗА	20 000	28 000	30 000	22 000	35 000	35 000
УВ	-	30 000	28 000	-	35 000	30 000
ХО	15 000	-	-	20 000	30 000	25 000
			Хангайн бүс			
АР	25 000	30 000	30 000	35 000	40 000	40 000
БХ	20 000	-	-	25 000	30 000	28 000
БУ	21 500	31 500	31 000	32 000	39 000	41 000
ОР	25 000	35 000	30 000	35 000	45 000	40 000
ӨВ	20 000	25 000	30 000	30 000	30 000	35 000
ХӨ	22 000	25 000	25 000	27 000	32 000	40 000
			Төвийн бүс			
ГС	19 000	25 000	25 000	-	30 000	28 000
ДА	16 000	31 000	32 000	32 000	39 000	40 000
ДО	-	-	-	-	-	30 000
ДУ	13 000	22 000	22 000	23 500	27 000	27 000
ӨМ	-	-	25 000	-	-	-
СЭ	25 000	25 000	25 000	30 000	35 000	45 000
ТӨ	21 000	30 000	35 000	36 500	40 000	45 000
			Зүүн бүс			
ДД	25 000	28 000	30 000	29 000	38 000	35 000
СҮ	16 000	29 000	30 000	24 000	36 000	40 000
ХЭ	23 000	30 000	30 000	-	40 000	40 000
			Улаанбаатар			
УБ	27 000	33 000	35 000	40 000	47 000	47 000

Хавсралт № 4-ын үргэлжлэл

Аймаг, нийслэл	Адууны 1 ширхэг ширний дундаж үнэ		
	2012 VIII	2013 VII	2013 VIII
		Баруун бүс	
БӨ	30 000	35 000	35 000
ЗА	-	-	30 000
УВ	-	30 000	30 000
ХО	25 000	30 000	-
		Хангайн бүс	
АР	32 000	40 000	40 000
БХ	25 000	-	-
БУ	28 500	36 500	36 500
ОР	30 000	40 000	40 000
ӨВ	25 000	30 000	35 000
ХӨ	22 000	30 000	30 000
		Төвийн бүс	
ГС	26 500	30 000	35 000
ДА	24 000	34 500	38 000
ДО	20 000	35 000	35 000
ДУ	25 000	27 000	27 000
ӨМ	-	-	35 000
СЭ	27 500	30 000	33 000
ТӨ	35 500	40 000	45 000
		Зүүн бүс	
ДД	25 000	30 000	30 000
СҮ	30 000	34 000	36 500
ХЭ	33 000	40 000	40 000
		Улаанбаатар	
УБ	32 000	42 000	43 000

Хавсралт № 4-ын үргэлжлэл

Аймаг, нийслэл	Ямааны 1 кг ноолуурын дундаж үнэ					
	Цагаан			Бор		
	2012 VIII	2013 VII	2013 VIII	2012 VIII	2013 VII	2013 VIII
			Баруун бүс			
БӨ	42 000	59 000	65 000	42 000	59 000	65 000
ГО	45 500	61 000	65 000	45 500	61 000	65 000
ЗА	40 000	60 000	62 000	-	60 000	62 000
УВ	45 000	60 000	60 000	-	60 000	60 000
ХО	-	60 000	65 000	-	60 000	60 000
			Хангайн бүс			
АР	43 000	60 000	50 000	43 000	60 000	50 000
БХ	47 000	61 000	64 000	47 000	61 000	64 000
БУ	-	55 000	50 000	42 000	55 000	50 000
ОР	47 000	60 000	55 000	45 000	60 000	55 000
ӨВ	45 000	60 000	63 000	45 000	60 000	63 000
ХӨ	46 000	-	50 000	47 000	-	50 000
			Төвийн бүс			
ГС	45 000	-	-	-	-	-
ДА	45 000	58 000	57 000	-	58 000	57 000
ДО	44 000	60 000	62 000	44 000	60 000	62 000
ДУ	45 500	55 000	56 000	-	-	-
ӨМ	-	62 000	60 000	-	62 000	60 000
ТӨ	40 000	-	60 000	40 000	-	60 000
			Зүүн бүс			
ДД	30 000	-	-	30 000	-	-
СҮ	41 000	53 000	50 000	37 500	53 000	50 000
			Улаанбаатар			
УБ	47 000	60 000	64 000	47 000	60 000	64 000

Хавсралт № 4-ын үргэлжлэл

Аймаг, нийслэл	Тэмээний 1 кг ноосны дундаж үнэ					
	Эр			Эм		
	2012 VIII	2013 VII	2013 VIII	2012 VIII	2013 VII	2013 VIII
			Баруун бүс			
ГО	5 000	-	-	5 000	-	-
ЗА	4 000	4 000	4 000	-	4 000	4 000
УВ	5 000	4 000	4 500	-	4 000	4 000
ХО	4 500	-	-	4 500	-	-
			Хангайн бүс			
БХ	4 000	3 500	-	4 000	3 500	-
ӨВ	-	5 000	-	-	5 000	-
			Төвийн бүс			
ГС	-	3 500	-	-	3 500	-
ДО	4 000	5 000	-	4 000	5 000	-
ДУ	6 000	-	-	4 300	-	-
ӨМ	-	-	4 000	-	5 000	4 000
			Зүүн бүс			
СҮ	6 500	6 000	5 000	4 000	3 000	3 000
			Улаанбаатар			
УБ	11 000	11 000	-	5 000	4 500	-

Хавсралт № 5

МОНГОЛ УЛСЫН НЭГДСЭН ТӨСВИЙН ОРЛОГО, ЗАРЛАГА, жил бүрийн эхний 8 сарын байдлаар

сая төг

	2012 I-VIII		2013 I-VIII	
	Дүн	дүнд эзлэх хувь	Дүн	дүнд эзлэх хувь
НИЙТ ОРЛОГО БА ТУСЛАМЖИЙН ДҮН	**3 126 050.5**	**100.0**	**3 484 458.2**	**100.0**
ТОГТВОРЖУУЛАЛТЫН САН	25 482.2	0.8	34 282.9	1.0
НИЙТ ТЭНЦВЭРЖҮҮЛСЭН ОРЛОГО БА ТУСЛАМЖИЙН ДҮН	3 100 568.3	99.2	3 450 175.3	99.0
УРСГАЛ ОРЛОГО	3 089 536.7	98.8	3 449 501.0	99.0
ТАТВАРЫН ОРЛОГО	2 780 224.9	89.0	3 030 573.5	87.0
1. Орлогын албан татвар	544 525.4	17.4	672 034.0	19.3
- аж ахуйн нэгжийн	342 266.8	11.0	401 773.6	11.5
- хүн амын	202 208.7	6.5	270 260.4	7.8
- зарим бүтээгдэхүүний үнийн өсөлтийн	49.9	0.0	-	-
2. Нийгмийн даатгалын шимтгэл	418 667.4	13.4	528 385.5	15.2
3. Өмчийн татвар	12 402.3	0.4	21 603.8	0.6
4. Дотоодын бараа, үйлчилгээний татвар	1 035 470.2	33.1	1 183 729.1	34.0
- нэмэгдсэн өртгийн татвар	828 754.1	26.5	873 641.7	25.1
- онцгой албан татвар	178 880.3	5.7	280 128.5	8.0
- тусгай зориулалтын орлого	27 835.8	0.9	29 958.8	0.9
5. Гадаад худалдааны татварын орлого	223 846.4	7.2	231 558.2	6.6
6. Бусад татвар	545 313.1	17.5	393 262.9	11.3
ТАТВАРЫН БУС ОРЛОГО	309 311.8	9.9	418 927.5	12.0
ХӨРӨНГИЙН ОРЛОГО	9 997.5	0.3	674.3	0.0
ТУСЛАМЖИЙН ОРЛОГО	1 034.0	0.0	-	-
НИЙТ ЗАРЛАГА БА ЭРГЭЖ ТӨЛӨГДӨХ ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН	**3 582 641.4**	**100.0**	**3 581 415.7**	**100.0**
НИЙТ ЗАРЛАГА	3 540 991.9	98.8	3 534 068.3	98.7
УРСГАЛ ЗАРДАЛ	2 761 048.9	77.1	2 816 028.5	78.6
1. Бараа, үйлчилгээний зардал	1 197 194.7	33.4	1 440 253.0	40.2
- цалин, хөлс	721 670.2	20.1	898 012.5	25.1
- нийгмийн даатгалын шимтгэл	65 713.8	1.8	82 234.4	2.3
- бараа, үйлчилгээний бусад зардал	475 524.6	13.3	542 240.4	15.1
2. Зээлийн үйлчилгээний төлбөр	63 290.0	1.8	128 477.1	3.6
3. Татаас ба шилжүүлэг	1 500 564.2	41.9	1 247 298.5	34.8
ХӨРӨНГИЙН ЗАРДАЛ	779 943.0	21.8	718 039.8	20.0
Дотоод эх үүсвэр	757 651.1	21.1	498 657.4	13.9
- хөрөнгө оруулалт	708 554.4	19.8	483 064.5	13.5
- их засварын зардал	30 125.1	0.8	8 123.5	0.2
- геологи хайгуулын зардал	754.7	0.0	2 750.6	0.1
- ойжуулалт, байгаль орчны бусад арга хэмжээ	2 419.2	0.1	2 815.9	0.1
- улсын нөөц бүрдүүлэх зардал	15 797.7	0.4	1 902.9	0.1
Гадаад эх үүсвэр	22 291.9	0.6	219 382.3	6.1
ЭРГЭЖ ТӨЛӨГДӨХ ЦЭВЭР ЗЭЭЛ	41 649.5	1.2	47 347.4	1.3
- гадаад зээлээр санхүүжих төсөл	14 914.4	0.4	11 253.5	0.3

Хавсралт № 6

ОРОН НУТГИЙН ТӨСВИЙН ОРЛОГО, ЗАРЛАГА, жил бүрийн эхний 8 сарын байдлаар

сая төг

Аймаг, нийслэл	Орлого			Улсын төсвөөс олгосон санхүүгийн дэмжлэг		Зарлага		
	2012 I-VIII	2013 I-VIII	2013 I-VIII / 2012 I-VIII %	2012 I-VIII	2013 I-VIII	2012 I-VIII	2013 I-VIII	2013 I-VIII / 2012 I-VIII %
БҮГД	**476 539.8**	**1149 270.8**	**241.2**	**57 568.6**	**711 544.9**	**366 211.5**	**968 753.6**	**264.5**
			Баруун бүс					
Дүн	**27 880.1**	**175 405.6**	**629.1**	**10 748.5**	**158 041.7**	**27 181.1**	**155 871.7**	**573.5**
БӨ	5 435.6	39 422.8	725.3	2 620.0	36 179.9	4 516.6	33 615.2	744.3
ГО	4 379.9	30 088.3	687.0	239.4	26 955.2	4 670.2	25 459.4	545.1
ЗА	6 719.6	35 877.0	533.9	3 872.5	32 948.9	6 632.4	34 424.9	519.0
УВ	7 035.7	35 104.8	499.0	4 016.6	31 656.3	6 316.5	29 819.1	472.1
ХО	4 309.3	34 912.7	810.2	-	30 301.5	5 045.3	32 553.2	645.2
			Хангайн бүс					
Дүн	**69 640.4**	**233 995.0**	**336.0**	**17 644.0**	**183 523.1**	**61 759.1**	**202 091.9**	**327.2**
АР	6 487.9	36 676.1	565.3	3 797.0	32 930.0	5 714.5	33 223.2	581.4
БХ	7 815.0	36 353.4	465.2	4 579.8	33 048.3	6 244.2	34 070.8	545.6
БУ	5 619.9	27 770.5	494.1	1 046.6	16 784.7	4 572.1	23 718.6	518.8
ОР	34 645.3	41 708.2	120.4	-	18 353.4	31 681.1	30 006.5	94.7
ӨВ	7 090.4	40 201.3	567.0	4 166.7	36 059.8	6 390.4	37 511.9	587.0
ХӨ	7 981.9	51 285.6	642.5	4 054.0	46 346.8	7 156.9	43 561.0	608.7
			Төвийн бүс					
Дүн	**124 206.8**	**221 362.2**	**178.2**	**4 742.0**	**141 101.6**	**122 291.2**	**185 253.8**	**151.5**
ГС	2 933.8	9 193.7	313.4	815.4	6 680.8	2 784.8	8 306.0	298.3
ДА	7 578.2	31 716.9	418.5	-	21 568.4	7 379.1	24 952.0	338.1
ДО	10 585.1	25 574.7	241.6	-	16 129.4	8 044.2	21 228.8	263.9
ДУ	5 453.2	22 122.1	405.7	3 004.8	20 037.5	3 716.2	18 887.0	508.2
ӨМ	79 390.3	58 565.4	73.8	-	17 683.9	81 821.6	45 699.5	55.9
СЭ	10 583.7	37 402.5	353.4	-	28 086.0	11 453.7	33 818.6	295.3
ТӨ	7 682.6	36 786.8	478.8	921.9	30 915.6	7 091.7	32 361.9	456.3
			Зүүн бүс					
Дүн	**16 119.6**	**90 418.7**	**560.9**	**365.2**	**75 508.7**	**15 891.6**	**85 300.5**	**536.8**
ДД	5 379.6	30 450.7	566.0	-	23 492.7	5 099.7	26 884.3	527.2
СҮ	4 996.1	27 664.0	553.7	365.2	23 815.3	5 180.5	26 759.3	516.5
ХЭ	5 744.0	32 304.0	562.4	-	28 200.7	5 611.4	31 656.9	564.2
			Улаанбаатар					
УБ	**238 692.8**	**428 089.2**	**179.3**	**24 068.9**	**153 369.7**	**139 088.5**	**340 235.7**	**244.6**

ОРОН НУТГИЙН ТӨСВӨӨС УЛСЫН ТӨСӨВТ ТӨВЛӨРҮҮЛЭХ ОРЛОГО, жил бүрийн эхний 8 сарын байдлаар

сая төг

Аймаг, нийслэл	2012 I-VIII	2013 I-VIII	2013 I-VIII / 2012 I-VIII %
БҮГД	**100 381.9**	**8 720.9**	**8.7**
ДА	2 025.0	-	-
ДО	1 800.0	-	-
ДД	100.0	-	-
ОР	25 708.8	2 000.0	7.8
ӨМ	57 588.1	3 086.1	5.4
СЭ	1 500.0	-	-
ХЭ	-	-	-
УБ	11 660.0	3 634.8	31.2

Хавсралт № 7

Гадаад худалдааны нийт эргэлт, жил бүрийн эхний 8 сарын байдлаар

мян.ам.долл

Үзүүлэлт	2012 I-VIII	2013 I-VIII	2013 I-VIII / 2012 I-VIII %
Нийт бараа эргэлт	**7 531 127.2**	**6 960 129.8**	**92.4**
Экспорт	**2 871 583.6**	**2 703 243.2**	**94.1**
Валютын төлбөртэй худалдаа	2 866 728.8	2 699 419.8	94.2
Гадаадын тусламжийн бараа	169.6	-	-
Гадаадын захиалагчийн материалаар хийсэн бараа	3 123.1	3 375.5	108.1
Бусад	1 562.1	447.9	28.7
Импорт	**4 659 543.6**	**4 256 886.6**	**91.4**
Валютын төлбөртэй худалдаа	4 006 672.1	3 923 367.6	97.9
Бараа солилцоо	25.9	52.1	201.2
Гадаадын тусламжийн бараа	95 667.3	60 107.4	62.8
Хөрөнгө оруулалтаар нийлүүлсэн бараа	548 951.0	260 754.4	47.5
Гадаадын зээлийн хөрөнгөөр нийлүүлсэн бараа	5 572.2	7 480.7	134.3
Гадаадын захиалагчийн материал, эд зүйлс	970.9	1 020.2	105.1
Бусад	1 684.3	4 104.2	243.7

Тайлбар: *-дахин
*Note: *-times more*

Хавсралт № 8

Экспорт, импорт, барааны бүлгээр, жил бүрийн эхний 8 сарын байдлаар

мян.ам.долл

Барааны бүлэг	2012 I-VIII		2013 I-VIII	
	Дүн	Дүнд эзлэх хувь	Дүн	Дүнд эзлэх хувь
Экспорт	**2 871 583.6**	**100.0**	**2 703 243.2**	**100.0**
Эрдэс бүтээгдэхүүн	2 556 000.8	89.0	2 165 555.9	80.1
Нэхмэл болон нэхмэл бүтээгдэхүүн	188 720.0	6.6	236 391.2	8.7
Үнэт ба хагас үнэт чулуу, үнэт металл, гоёлын зүйлс, зоос	60 868.7	2.1	195 241.9	7.2
Машин, механик төхөөрөмж, цахилгаан хэрэгсэл, дуу хураагч, зурагт, тэдгээрийн эд анги, сэлбэг	8 840.9	0.3	26 831.2	1.0
Түүхий болон боловсруулсан арьс, шир, ангийн үс, эдгээрээр хийсэн эдлэл	18 028.6	0.6	23 301.5	0.9
Үндсэн төмөрлөг болон түүгээр хийсэн бүтээгдэхүүн	12 492.5	0.4	13 650.7	0.5
Авто, агаарын замын тээврийн хэрэгсэл, тэдгээрийн эд анги	6 989.8	0.2	12 757.2	0.5
Мал, амьтад, тэдгээрээс гаралтай бүтээгдэхүүн	10 178.9	0.4	11 221.3	0.4
Бусад	9 463.5	0.4	18 292.4	0.7
Импорт	**4 659 543.6**	**100.0**	**4 256 886.6**	**100.0**
Эрдэс бүтээгдэхүүн	1 068 872.3	22.9	1 060 007.2	24.9
Машин, механик төхөөрөмж, цахилгаан хэрэгсэл, дуу хураагч, зурагт, тэдгээрийн эд анги, сэлбэг	1 158 377.2	24.9	955 326.0	22.4
Авто, агаарын замын тээврийн хэрэгсэл, тэдгээрийн	959 451.6	20.6	820 078.0	19.3
Үндсэн төмөрлөг болон түүгээр хийсэн бүтээгдэхүүн	408 300.7	8.8	368 749.2	8.7
Хүнсний бэлэн бүтээгдэхүүн	240 507.2	5.2	258 029.8	6.1
Хими, химийн үйлдвэрийн бүтээгдэхүүн	192 055.3	4.1	199 109.6	4.7
Хуванцар, каучук, түүгээр хийсэн эдлэл	161 933.8	3.5	155 245.6	3.6
Чулуу, гөлтгөнө, цемент, шөрмөсөн чулуун зүйлс, шил, шилэн сав	86 556.9	1.9	85 940.2	2.0
Бусад	383 488.7	8.1	354 401.1	8.3

Хавсралт № 9

Хавсралт 7

Аж үйлдвэрийн салбарын бүтээгдэхүүний нийт үйлдвэрлэл, дэд салбараар, 2005 оны зэрэгцүүлэх үнээр, жил бүрийн эхний 8 сарын байдлаар

сая төг

Аж үйлдвэрийн салбар	2012 VIII	2013 VIII	2012 I-VIII	2013 I-VIII	2013 I-VIII / 2012 I-VIII %
Нийт дүн	**206 094.3**	**226 515.2**	**1 419 445.3**	**1 544 485.1**	**108.8**
Уул уурхай, олборлох аж үйлдвэр	**113 996.7**	**139 513.1**	**810 831.0**	**914 943.2**	**112.8**
Нүүрс олборлолт	22 294.4	22 315.4	172 004.2	156 259.1	90.8
Газрын тос олборлолт	16 429.1	23 947.6	122 898.5	166 216.5	135.2
Металлын хүдэр олборлолт	73 218.2	91 935.4	500 843.0	584 872.8	116.8
Бусад ашигт малтмал олборлолт	2 055.0	1 314.7	15 085.3	7 594.8	50.3
Боловсруулах аж үйлдвэр	**78 264.5**	**73 100.1**	**460 411.5**	**472 774.4**	**102.7**
Хүнсний бүтээгдэхүүн, ундаа үйлдвэрлэл	36 395.9	38 165.5	218 104.4	223 345.0	102.4
Тамхи үйлдвэрлэл	2 409.0	2 550.5	13 740.5	11 174.5	81.3
Нэхмэлийн үйлдвэрлэл	8 678.8	7 480.3	52 693.4	54 021.6	102.5
Хувцас үйлдвэрлэл, үслэг арьс боловсруулалт	247.3	628.3	3 382.6	4 315.0	127.6
Арьс, шир боловсруулах, ширэн эдлэл, гутал үйлдвэрлэл	1 613.6	104.1	4 728.5	6 450.2	136.4
Мод, модон эдлэл үйлдвэрлэл	266.6	383.4	1 647.2	1 696.8	103.0
Цаас, цаасан бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэл	422.7	221.9	2 905.2	2 004.8	69.0
Нийтлэх, хэвлэх, дуу бичлэг хийх ажиллагаа	1 133.8	1 744.3	8 926.9	11 889.9	133.2
Кокс, шахмал түлш үйлдвэрлэл	7 489.8	2 933.2	39 417.8	54 629.3	138.6
Химийн бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэл	1 524.1	1 810.3	14 245.6	18 582.9	130.4
Резин болон хуванцар бүтээгдэхүүн	1 162.9	862.9	6 794.2	6 057.6	89.2
Төмөрлөг бус эрдэс бодисоор хийсэн эдлэл үйлдвэрлэл	9 256.3	9 139.1	40 582.8	31 171.4	76.8
Төмрийн үйлдвэрлэл	6 881.1	6 590.6	43 779.9	44 747.7	102.2
Машин, тоног төхөөрөмжөөс бусад төмөр эдлэл үйлдвэрлэл	1.6	37.5	64.1	128.1	199.7
Бичиг хэргийн болон тооцоолох техник үйлдвэрлэл	236.8	306.2	3 596.0	1 522.5	42.3
Цахилгаан хэрэгсэл үйлдвэрлэл	358.6	32.3	3 141.9	281.4	9.0
Эмнэлгийн багаж хэрэгсэл, нарийн хэмжүүр, хараа зүйн хэрэгсэл үйлдвэрлэл	0.6	0.6	5.4	4.7	87.8
Тээврийн бусад хэрэгсэл үйлдвэрлэл	46.9	41.8	304.8	282.2	92.6
Тавилга үйлдвэрлэл, боловсруулах үйлдвэрийн бусад	138.3	67.3	2 350.3	468.8	19.9
Цахилгаан, дулааны эрчим хүч үйлдвэрлэл, усан хангамж	**13 833.1**	**13 902.0**	**148 202.8**	**156 767.6**	**105.8**
Цахилгаан, дулаан, уур үйлдвэрлэл	12 760.2	12 764.6	139 105.4	147 438.1	106.0
Ус ариутгал, усан хангамж	1 073.0	1 137.4	9 097.4	9 329.5	102.6

Хавсралт № 10

Аж үйлдвэрийн салбарын гол нэр төрлийн зарим бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэл, жил бүрийн эхний 8 сарын байдлаар

Нэр төрөл	Хэмжих нэгж	2012 VIII	2013 VIII	2012 I-VIII	2013 I-VIII	2013 I-VIII / 2012 I-VIII %
Цахилгаан эрчим хүч	сая кВт.цаг	283.3	283.7	2 613.5	2 751.2	105.3
Дулааны эрчим хүч	мян.Гкал	167.5	165.9	5 024.9	5 453.0	108.5
Газрын тос	мян.баррел	300.3	437.7	2 246.2	3 037.9	135.2
Нүүрс	мян.т	2 127.9	2 129.9	16 417.0	14 914.2	90.8
Зэсийн баяжмал, 35%-ийн агуулгад шилжүүлснээр	мян.т	29.8	48.1	231.2	306.7	132.7
Молибдений баяжмал, 47%-ийн агуулгад шилжүүлснээр	т	340.5	309.0	2 726.0	2 542.0	93.3
Хайлуур жоншны баяжмал	мян.т	10.9	7.8	81.3	40.5	49.8
Алт	кг	706.2	972.8	3 467.4	5 773.6	166.5
Катодын зэс, 99%	т	202.8	226.9	1 483.0	1 527.2	103.0
Сүлжмэл эдлэл	мян.ш	110.3	87.9	521.6	474.0	90.9
Самнасан ноолуур	т	28.2	39.8	256.4	380.1	148.2
Хивс	мян.м2	100.3	50.3	565.5	567.1	100.3
Тэмээний ноосон хөнжил	мян.м	-	1.1	2.6	7.5	288.5
Зүсмэл материал	м3	1 683.1	660.8	7 613.1	4 327.3	56.8
Шохой	мян.т	4.7	4.9	40.0	36.9	92.2
Цемент	мян.т	38.6	32.3	268.6	172.7	64.3
Сонин	сая х.д.х	3.7	4.2	37.2	36.0	96.6
Малын мах	т	16.7	1.9	1 208.0	1 032.9	85.5
Хиаман төрлийн бүтээгдэхүүн	т	226.0	177.6	1 416.8	1 482.8	104.7
Гурил	т	23 138.6	23 622.1	66 466.9	82 797.1	124.6
Талх	т	2 063.7	2 055.7	16 124.1	16 972.2	105.3
Нарийн боов	т	1 078.0	1 537.8	8 724.7	11 692.0	134.0
Гоймон	т	1 357.2	164.0	1 818.2	1 186.2	65.2
Амтат ус, ундаа	мян.л	7 041.5	7 297.4	52 765.2	53 604.0	101.6
Архи, дарс	мян.л	2 536.1	2 388.0	18 160.8	16 164.4	89.0
Спирт	мян.л	101.5	5.3	2 294.1	1 245.8	54.3

Хавсралт № 11

Аж үйлдвэрийн салбарын борлуулсан бүтээгдэхүүн, дэд салбараар,

оны үнээр, жил бүрийн эхний 8 сарын байдлаар

сая төг

Аж үйлдвэрийн салбар	2012 VIII	2013 VIII	2012 I-VIII	2013 I-VIII	Үүнээс: гадаадад	Дүнд эзлэх хувь	
						2012 I-VIII	2013 I-VIII
Аж үйлдвэр бүгд	**558 751.8**	**477 192.8**	**3 786 729.9**	**3 777 456.6**	**2 173 543.6**	**100.0**	**100.0**
Уул уурхай, олборлох аж үйлдвэр	**359 461.1**	**297 236.3**	**2 277 749.9**	**2 131 740.4**	**1 676 192.1**	**60.2**	**56.4**
Нүүрс олборлолт	67 893.9	38 296.3	625 496.3	389 551.9	293 926.6	16.5	10.3
Газрын тос олборлолт	46 853.2	74 300.7	278 933.2	428 728.5	428 728.5	7.4	11.3
Металлын хүдэр олборлолт	237 786.1	172 348.1	1 327 718.6	1 279 414.0	933 893.3	35.1	33.9
Бусад ашигт малтмал олборлолт	6 927.9	12 291.2	45 601.8	34 046.0	19 643.8	1.2	0.9
Боловсруулах аж үйлдвэр	**171 484.9**	**148 170.6**	**1 215 206.6**	**1 323 684.3**	**497 351.5**	**32.0**	**35.1**
Хүнсний бүтээгдэхүүн, ундаа үйлдвэрлэл	62 809.4	70 525.9	485 829.4	511 355.6	2 203.8	12.8	13.5
Мах, загас, жимс, ногоо, өөх, тос боловсруулалт	3 114.8	3 486.2	41 661.0	77 446.2	1 440.3	8.6 *	15.1 *
Сүү, сүүн бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэл	3 023.3	3 097.2	26 918.8	28 697.8	-	5.5 *	5.6 *
Үр тарианы гурил, цардуул, малын тэжээл үйлдвэрлэл	1 656.2	11 488.9	39 712.2	44 808.4	-	8.2 *	8.8 *
Хүнсний бусад бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэл	7 008.1	9 137.0	50 988.3	63 576.6	-	10.5 *	12.4 *
Ундаа үйлдвэрлэл /согтууруулах ундаа ороод/	48 007.0	43 316.5	326 549.1	296 826.7	763.5	67.2 *	58.0 *
Тамхи үйлдвэрлэл	3 919.2	10 207.5	28 203.1	46 744.0	-	0.7	1.2
Нэхмэлийн үйлдвэрлэл	26 018.8	18 076.9	111 141.2	149 531.9	94 936.6	2.9	4.0
Хувцас үйлдвэрлэл, үслэг арьс боловсруулалт	672.0	1 771.0	5 640.7	14 828.6	5 190.4	0.1	0.4
Арьс, шир боловсруулах, ширэн эдлэл, гутал үйлдвэрлэл	2 079.4	144.8	3 762.3	2 657.8	1 529.9	0.1	0.1
Мод, модон эдлэл үйлдвэрлэл	1 395.7	1 277.0	8 026.3	8 001.6	-	0.2	0.2
Нийтлэх, хэвлэх, дуу бичлэг хийх ажиллагаа	2 153.9	1 621.0	15 851.3	15 217.1	-	0.4	0.4
Цаас, цаасан бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэл	1 632.0	849.2	10 436.9	8 343.6	-	0.3	0.2
Кокс, шахмал түлш үйлдвэрлэл	30 991.5	266.6	299 702.3	355 723.5	354 387.1	7.9	9.4
Химийн бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэл	4 299.6	4 627.8	35 159.2	35 045.9	-	0.9	0.9
Резин болон хуванцар бүтээгдэхүүн	362.7	291.8	2 298.3	2 616.5	-	0.1	0.1
Төмөрлөг бус эрдэс бодисоор хийсэн эдлэл үйлдвэрлэл	15 880.7	20 378.0	79 953.0	78 666.0	-	2.1	2.1
Төмрийн үйлдвэрлэл	13 802.8	10 290.3	100 632.4	75 463.4	38 785.5	2.7	2.0
Машин, тоног төхөөрөмжөөс бусад төмөр эдлэл үйлдвэрлэл	4 449.7	7 035.2	21 008.0	14 202.1	271.9	0.6	0.4
Бичиг хэргийн болон тооцоолох техник үйлдвэрлэл	132.2	316.8	2 551.9	2 200.1	-	0.1	0.1
Цахилгаан хэрэгсэл үйлдвэрлэл	455.7	-	1 818.3	203.0	-	0.0	0.0
Эмнэлгийн багаж хэрэгсэл, нарийн хэмжүүр, хараа зүйн хэрэгсэл үйлдвэрлэл	17.2	12.7	139.4	91.1	-	0.0	0.0
Тээврийн бусад хэрэгсэл үйлдвэрлэл	239.3	240.0	1 714.4	1 756.0	-	0.0	0.0
Тавилга үйлдвэрлэл, боловсруулах үйлдвэрийн бусад	173.2	238.1	1 338.1	1 036.5	46.4	0.0	0.0
Цахилгаан, дулааны эрчим хүч үйлдвэрлэл, усан хангамж	**27 805.8**	**31 785.8**	**293 773.4**	**322 031.9**	**-**	**7.8**	**8.5**
Цахилгаан, дулаан, уур үйлдвэрлэл	24 971.0	28 509.6	267 107.5	294 197.6	-	7.1	7.8
Ус ариутгал, усан хангамж	2 834.9	3 276.2	26 666.0	27 834.3	-	0.7	0.7

Тайлбар: * Бүлгийн дүнд эзлэх хувь

Хавсралт № 13

Аж үйлдвэрийн салбарын борлуулсан бүтээгдэхүүн, оны үнээр, бүс, аймаг, нийслэлээр, жил бүрийн эхний хагас жилийн байдлаар

сая төг

Аймаг, нийслэл	2011 I-VI	2012 I-VI	2013 I-VI	Дүнд эзлэх хувь		
				2011 I-VI	2012 I-VI	2013 I-VI
Нийт дүн	**2 391 296.6**	**2 874 336.9**	**2 833 456.7**	**100.0**	**100.0**	**100.0**
		Баруун бүс				
Дүн	**12 635.2**	**15 731.2**	**13 598.7**	**0.5**	**0.5**	**0.5**
БӨ	2 254.4	2 742.5	2 890.3	0.1	0.1	0.1
ГО	2 719.1	3 320.2	2 917.8	0.1	0.1	0.1
ЗА	2 196.2	2 655.4	2 893.5	0.1	0.1	0.1
УВ	4 159.9	4 346.0	3 045.5	0.2	0.2	0.1
ХО	1 305.5	2 667.1	1 851.5	0.1	0.1	0.1
		Хангайн бүс				
Дүн	**672 514.8**	**671 282.1**	**601 872.3**	**28.1**	**23.4**	**21.2**
АР	1 337.3	3 449.0	2 158.8	0.1	0.1	0.1
БХ	1 397.8	1 369.6	1 947.0	0.1	0.0	0.1
БУ	1 814.9	1 251.8	2 480.1	0.1	0.0	0.1
ОР	664 260.7	660 365.9	588 967.8	27.8	23.0	20.8
ӨВ	2 480.5	3 394.6	4 706.1	0.1	0.1	0.2
ХӨ	1 223.5	1 451.2	1 612.5	0.1	0.1	0.1
		Төвийн бүс				
Дүн	**397 325.2**	**526 819.8**	**336 731.1**	**16.6**	**18.3**	**11.9**
ГС	11 958.4	12 480.1	15 710.4	0.5	0.4	0.6
ДА	40 856.6	77 848.8	74 825.4	1.7	2.7	2.6
ДО	2 315.6	2 539.5	2 823.2	0.1	0.1	0.1
ДУ	3 036.9	1 354.9	1 454.7	0.1	0.0	0.1
ӨМ	219 412.3	241 436.9	121 752.5	9.2	8.4	4.3
СЭ	113 865.5	179 824.3	105 487.2	4.8	6.3	3.7
ТӨ	5 879.8	11 335.2	14 677.8	0.2	0.4	0.5
		Зүүн бүс				
Дүн	**60 287.2**	**66 871.7**	**70 152.3**	**2.5**	**2.3**	**2.5**
ДД	3 467.2	4 577.5	7 676.3	0.1	0.2	0.3
СҮ	54 303.1	60 428.6	60 691.5	2.3	2.1	2.1
ХЭ	2 516.8	1 865.5	1 784.5	0.1	0.1	0.1
		Улаанбаатар				
УБ	**1 248 534.3**	**1 593 632.1**	**1 811 102.3**	**52.2**	**55.4**	**63.9**

Хавсралт № 14

Төмөр зам, агаарын тээврийн үндсэн үзүүлэлт, жил бүрийн эхний 8 сарын байдлаар

Тээврийн төрөл, үзүүлэлтүүд	2011 I-VIII	2012 I-VIII	2013 I-VIII	2013 I-VIII / 2012 I-VIII %
I. Төмөр замын тээвэр				
Тээсэн ачаа, мян.т	11 770.3	13 289.7	13 691.2	103.0
дотоодын	5 266.1	6 100.0	6 933.1	113.7
гаргалт	3 861.6	4 485.4	4 006.5	89.3
оруулалт	1 311.1	1 666.0	1 609.5	96.6
дамжин өнгөрөх	1 331.5	1 038.2	1 142.1	110.0
Ачаа эргэлт, сая т.км	7 428.7	8 141.2	8 001.8	98.3
дотоодын	1 797.5	2 074.1	2 409.6	116.2
гаргалт	3 481.0	4 075.5	3 559.6	87.3
оруулалт	672.2	839.1	764.8	91.1
дамжин өнгөрөх	1 478.0	1 152.4	1 267.8	110.0
Зорчигчдын тоо, мян.хүн	2 570.1	2 740.6	2 620.0	95.6
олон улсад зорчсон	104.9	108.9	105.7	97.1
дотоодод зорчсон	2 465.2	2 631.8	2 514.3	95.5
Зорчигч эргэлт, сая хүн км	924.5	1 001.0	957.4	95.6
Шилжүүлсэн сая т.км	8 353.2	9 142.2	8 959.1	98.0
Тээврийн орлого, оны үнээр, сая төг	254 113.4	279 998.3	278 717.2	99.5
II. Агаарын тээвэр				
Тээсэн ачаа, т	1 626.0	2 689.2	2 735.8	101.7
шуудан	281.9	284.9	285.3	100.1
тээш	246.2	274.7	415.3	151.2
ачаа	1 097.9	2 129.7	2 035.2	95.6
Ачаа эргэлт, мян.т.км	4 107.6	6 873.1	6 104.3	88.8
шуудан	512.4	545.7	581.5	106.6
тээш	360.9	390.2	457.4	117.2
ачаа	3 234.3	5 937.2	5 065.4	85.3
Зорчигчдын тоо, мян.хүн	378.9	521.4	536.7	102.9
олон улсад зорчсон	252.7	307.2	308.2	100.3
дотоодод зорчсон	126.2	214.3	228.5	106.7
Зорчигч эргэлт, сая хүн км	644.7	848.3	881.6	103.9
Шилжүүлсэн сая т.км	59.8	84.1	86.3	102.7
Тээврийн орлого, оны үнээр, сая төг	109 128.9	139 114.3	154 068.3	110.7

Хавсралт № 15

Дэлхийн эдийн засаг, гадаад зах зээлийн тойм

АНУ-ын эдийн засаг

АНУ-ын Эдийн засгийн шинжилгээний товчооны урьдчилсан тооцоогоор (2013 оны 8 дугаар сарын 29-нд мэдээлснээр) зэрэгцүүлэх үнээрх дотоодын нийт бүтээгдэхүүн (ДНБ) 2013 оны 2 дугаар улиралд өмнөх улирлынхаас 2.5 хувиар* өсчээ[1].

Хэрэглээний үнийн индекс 2013 оны 7 дугаар сард өмнөх сарынхаас 0.2 хувь, өмнөх оны мөн үеийнхээс 2.0 хувиар өсчээ[2].

Гадаад худалдааны тэнцэл 2013 оны эхний хагас жилд 279.6 тэрбум ам.долларын* алдагдалтай гарч, өмнөх оны мөн үеийнхээс 42.1 тэрбум ам.долл буюу 13.1 хувиар* буурчээ3.

Тус улсын Холбооны нөөцийн сан (Төв банк)-гийн урьдчилсан тооцоогоор аж үйлдвэрийн бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэлийн индекс 2013 оны 7 дугаар сард өмнөх сарынхаас өөрчлөлтгүй, өмнөх оны мөн үеийнхээс 1.4 хувиар өссөн байна[4].

Ажилгүйдлийн түвшин 2013 оны 8 дугаар сард 7.3 хувь* болж, өмнөх сарынхаас 0.1 хувиар буурсан** байна[2].

Япон улсын эдийн засаг

Япон улсын Эдийн засаг, нийгмийн судалгааны институтийн урьдчилсан тооцоогоор (2013 оны 8 дугаар сарын 12-нд мэдээлснээр) зэрэгцүүлэх үнээрх дотоодын нийт бүтээгдэхүүн 2013 оны 2 дугаар улиралд өмнөх улирлынхаас 0.6 хувь*, өмнөх оны мөн үеийнхээс 2.6 хувиар өсчээ[5].

Хэрэглээний үнийн индекс 2013 оны 7 дугаар сард 100.0 (2010=100) байгаа нь өмнөх сарынхаас 0.2 хувь, өмнөх оны мөн үеийнхээс 0.7 хувиар өсчээ[6].

Гадаад худалдааны тэнцэл 2013 оны эхний 7 сард урьдчилсан гүйцэтгэлээр 1027.9 тэрбум иений алдагдалтай гарч, өмнөх оны мөн үеийнхээс 499.3 тэрбум иен буюу 94.5 хувиар өсчээ[7].

Аж үйлдвэрийн бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэлийн индекс 2013 оны 7 дугаар сард урьдчилсан гүйцэтгэлээр өмнөх сарынхаас 3.2 хувь*, өмнөх оны мөн үеийнхээс 1.6 хувиар өсчээ[8].

Ажилгүйдлийн түвшин 2013 оны 7 дугаар сард 3.8 хувь* болж, өмнөх сарынхаас 0.1 хувиар буурсан байна[6].

Европын холбооны гишүүн орнуудын эдийн засаг

Европын холбооны статистикийн байгууллагын урьдчилсан тооцоогоор (2013 оны 9 дүгээр сарын 4-нд мэдээлснээр) тус холбооны гишүүн 27 орны зэрэгцүүлэх үнээрх дотоодын нийт бүтээгдэхүүн 2013 оны 2 дугаар улиралд өмнөх улирлынхаас 0.4 хувиар өсч*, өмнөх оны мөн үеийнхээс өөрчлөлтгүй байна.

Инфляцийн түвшин 2013 оны 7 дугаар сард өмнөх сарынхаас 1.6 хувиар буурч, өмнөх оны мөн үеийнхээс 1.3 хувиар нэмэгдсэн байна.

Гадаад худалдааны тэнцэл 2013 оны 6 дугаар сард 35.1 тэрбум еврогийн ашигтай гарсан бол өмнөх оны мөн үед 65.2 тэрбум еврогийн алдагдалтай байсан.

Аж үйлдвэрийн бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэлийн индекс 2013 оны 6 дугаар сард өмнөх сарынхаас 0.9 хувь*, өмнөх оны мөн үеийнхээс 0.4 хувиар өссөн байна.

Ажилгүйдлийн түвшин 2013 оны 7 дугаар сард урьдчилсан гүйцэтгэлээр 10.9 хувь , өмнөх сарынхаас өөрчлөлтгүй, өмнөх оны мөн үеийнхээс 0.4 пунктээр өсчээ[9].

ОХУ-ын эдийн засаг

ОХУ-ын Эдийн засаг, хөгжлийн яамны урьдчилсан тооцоогоор (2013 оны 9 дүгээр сарын 6-нд мэдээлснээр) зэрэгцүүлэх үнээрх дотоодын нийт бүтээгдэхүүн 2013 оны эхний 7 сард өмнөх оны мөн үеийнхээс 1.4 хувиар өссөн байна[10].

Хэрэглээний үнийн индекс 2013 оны 8 дугаар сард өмнөх сарынхаас 0.1 хувь, өмнөх оны мөн үеийнхээс 6.5 хувиар нэмэгджээ.

Гадаад худалдааны тэнцэл 2013 оны эхний хагас жилд 13.6 тэрбум ам.долларын ашигтай гарч, өмнөх оны мөн үеийнхээс 0.3 тэрбум ам.долл буюу 2.2 хувиар буурсан байна.

Аж үйлдвэрийн бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэлийн индекс 2013 оны 7 дугаар сард өмнөх сарынхаас 2.0 хувь, өмнөх оны мөн үеийнхээс 6.6 хувиар өсчээ.

Ажилгүйдлийн түвшин 2013 оны 7 дугаар сард 5.3 хувь болж, өмнөх сарынхаас 0.1 пунктээр буурчээ[11].

- Улирлын нөлөөллийг тооцсон
*****-АНУ-ын Хөдөлмөрийн яамны Хөдөлмөрийн Статистикийн товчооны 2013 оны 7-р сарын 5-нд мэдээлснээр***

БНХАУ-ын эдийн засаг

БНХАУ-ын Үндэсний статистикийн товчооны урьдчилсан тооцоогоор (2013 оны 7 дугаар сарын 16-нд мэдээлснээр) зэрэгцүүлэх үнээрх дотоодын нийт бүтээгдэхүүн 2013 оны 2 дугаар улиралд өмнөх улирлынхаас 1.7 хувь, өмнөх оны мөн үеийнхээс 7.6 хувиар өссөн байна.

Хэрэглээний үнийн индекс 2013 оны 7 дугаар сард өмнөх оны мөн үеийнхээс 2.7 хувиар өсчээ[12].

Гадаад худалдааны тэнцэл 2013 оны эхний 7 сард 1257.1 тэрбум ам.долларын ашигтай гарчээ[13].

Аж үйлдвэрийн салбарын нэмэгдэл өртөг 2013 оны 7 дугаар сард өмнөх оны мөн үеийнхээс 9.7 хувиар өсчээ[12].

Зураг-1

Зэсийн үнэ

Лондонгийн металлын биржид тонн цэвэр зэсийн үнэ 2013 оны 8 дугаар сард дунджаар 7182.26 ам.долл болж, өмнөх сарынхаас 289.75 ам.долл буюу 4.2 хувиар өсч, өмнөх оны мөн үеийнхээс 310.9 ам.долл буюу 4.1 хувиар буурчээ14 /Зураг 1/.

Зураг-2

Алтны үнэ

Лондонгийн металлын биржид 1 унц алтны үнэ 2013 оны 8 дугаар сард дунджаар 1347.1 ам.долл болж, өмнөх сарынхаас 60.38 ам.долл буюу 4.7 хувиар өсч, өмнөх оны мөн үеийнхээс 278.93 ам.долл буюу 17.2 хувиар буурчээ15 / Зураг 2/.

Зураг-3

Газрын тосны үнэ

Нью-Йоркийн худалдааны биржид 1 баррел газрын тосны үнэ 2013 оны 8 дугаар сард дунджаар 106.5 ам.долл болж, өмнөх сарынхаас 1.8 ам.долл буюу 1.7 хувь, өмнөх оны мөн үеийнхээс 12.34 ам.долл буюу 13.1 хувиар өсчээ16 /Зураг 3/.

Хөрөнгийн биржийн индекс

АНУ-ын хөрөнгийн биржийн Аж үйлдвэрийн Dow Jones индекс 2013 оны 8 дугаар сард дунджаар 15195.4 нэгж болж, өмнөх сарынхаас 194.8 нэгж буюу 1.3 хувиар буурч , өмнөх оны мөн үеийнхээс 2060.3 нэгж буюу 15.7 хувиар нэмэгджээ[17].

Токиогийн хөрөнгийн биржийн Nikkei-225 индекс 2013 оны 8 дугаар сард дунджаар 13726.7 нэгж болж, өмнөх сарынхаас 590.8 нэгж буюу 4.1 хувиар буурч, өмнөх оны мөн үеийнхээс 4776.8 нэгж буюу 53.4 хувиар нэмэгджээ[17].

Лондонгийн хөрөнгийн биржийн FTSE-100 индекс 2013 оны 8 дугаар сард дунджаар 6521.5 нэгж болж, өмнөх сарынхаас 3.6 нэгж буюу 0.06 хувь, өмнөх оны мөн үеийнхээс 724.5 нэгж буюу 12.5 хувиар нэмэгджээ[17].

Эх үүсвэр:

1. *http://bea.gov*
2. *http://stats.bls.gov*
3. *http://www.census.gov/foreign-trade*
4. *http://www.federalreserve.gov*
5. *http://www.esri.cao.go.jp*
6. *http://www.stat.go.jp*
7. *http://www.customs.go.jp*
8. *http://www.meti.go.jp*
9. *http://epp.eurostat.ec.europa.eu*
10. *http://www.economy.gov.ru*
11. *http://www.gks.ru*
12. *http://www.stats.gov.cn*
13. *http://www.e-to-china.com*
14. *http://www.lme.com*
15. *http://www.lbma.org.uk*
16. *http://www.nymex.com*
17. *http://finance.yahoo.com*

ХӨРӨНГИЙН БИРЖИЙН ИНДЕКС, сараар.

нэгж

Он	Аж үйлдвэрийн Dow Jones[1]	Nikkei-225[2]	FTSE-100[3]
2011 I	11802.37	10449.53	5971.59
II	12190.00	10622.27	6020.97
III	12081.48	9852.45	5856.92
IV	12434.88	9644.63	6007.86
V	12579.99	9650.78	5937.97
VI	12097.31	9541.53	5792.17
VII	12512.33	9996.68	5909.81
VIII	11326.62	9072.94	5271.31
IX	11175.45	8695.42	5228.49
X	11515.93	8733.56	5408.62
XI	11804.33	8506.11	5402.51
XII	12075.68	8507.32	5480.09
2011 I-XII	11957.57	9429.30	5681.39
2012 I	12550.89	8616.71	5694.45
II	12889.05	9242.33	5893.35
III	13079.47	9962.35	5875.40
IV	13030.75	9627.42	5725.58
V	12721.08	8842.54	5461.44
VI	12544.90	8638.08	5480.44
VII	12814.09	8760.68	5636.47
VIII	13135.12	8949.88	5796.95
IX	13418.50	8948.59	5805.44
X	13380.65	8827.39	5831.80
XI	12896.44	9059.86	5787.52
XII	13144.18	9814.38	5922.72
2012 I-XII	12965.31	9102.56	5743.26
2013 I	13615.32	11126.31	6161.87
II	13967.33	11336.44	6316.35
III	14418.26	12244.03	6435.58
IV	14675.91	13186.51	6361.01
V	15172.18	14532.41	6647.36
VI	15035.75	13106.62	6299.44
VII	15390.20	14317.54	6517.87
VIII	15195.35	13726.66	6521.47

Тайлбар:

1. *АНУ-ын хөрөнгийн биржийн индекс*
2. *Токиогийн хөрөнгийн биржийн индекс*
3. *Лондонгийн хөрөнгийн биржийн индекс*

Монгол Улсын Үндэсний Статистикийн Хороонд хэвлэв.

Хаяг :
14200 Улаанбаатар, Монгол Улс
Засгийн Газрын III байр, өрөө-110
http://www.nso.mn
http://www.1212.mn
E-mail: information@nso.mn,
nso@magicnet.mn
Факс: (976-11) 329271
Утас: 1212, 322424, 326414